III. évfolyam 1896. Csütörtök, deczember 24. 103. szám.

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „*Fejérmegyei Napló*“, a vobis institutam ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az altalatok a katholikusok törekvéseinek előmozditására „*Fejérmegyei Napló*“ czim alatt létesitett uj lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. *Leó* papa *Zichy* Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr., negyedévre 1 frt 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő: Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: *szerdán este és szombaton este.* Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utcza 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Az Isten szeretete és az ember szeretete.

Nagy ünnep van ma, az isteni szeretet találkozásának ünnepnapja az ember szeretetével.

Mily rémes sötétség, mennyi küzdelem, mennyi szenvedés a négy ezer év eseményeiben, mely megelőzte Bethlehem éjszakájának ragyogását!

Mily borzasztó képek vonultak el előttünk az emberiség ős történetében, kezdve az éden határától Közép-Ázsia nagy pusztaságain át a jeruzsálemi templom nagy szentélyeig. A Fáraók trónjától az Akropolisz oszlopcsarnokáig. Brennus kardjának megcsillanásától Caesár sassainak merész röpüléséig, mikor már három világrész fölé terjesztették ki hóditó szárnyaikat.

A világ hóditók mint vihar vonulnak át a népek tengerén, kilépnek az idők homályából s lábaik alatt megrendül a föld és az idők és a népek ezen áradatában egymásután támadnak a birodalmak és egymásután enyésznek el a földszinéről. Trónok és országok keletkeznek, és trónok, országok vesznek el. Nemzetek jönnek és nemzetek tünnek le a történelem szinpadáról. Csak egy nem enyészik, csak egy nem mulik el az idők nagy áradatában: az az epekedés, az a hő várakozás, az az édes remény nem enyésznek el, hogy az égből egy Megváltó fog alászállani! Az égből, mert a föld nem adhatta azt.

Augusztus császár uralkodása alatt az isteni várakozások nagy csendje szállta meg a földet. Az emberiség bele fárada nagy forradalmaiba, békesség után esengett. Négy ezer esztendőn át kereste a világosságot, mely hagyományainak emlékeiből sugárzott feléje, kereste azt a vigasztalót, a ki után zaklató aggódásai között folyton reménykedett; azt a szabaditót, aki földi nyomorának örvényéből az ősidőkben igért s a népek tudatában hordozott boldogság honába vezeté őt. Róma befejezte hóditásait. János templomának kapui bezáródtak, a próféták jövendölései elnémultak s az átalános várakozás e csendjében a kis Bethlehem kitárja karjait hogy keblére ölelje a béke fejedelmét, a világ Üdvözitőjét, És az emberiség történelmének e nagy pillanatában az egész világ, az egész emberiség egy sóhajba, egy kiáltásba tör ki:

Oh Adonai! te szent, te rettenetes, te halhatatlan Isten! szállj le örök trónodról s jöjj vigasztalásunkra! Oh isteni világosság, életünk fénye, üdvösségünk ragyogása hozd el napodat lelkünk éjjele fölé, hogy lássuk a te örök igazságodat!

Oh Emmánuel, népek Ura, világok Istene, ki előtt a királyok elnémulnak, jöjj és szabadits meg bennünket!

Isteni Üdvözitő, népek reménye nemzetek várakozása, jöjj, oh jöjj a mi megváltásunkra!

És az Isten meghallgatá a föld esengését, kiterjeszté szeretetét a földszinére s felgyujtá dicsőségének ragyogását Bethlehem fölött. Es ez a piczike kis város hivatásának tudatában kiemelkedik az ismeretlenség homályából, kimagasodik Juda hegyei közül és oda áll Róma csodaszép palotái elé, oda rettegett hatalma elé, győzhetetlen hadserege elé, méltóságában és bölcsességében megbámult szenátusa elé, csaknem az egész világon végig lengett lobogói elé, sőt oly dicsőséggel emelkedik föléje a milyent Rómának sem hadvezérei, sem szónokai, sem költői, sem egész nagysága nem szerezhetett.

Valóban ez az igénytelen kis zsidó város egyik vigasztaló, édes, boldog pontjává lesz a világtörténelemnek. A gyermekek ajka mosolygva őrzi meg e nevet feldobog parányi szivecskéjük a pásztor népnek öltözött bethlehemesek karénekén, a kis Jézus által hozott karácsonyfa ajándékain, egyedül nekem vannak minden karácsony ünnepe előtt aggodalmaim, hogy ki ne vágják kertemnek ékességeit, a gonddal ápolt fenyőfáimat. Nem az örömet szerző szülőktől, hanem a lelketlen kupeczektől féltem, amazok nem nyulnak hozzájuk. Aztán a kisdedeken kivül dalt rebeg a költők nyelve, a hivők kegyelete, és az egész keresztény világ hittudata jámbor érzettel övedzi e nevet: Bethlehem. A zarándokok ezrei mennek kövei csókolására, királyok és fejedelmek küzdenek birásáért, mert ugy áll az az emberiség életének történetében, mint egy uj korszak határköve, összekötő kapcsa mult és jelennek, ugy fog az állani az emberiség történetében, az emberiség kegyeletében, mint az ég kapuja, melyen leszállt hozzánk, benyitott szivünkbe az isteni szeretet.

De minő csodálatosak is a te végzéseid én Uram és én Istenem! Teremtettél bennünket szeretetből, a világot adtad nekünk jóságodból, szép örök hatalmadat fegyverezted le irgalmadból, s egész odáig aláztad le végtelen nagyságodat, hogy emberré légy — gyöngédségedből. A te határtalan bölcsességed, a te borzasztó hatalmad gyermek sirássá válik miérettünk, s az a mindenható erőd, a mely kifeszitté az ég erősségét, s oda illeszté a napot a légür végtelenségébe az a te határtalan akaratod, a mely medrébe szoritá a nagy oczeánt, s megszabá a hegyek csucsainak magasságát, az a te isteni örök Lényed emberi alakot vett fel, s hogy földi nyomoruságunk keserüségét velünk megosszad, egy Szüz méhéből kibontakoztál Bethlehemben.

Az egész világot egy bölcsőbe helyezted, önmagadat, a te isteni lényedet egy pólya szegényes melege alá rejtetted, ott hagytad az eget, az angyalokat, az égi trónokat és magasságokat és egy istálló rongyos nyomorult árnya alá menekültél. Nem hatalmad eszközeit vetted elő, hanem szereteted áldozatát, nem erőd villámait, hanem szereteted könyeit, nem a felhők dörgésével rázod meg a világot, hanem pólyádba takart gyermek sirásoddal fegyverzed le az egész emberiség szivét, a melyet te helyezél annak keblébe.

Mert ugy szerette Isten a világot, hogy egyszülött fiát adá . . .

Ez az Isten szeretete!

És mi az ember szeretete?

Egy nagy hatalom, nagyobb a földnek minden hatalmasságainál. Az a tüz, a melyet a szivben Isten keltett életre; az a titokzatos láng a mely páratlan erővel, édességgel, mélységgel lobban fel, s a mely terjed, mely átölel, ragyog, gyujt, áthat és éget. E hatalom oly annyira legnemesebb alapja az emberi természetnek, hogy érzékenyebbül nem sérthetünk meg senkit, mintha azt mondjuk róla, hogy nem tud szeretni, hogy nincs szive. Es oly annyira vezérhatalom, hogy az emberben elvégre is mindent a szeretet határoz el, jóra is, rosszra is főkép a sziv inditja őt,

Nem lehet tagadni, hogy az emberben a szellemi tehetség, az értelem is nagy hatalom, de bár mily magas legyen is röpte, sem a lélek mélyén, sem a világ kormányzatában nem ez a legfelsőbb hatalom. Lényeges és fényes is ez a hatalom, de azért mégis a sziv szeretete határoz és ennélfogva az értelem tulajdonképpen csak szolgálatában áll a szeretetnek. Téli napsugár, mely vakit, de nem melegit.

Az emberi értelem létrehozott már sok nagy dolgot, szolgálatába szegődtete az elemeket, napsugárral test, tengeren keresztül villámmal üzen, gőzzel utazik s egymással összeköti a világrészeket, ellesi a füvek titkait, hogy megküzdjön a halállal. Igen ezt is, az emberi értelemnek ezen nyilvánulásait is a Teremtő ojtotta az emberbe, de mi mind ez a szeretet hatalmához képest, miután ezeket is a szeretet sugalta az észnek? azokhoz a nagy áldozatokhoz képest, a melyek döntenek a muló és örök idők között egyaránt.

A magasból világosságot nyert értelem kétségkivül beszél, sőt beszéde élénk, eleven; de ha az ész csak maga beszél és elmond is minden mondhatót: a szeretet pedig hallgat, még mi sem történt, hiányzik még az elhatározás. Hiányzik az elhatározás az összes nagy kérdésekre, az égiekre, melyek az Istent, a lelket, a hitet, az életet és a halált érintik; a földiekre, melyek a hazára, a családra, a testvéri-

Mai lapunk a karácsonyi melléklettel 20 oldal.

00000227

ségre, a barátságra, az irgalmasságra és a minden jó és nagy iránt való tüzre vonatkoznak.

S ebből láthatjuk, hogy az ember összes boldogsága és boldogtalansága a szivben van elrejtve, mert a szív által szenvedünk, a szív által örvendünk, a szív által tudunk csak lenni igazán boldogok, vagy boldogtalanok, jók és gonoszak.

Avagy mondja meg nekem bárki, mit tehet az ember addig, mig lelkében fel nem gyul a láng, mig szive hideg, álmatag, mig nem ég benne a szeretet? Semmit, csak is közönségeset. De villanjon meg benne a szeretet lángja: ime ott áll az átváltozás fényében, a megdicsőülésében. A szeretet által adja oda magát, miután már mindent odaadott, a szeretet emeli a hősi elszántságra, egész az önfeláldozásig.

Vizsgáljuk meg csak az atya és anya szerelmét, a hitveseknek Isten által rendelt szent érzelmeit: mit sugallnak azok s mily nagy elhatározásra képesek azok! Csak egyetlen példát hozok fel az ezer közül.

Egy falut ismerek a Vértes hegység nyulványai között. Zuhogó patak hasogatja keresztül kertjeit. Egyik temploma cserjék által koszoruzott dombon emelkedik. A másik odébb az utczában. Egyik fele a falu népének az egyikbe jár az Istent imádni, a másik a másikba, kiki a maga módja szerint. De azért a népek szeretik egymást, jó emberek mind valamennyien. A cserjés dombon álló templom közvetlen szomszédságában van az urilak hivogató vendégszeretetével. Nem is kerüli el senki, legkivált a szegények, a kiknek az országut a hazájuk, mert jól tudják, hogy ott naponkint főzve van nekik.

Ennek a háznak még most is mosolygós ura mikor atyjától át vette a birtokot, terhelve volt az és a terhet törleszteni kellett. Gyönyörü volt a termés, a hosszu asztagok alig fértek el a szérüskertben. Egy napon kigyulladtak az asztagok és a pusztitó elem elhamvasztott minden reményt.

A fiatal férj szive majd megrepedt, de a hű feleség vigasztalta őt, bizzék az Istenben, majd megsegit bennünket Ő.

Vetettek ujra, ki is kelt a vetés, dús aratás kinálkozott, a gazdag kalászok csak ugy hullámoztak mint a háborgó tenger vize. De jött egy iszonyu vihar és elverte a termést egészen. Egy évig ismét nem volt mit a tejbe apritani. A feleség karján elsőszülöttét tartva kétségbeesetten siránkozott midőn a borzasztó hirt meghozta férje. Elpusztulunk! koldussá leszünk! rimánkodott neki. Nem pusztulunk lelkem, nézz gyermekünkre, a kit kebleden tartasz; a ki azt adta nekünk a jó Isten az meg is tart bennünket. És a két emberi teremtés összeborult és beárnyékolá a kisdedet, mint a rózsafa lombja a parányi bimbócskát. És az Isten nem hagyta el őket.

Ez az ember szeretete!

Dicsőség hát a magasságban az Istennek, és a földön béke a jóakaratu embereknek!

Károly János.

Megszöktetett herczegasszony.

Rövid időközben két óriási szenzácziót keltő botrány járta be a világ lapjait. Az egyik Elvira királyi herczegnő és Folchi festő szerelmi kalandja volt, a mely olyan különböző változatokban tárgyaltatott a lapokban, mig végre a szerelmes párnak Amerikában történt letelepedésével egyidőre befejezték törnetüket.

A második századvégi botrány, amint azt legtöbb joggal nevezhetnénk, Crispi volt olasz miniszterelnök leányának Linguaglossa olasz herczeg feleségének szökési históriája volt. Ez utóbbi sokkal fölháboritóbb és érthetlenebb volt mint az első, mivel a fiatal és szép herczegnő kocsisával szökött meg, a mi valósággal érthetetlen és az erkölcsi züllöttségnek, az állatias szenvedélynek évszázadokon át legbotrányosabb jelensége lesz.

Most harmadik szerelmi kaland foglalkoztatja a lapokat, a melyben szintén egy herczegnő játsza a főszerepet s a mely botránny bennünket már közelebbről érdekel a mennyiben a szöktető egy magyarországi czigányprimás.

A fővárosi lapok két nap óta foglalkoznak egy külföldi sürgöny alapján ez esettel és meglehetős helytelen informácziok alapján tárgyalják a szökési históriát.

A rövid tényállás az, hogy Chimay József belga herczeg feleségét megszöktette Rigó János pákozdi (fejérmegyei) születésü czigányprimás és jelenleg Székesfejérváron a „Magyar-Király" szállodában laknak.

A szökés részleteiről a következőket irhatjuk:

Rigó János czigányprimás a herczegnő megszöktetője Pákozdon született. Atyja szintén czigányprimás volt még pedig közönségesebb tehetségü muzsikus. Fiát is egyedül csak a hegedü kezelésére tanitotta, a melyet a fiu sokkal jobban kezelt az édes atyjánál. Rigó János már 16 éves korában külföldre utazott a czigánybandával, a honnan pár év mulva visszatért és Kaposváron maga szervezett egy bandát. Mikor a banda jól begyakorolta magát zenekarával kiutazott 1882-ben külföldre s ez idő óta bejárta nyugat Európa nevezetesebb városait, éveket töltve Londonban és Párisban. A legutóbbi években a párisi Restaurant Paylardban játszott zenekarával.

Ebben a hires étteremben gyakrabban megfordult a mult évben Chimay belga herczeg felesége, barátja, Haricás svéd gróf társaságában.

Chimay helyesebben Joseph Marie Anatole Elie de Riquet, princz de Chimay et de Caraman egyike a legelőkelőbb herczegi

Vezércsillagom.

Irta: SUMLICZ GYÖRGY.

Honnan eredsz vakitó fénysugár,
Az ég ivét hasitád szét talán?
Az éjsötétet el nem oszlatod,
Mi kár volt érte földre szállanod!
Ne szórd el izzó lángheved,
Keményre fagy nyomán a szív jege.
Derüt borut hagy hátra csak nekünk,
E fényt nem állja fénytelen szemünk.

A menny szeráfkarának énekét,
Az égi hon örökszép édenét
E gyarló emberész nem éri fel,
Sivár szive és keble jéghideg.
Teremtsd elő a földnek édenét
És élni fog a kába sok remény,
S a forró szenvedély ha majd kihüll,
A kéj után dicsőn a sirba dül.

Miért is ajkimon a gúnymosoly?!
Tudom, hogy ily reménytelen, komor
Kedély előtt is új hajnal hásadt
S heved nyomán reményvirág fakad.
Óh engem is miként a bölcseket
Epedve Betlehem felé vezess,
Annak szent jászolához óh eressz,
Kitől az üdv patakja csergedezz!

Az éjszakát ne türd . . . csak üzd tova
Elérkezett az üdv dicső kora;
A bünsötéttől megvakult szemünk
Majd ujra látja azt a mi néki üdv.
A föld azé legyen, ki érte ég;
Nekem kevés a mit kinál, igér.

Élő hitemnek röpke szárnyain
Az égbe szállnak forró vágyaim.

Egy szikra kell és ujra láthatod
Szivem tüze magasra csap, lobog;
S ha lángra gyúl szivem zsarátnoka,
Megrészegit az üdvnek mámora.
Pihenni vágy ellankadott szivem
Irgalmadon én édes Istenem!
S kegyelmed csillagát követve majd
Az égi honba — kérlek — óh fogadj!

A kis Jézus születése.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárczája. —

Irta: **Romoky Ferencz.**

Télire vált az idő Betlehem környékén. A fák levelei rég lehullottak, a madarak vidám éneke elhangzott, a hideg szél szomoru pusztasággá változtatta át a vidéket: csendes, néma lett a táj.

A városka körül azonban valami különös, szokatlan sürgés-forgás látszott. Innen is onnan is vándorcsapatok vonultak a városka felé tarka, festői ruhájokban. Kereskedők tevékkel, a melyek válogatott árukkal voltak megrakva, utasok szamarakon és öszvéreken s mind a kis Betlehem felé tartott.

Egy öregebb 50 évesnek látszó férfiut látunk az egyik csoportban, hosszu szép szakálla, a mellig ér, egyik kezében hosszu vándor bot van, másikkal egy szamár vezetékét tartja, a melyen egy fiatal nő ül. Nem látszik többnek 15 évesnél, hosszu barna ruhája egészen eltakarja testét, fején fehér fátyol omlik le. Arcza hosszukás, tojásdad, s rendkivüli bájosság ömlik el rajta, oly bájosság, melyet nem e világon kell keresnünk, ez az Égnek volt fénye. Gyönyörü kék szemeit gyakran forditja az ég felé, kebléből mély, végtelen buzgóságból fakadó fohász kél.

Betlehembe igyekeztek ők is, hiszen a rómaiak császára szigoru parancsot adott ki, hogy mindenki siessen szülővárosába, mert az egész ország lakosait össze fogják irni.

József — hiszen róla és Máriáról beszéltek — minél hamarább igyekezett a várost elérni, hogy Máriának alkalmas szállást keressen a rokonoknál, vagy ismerősöknél, vagy ha másként nem lehet, valamelyik fogadóban, mert Mária már igen-igen gyengének érezte magát. De hiába keresték fel a rokonokat és ismerősöket, mindenütt el voltak már foglalva a lakások s olyan szegény rokon és ismerős kedvéért, mint Mária és József valának, bizony nem nagyon szoronkodtak. A nap már lenyugodni készült, bucsu sugaraival rózsásra festette a tájat s minél jobban kezdett a homály terjedni, annál inkább nőtt szegény József aggodalma: mi lesz szegény Máriával, hiszen nem lehet öt betegen künn a szabad ég alatt hagyni. Egy fogadóhoz sietett, s szállást kért, jobban mondva könyörgött töle.

— Nincs — felelte az — minden hely be van már töltve a zsúfolyásig.

— De én Dávid király nemzetségéből való vagyok, ez a hely, ez a fogadó valamikor az én öseimé volt, talán, talán lehet még valahol helyet szoritani ennek az én szegény beteg feleségemnek, hiszen ő is Dávid vérének sarjadéka, hiszen bizonyára ismerted szüleit is, Joakimt és Annát.

00000228

családok sarjadékának, a kinek családja egyenranguaknak tartja magát a királyi herczegekkel. Chinay József herczeg 1890-ben egy amerikai utja alkalmával Debroitben (Mihigan állam) megismerkedett egy amerikai többszörös milliomos Ward bankár leányával és annyira belebolondolt a szőke haju Ward Klárába, hogy családjának legnagyobb ellenzése daczára nőül vette a szép leányt.

A fiatal herczegnőt azonban — mint ő mondja — férje később nagyon elhanyagolta és többet foglalkozott vadász ebeivel mint feleségével s idejének legnagyobb részét családi körén kivül vadászatokkal töltötte.

A fiatal asszony, a kinek különben két gyermeke van, a hatodfél éves Mária herczegnő és egy két évés kis fia, barátja Haricás svéd gróf társaságában töltötte idejét. Az ő társaságában járogatott el a Restauraut Paylard-ba, mely a párisi előkelő világnak gyülhelye. Itt ismerkedett meg a szép herczegnő a pákozdi czigánynyal.

A mult év deczember 4-én volt az első találkájuk, a mely után gyakrabban találkozott a herczegnő és a czigányprimás. Ez év szept. 2-án pedig közös külföldi körutra indultak. Bejárták a Rivierát, Olaszország nevezetesebb városait s a mult hét elején deczember 22-én a reggeli vonattal Uj-Szőny felől Székesfejérvárra érkeztek és itt a „Magyar Király" szállodában megszálltak.

Ide jövetelüknek czélja az volt, hogy a herczegnő meglátogassa Rigó Jánosnak szüleit, a kik szegényesen élnek Pákozdon.

Kedden Rigó János irt a pákozdi jegyzőnek s felkérte, hogy legyen szives a herczegnőnek egy éjjeli szállást adni. Megakarják szüleit látogatni s azoknak nincs olyan lakásuk, hogy a herczegnőt elhelyezhetnék.

Csütörtökön kétfogatu bérkocsin kimentek Pákozdra s éjszakán ott is háltak. Igen érdekes, hogy a herczegasszony Rigó János édesanyját a találkozáskor megölelte és megcsókolta. Vettek még csütörtökön az öreg Rigóéknak egy házat is Pákozdon, pénteken pedig visszajöttek Székesfejérvárra s azóta a Magyar Királyban laknak.

A szállodában mint férj és feleség voltak bejelentve. Miután azonban a pákozdi czigányt itt Székesfejérváron többen ismerik s hire terjedt, hogy a vele levő hölgy herczegnő, a rendőrség gyanusnak tartotta őket s ez okból Polczer Péter alkapitány egy rendőrségi irnok kiséretében felkereste őket a szállodában és kihallgatta. A herczegnő felmutatta a férje által időközben meginditott válópör iratait s s igazolta személyazonosságát, a melynek következtében további lépéseket a rendőrség nem tett. Megidézte azonban Rigó Jánost, és véle a rendőrségnél jegyzőkönyvet vétetett fel.

Miután valószinüleg azt hiszi mindenki, hogy Rigó János czigányprimás valami Adonis sietünk kijelenteni, hogy egyátalán semmi sincs rajta, a mi igazolná a herczegasszony őrült szerelmét. Egészen közönséges czigány. Harmincz-harminczöt éves lehet már. Tömött fekete bajusza van, középtermetü, megtört alaku ember, a kinek arczát itt-ottmég himlőhelyek is tarkitják. Modora is egészen közönséges, gondolkozása tanulatlan emberre vall, a ki szerfölött büszke hóditására.

— A lapok közölhetnék az én arczképemet is — mondotta nagy büszkén, mikor kalandjáról beszélt.

Állitása szerint a herczegnő őrülten szerelmes belé és nincs hatalom, mely tőle elválasztható. Hogy azonban ez önbizalma daczára is óvatos ember, azt beigazolta azzal, hogy a herczegnővel közjegyzői okiratot állittatott ki, a melyben a herczegnő arra az esetre, ha elhagyná, kötelezi magát, hogy részére 1500 frt havi járadékot fizet.

A herczegnő még csak 22 éves, magas termetü, feltünően szép nő, a kiről nem tudja az ember megállapitani, hogy mit talált Rigó Jánoson, hogy őrült szenvedélyében képes volt férjét és gyermekeit elhagyni s odadobni magát egy czigányprimás karjai közzé, lemondani örökre a tisztességes társadalom becsüléséről. A lélekbuvár hasztalan igyekezném behatolni lelke világába, az okokat aligha lenne képes felfedezni. Az ok felderitésére valószinüleg csak az idegorvos volna képes, a ki ott, a romboló emberi szenvedélyek által megtépett s betegesen elfajult idegzetben megtalálná okát, a hunyó század e legnagyobb családi botrányának.

Jövő terveikre vonatkozólag csak annyit tudunk, hogy öt hétig óhatják még szerencséltetni Székesfejérvárt, a botrányokat kutató világnak figyelmét ide irányozva ös püspöki városunkra.

Az is szándékukban van, hogy Fejérmegyében birtokot vesznek és végleg itt fognak letelepedni.

Nem lesz érdektelen végül még azt is felemlitenünk, hogy Rigó János nős ember. Felesége egy Radics nevü székesfejérvári czigánynak a leánya. Felesége jelenleg éppen olyan tiltott viszonyban él egy másik czigánynyal Párisban, mint férje itt Székesfejérváron.

HIREK.

— **Karácsony ünnepén** a 9 órai nagy misét dr. Steiner Fülöp fogja tartani s ugyancsak ő tartja a szent beszédet is, mig az éjféli nagy misét Prifach József pápai praelátus, nagy prépost pontifikálja. A kilencz órai püspöki szent misén a chorus Kneifel Ferencz karnagy vezetése mellett a szinházi zenekar több tagjának szives közreműködésével a következő zenemüveket adja elő: Zsasskovszky Endrétől esdur nagy mise a magán szólamokat éneklik benne Rostagni Fl. Karolin, Hauptmann Anna urhölgyek, Vogl Alajos és Mátrai Ede urak. Gradualekra: Horáktól „Puer natus est nobis" ének- és zenekarra irva. Offertoriumkor pedig: „Laetentur coeli" vegyes karra irva Hallertól. Szent István vértanu ünnepén pedig, a mikor a nagy misét Károly János prépost kanonok fogja celebrálni, elő-

---

A fogadós szánakodva nézett rájok, megesett rajtok a szive. Körüljárta mégegyszer az egész udvart, házat, de bizony már minden talpalatnyi tért elfoglaltak a kereskedők barmaikkal, áruikkal, a különböző utasok, a kik a népszámlálás végett jöttek össze.

— Nem adhatok, nem vagyok képes adni, hiszen nem küldhetek mégsem senkit közülök világgá az éj beállta előtt. De várjatok csak — szólt egy kis gondolkodás után — mégis van itt egy hely közeliben, egy istáló, mindjárt a város végén. Ott találtok helyet magatoknak s legalább fődve lesztek az éjszakai hidegtől.

Azzal megindult előttük s csakhamar oda is értek a szegényes lakáshoz. Be volt vájva egy kösziklába, tulajdonképen barlangnak volt nevezhető. Ablak nem volt rajta, csak egy hatalmas nagy ajtó, a mely óriási sarkokon függött. Belül a falak mentén óriási jászolok voltak a juhok számára. Fölülről pókhálók lógtak le, szétszórva szalma volt elteritve.

— Csakhogy ez is van — fohászkodott József — hiszen megfagyna szegény ott künn abban a hidegben.

* * *

A nap lenyugodott. Csöndes némaság vonta leplét a földre. Lassan-Lassan elhallgatott az előbb még zajtól zsibongó Betlehem. A csillagok kigyulladtak, a hold emelkedett fel szarvaival az ég peremére. Tiszta, csendes, hideg éjszaka közeledett. A hegyoldalban pásztorok legeltettek nappal s most tüzet rakva óvták magukat az éjszaka hidege ellen. Egyszerü, jó emberek voltak. A szivük tiszta és jámbor volt, olyan, mint azoké a kis bárányoké, a melyek gondjaikra voltak bizva. A világ folyásáról nem sokat tudtak, de nem is érdeklődtek igen iránta

Azt azonban, mint minden zsidó, ugy ők is tudták, hogy közelget a zsidó nép válsága, hogy nemsokára eljön az, a kit annyira, oly epedő szivvel vártak már oly hosszu idő óta: a megigért Messiás.

A második örváltozásnál kiki beburkálódzott bundájába s ott a tüz mellett állomra hajtották fejüket. Csupán az őr maradt ébren s járt föl-alá az akolba zárt nyájak körül. Egyetlen felhő sem homályositotta a tiszta kék eget, a csillagok mintha kétszeres fénnyel igyekeztek volna ragyogni, a hold mintha barátságosabban mosolygott volna mint máskor, különben néma csend igazi szent némaság borult az egész világra . . . Lassan-lassan közeledett az éjfél.

Egyszerre valami csodálatos fény kezdett szétáradni Betlehem felett ott a barlang körül, a hova a nyájakat szokták behajtani.

A pásztor megdöbbenve állott meg.

Első pillanatban azt hitte, hogy tüz ütött ki. De lángot nem látott sehol . . . Talán egy csillag hullott le az égről s annak fénye világitja be az éjszaka setétjét? . . . Nem ha egy csillag lehull, fénye kialszik . . . Talán pásztorok gyujtottak tüzet, mert a közelben orosz-lánt láttak? . . . Nem! hiszen ott most nem tanyásznak pásztorok . . . Megijedt és lélegzetét visszafojtva, szivdobogva várta mi fog történni . . .

A fény mindig nagyobb, mindig erősebb lett. A csillagok eltüntek, a hold fénye teljesen elhalaványult, mintha a menyország nyilt volna meg s onnan ömlött volna erre a szegény földre az a csodás, az a ragyogó fény.

— Ébredjetek! Ébredjetek! — keljetek fel . . . kiáltá a pásztor.

A férfiak fegyverrel a kezökben talpra ugrottak, a kutyák vonitva elrohantak, a nyájak megvadulva összefutottak.

— Mi az? Mi az? — kiabáltak a pásztorok össze-vissza. — Mi történt?

— Nézzétek csak, az ég lángban áll.

A fény hirtelenül türhetetlenül ragyogóvá vált, szemök nem birta s megrémülve, lelkük telve borzadálylyal térdeikre rogytak.

Talán meghaltak volna, ha egy csengő hang nem szólal meg:

— Ne féljetek! keljetek fel.

Gyönyörü, tiszta hang volt, a mely átjárta egész lényöket és örömmel, bátorsággal töltötte el egész lelküket.

Térdeikre emelkedtek s egy fényes alakot láttak szemeik előtt, vakitó fehér ruhába volt öltözve, vállai fölött ragyogó szárnyai emelkedtek, homloka fölött egy csillag tündökölt, kezeit áldólag terjesztette ki föléjök.

— Keljetek fel és ne féljetek, mert ma született nektek Dávid városában az Ur Krisztus, a megigért Messiás! És ez lesz nektek a jel: Találtok egy gyermeket jászolyba fektetve és pólyákba takarva.

Az angyal többet nem szólott. A fény, mely öt körülvette, reszketni kezdett s rózsaszinüvé vált. Szárnyait kiterjesztette s fölfelé emelkedett, lassan-lassan eltünt szemeik elől.

És látának egy csodaszép fényt, a mely az égből a földre ért, benne fölfelé és lefelé mozgó alakot, fehér, villogó szárnyakat, ragyogó alakok jövését-menését s az éj csendjébe messze elhaló tiszta csengő énekét.

Dicsőség menyben az Istennek

00000230

adatnak ugyancsak a szinházi zenekar egyrészének szives közremüködése mellett: Führer „Pasturalis mise.“ Betétek „Pastorella“ Seyler K.-tól. „Puer natus est“ Kemptertől.

— **József főherczeg Fiumében.** Alcsuthról irják lapunknak: J ó z s e f főherczeg, ki a Kneipp-kura hat heti használata után a legjobb szinben Wörishofenből Alcsuthra érkezett, egész családjával és kiséretével téli tartózkodásra Fiumába utazott. A bucsutisztelgésnél L i b i t s Adolf kir. tanácsos józsgigazgató és U n t e r a u e r József udvari titkár volt jelen.

— **Milán Fejérmegyében.** Milán, a volt szerb király, mint már megirtuk, e hó 18-án reggel Budapestről a Z i c h y Jenő gróf fejérmegyei uradalmában tiszteletére rendezett vadászatokra érkezett. A gróf Székesfejérvárott várt vendégére és gyönyörü négyes fogatán vitte Szt-Ivánra, hol előkelő vadásztársaság várta az érkezőket.

Ott voltak: gr. B e t h l e n Gábor, gr. B e t h l e n Aladár, id. gr. Z i c h y János, ifj. gr. Z i c h y János, Z i c h y Henrik, herczeg S c h w a r c z e n b e r g György és gr. W u r m b r a n d főhadnagyok, E l e k Gusztáv, br. G u m o i e n s ezredesek, L i t s Gyula orsz. képviselő, gr. K l e b e r s b e r g Kunó, gr. Z i c h y Rafael, S c h e r e r tvszéki biró, B o d a Sándor földbirtokos.

Milán király igen jól érezte magát a négy napig tartott vadászatok alatt, a löfegyvert igen ügyesen kezeli, sok nyulat és fáczánt lőtt. Az összes eredmény 1000 darab nyul, 700 fáczánkakas, vagy 150 fogoly.

Az első napi estebéd alatt a háziur, gróf Z i c h y Jenő felköszöntötte Milánt, mire ő franczia nyelven, igazi lelkesültséggel válaszolt és elmondotta, hogy mig uralkodott, ő mindig nagy sulyt helyezett Szerbia és Magyarország baráti viszonyára, mert ő mindig tudatában volt annak, hogy Szerbia nemcsak a történeti emlékeknél fogva, hanem természetes szomszédi viszonyából kifolyólag is utalva van arra, hogy a magyar állam barátságos indulatának kiváló fontosságot és értéket tulajdonitott. Most is a legmelegebb baráti érzelmekkel van eltelve a magyar állam iránt. Ezen érzelmeket nemcsak ő maga táplálja, de fiának, Sándor királynak is kiváló figyelmébe ajánlja, hogy a magyar barátságot és szomszédi jóviszonyt minden körülmények közt fentartartani iparkodjék.

M i l á n a karácsonyi ünnepeket Budapesten tölti s e hó 27-én a fentebb emlitett főuri vadásztársasággal Bihar-Magyarlakra utazik, a hol Z i c h y Jenő gróf vendége lesz az ott rendezendő nagy vaddisznóvadászatokon.

— **A főispán diszpolgársága.** Mint értesülünk Székesfejérvár város törvényhatósága legközelebbi közgyülésén F i á t h Miklós báró volt főispánt a város diszpolgárává óhajtja megválasztani. Most ez ügyre vonatkozólag nem irunk többet. Legközelebb azonban visszatérünk erre a dologra.

— **Karácsonyi ünnepély.** A felső-városi „Szent József“-hez czimzett róm. kath. ovoda f. évi deczember hó 24-én délután 4 órakor karácsonyi ünneyélyt rendez az ovoda helyiségében. A kik érdeklődnek az apróságok kedves öröme iránt azokat az ünnepélyre meghivja az ovoda vezet"je.

— **Nyugdijazás.** A belügyminiszter öreg korukra való tekintettel nyugdijazta P e r z s a Ferencz nagy-lángi és T ó t h János sár-szentmiklósi jegyzőket.

— **Áldozatul esett vigyázatlanságának.** Mindennapi esetek közé tartozik ma már, hogy az emberek, kik veszélyes munkákat végeznek, nem vigyáznak az eshetőségekre, melyek aztán néha ugy fordulnak, hogy a vigyázatlan munkás áldozatul esett önmagának. Igy történt R a b a i János 55 éves cseléddel is. Ugyanis az Igar községhez tartozó Vám pusztán Rabai és néhány társa egy 28 méternyi mély kut tisztitásával voltak megbizva. Rabai egy hosszu létrán ment lefelé a kutba s alig ért a mélység felerésznyire, a létrafokán megcsuszva le zuhant a kut mélyére. A szerencsétlen ember rögtön meghalt, mivel már az esés közben a kut oldalköveibe fejét több helyen sulyosan beleütötte.

— **A resiczai szerencsétlenség.** Párját ritkitó szerencsétlenség történt Resiczán. Eddig kinem derithető okból meggyulladt a bányalég és az egyik köszénbányában dolgozó munkásokat eltemette. A végzetes napon 128-an mentek le a bányában dolgozni s ezek közül csak 32-en menekültek meg épen. Holtan hoztak ki 34-et, sebesülten fekszenek 25-en s a bányában eltemetve vannak még 37-en. Ez a páratlan szerencsétlenség mindenfelé nagy részvétet keltett s Bécsben az előkelő körök nagy hangversenyt rendeznek a melynek jövedelmét a szerencsétlenül járt bányászok családjai fogják megkapni.

— **Nemes tett.** F a r k a s Mihály városi bizottsági tag vallásos érzületének már egy izben méltó kifejezését adta azzal, hogy az ugynevezett fecskeparti temetőnél kálváriát épittetett saját költségén. Most ismét dicséretre nem szoruló tettet müvelt. Ugyanis a felsővárosi templomban egy lourdesi Szüz Mária grottát készittetett, melynek felállításához a a megyés püspök már megadta a beleegyezést.

— **Szerkesztőváltozás.** A kormánypárt helybeli organuma a „Székesfejérvár és Vidéke“ — mint a Sz. H. irja — legközelebb szerkesztőt változtat. S z t o j a n o v i t s Jenő a lap eddigi szerkesztője megválik a laptól, melyet ezután R á d a i dr. ügyvéd fog szerkeszteni.

— **Eltörte lábát.** Tegnap este S z a l a i András asztalosmester, midőn fiát rosz magaviselete miatt megakarta feddeni, a fiu kiszaladt a Simor-utczában levő hazukból s Szalai pedig utánna szaladt, de a kapu alatt oly szerencsétlenül bukott el, hogy lábát törte.

— **Uj lap Székesfejérvárott.** A polgármesteri hivatalnál egy uj lap megjelenése van bejelentve január 1-re. Czime az uj lapnak, mely csak hirdetési lap lesz és havonkint egyszer jelenik meg: „Székesfehérvári Hirdető“. A bejelentői: P f i n n István és T a k á t s Dezső.

— **Elitélt plebános.** P á p e c z s i k István ternyei róm. kath. plébános egy házasulandó párt a polgári házasságkötés mellőzésével eskettetett meg. Az eperjesi kir. törvényszék ezért vád alá helyezte, s a decz. 18-án tartott végtárgyaláson 20 forint pénzbüntetésre itélte a plébánost.

— **Amerikai irók jövedelme.** Az oczeánon tuli irók épen nem panaszkodhatnak, hogy munkásságukat nem méltányolják eléggé. Valóban óriási összegek azok, melyeket egy-egy sikerült munka sserzőjének ott szerez. Egy népszerü iró rövid idő alatt nagyon sok pénzre tehet szert. Igy például Lewis Wallace tábornoknak Ben Hur czimü munkája 100.000 dollárt hozott a konyhára. Sherman tábornoknak »Visszaemlékezései« a polgárháborura annyit jövedelmezett, hogy az összegből életfogytáig a legnagyobb kényelemben elélhet. Grant tábornok »Memoirjai«-ból családja dusgazdaggá lett. Blaine államtitkár »Husz évig a kongresszusban« czimü munkájáért 100.000 dollárt kapott; Talmadge brooklyni (New-york) predikátor pedig még ennél is nagyobb összeget szerzett »Életfonal« czimü kötetjével.

— **A halál órája.** Két angol orvos: Finlayson és West Waston annak a kérdésnek a megfejtésén fáradoztak, hogy mely órában történik a legtöbb baleset. Megvizsgáltak Glasgowban 13.000 halotti bizonyitványt és ezek alapján arra az eredményre jutottak, hogy átlag reggeli négy és tiz óra közt alszik ki a legtöbb élet. Egy berlini statisztikus, Schneider nem kevesebb, mint 60.000 halotti bizonyitványt nézett át és ő is hasonló eredményre jutott. Az egyes órák végzetes voltát illetőleg azonban nem egészen egyeznek egymással a vizsgálódók. Schneider szerint legvégzetesebb a reggeli öt óra, Finlayson szerint a reggeli hat és Berens filadelfiai orvos szerint a reggeli hét óra. Akármelyik adat legyen is a leghelyesebb, annyi biztosnak látszik, hogy a reggeli négy és hét óra közötti időköz az, a mikor az enyészet kasszája legsürübben arat, a mikor tehát a legtöbb emberi élet lángja lobban el.

— **Ötszázezer frank a zöldség között.** A Panama-sorsjegyek minapi huzásán a fönyereményt: ötszázezer frankot egy szegény marseillei zöldségárus kofa, B o i s s i e r e asszony nyerte meg. A szegény asszony négy gyermekével eddig nyomoruságosan tengette életét.

— **A csuka szivóssága.** Svájczban egy vén husz fontos csukát fogtak a minap. A nyaknak megfelelő részén egy nagy lősebe volt, benne egy jó töltésre való söréttel. A seb erősen megdagadt és a hal fejét lefelé szoritotta. A lövés megölt volna egy ökröt, de a csuka teljesen életképes maradt utána is.

— **Nagy karácsonyi vásár!** Megnyitás 1896. decz. 1-én. Deutsch Manó és Fia divatáruház tulajdonosok elhatározták, hogy a felhalmozott utolsó divatu árukészletüket rendkivül mélyen leszállitott árakért elárusitják. Ugyais nagy karácsonyi vásár lesz rendezve és minden bevásárláshoz egy ajándék tárgy lesz mellékelve. Eladásra kerülnek: női ruhakelmék, női felöltők, selymek, szőnyegek, függönyök és legkitünőbb gyártmányu vászonnemüek, nemkülönben saját készitményü női fehérnemüek. A verseny nélküli olcsó áraknál fogva a fentnevezett áruk különösen karácsonyi ajándékokra alkalmasak s ezennel meghivjuk t. czimedet, hogy e ritka alkalmat használni el ne mulassza. Tisztelettel kérjük a czégre ügyelni: „karácsonyi vásár“ **Deutsch Manó.**

— **Egyházi szerek,** zászlók, miseruhák, keresztuti- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánlkozik **Szüts és Társa,** a bibornokérseki és Magyarország herczegprimásának udvari szállitói. — Budapesten, IV., Kossuth Lajos-utcza.

Békesség földön az embernek
Dicsőség! . . . Békesség! . . .

hangzott a csengő visszhang az éj némaságában.

A pásztorok lassan felocsudtak álmélkodásukból.

— Ez Gábriel volt, az Urnak angyala — mondá az egyik.

— Azt mondá, hogy megszületett a Messiás — szólt a másik — és hogy Dávid városában találjuk öt fel egy jászolban. Menjünk társaim, induljunk.

— Igen, igen, menjünk, siessünk ne késsünk, hogy hamar ottan lehessünk.

— Hát nyájainkkal mi történik?

— Az Ur majd gondját viseli.

— Gyorsan pásztortársaim, siessünk.

El is mentek azonnal és sietve sietének, hogy el ne késsenek.

Meg is találták öt. Az istálló ajtaja nyitva volt benne, egy lámpa égett.

Es találtak egy kis gyermeket, ki a jászolban feküdött vala. Párnája szalma és széna vala. Olyan szép, olyan kedves volt . . . Piczi ajkacskái oly édesen mosolyogtak, ragyogó kék szemei oly szeretettel tekintettek a mellette állókra, az ő édes anyjára, a ki oly boldogan állott ott mellette, a szive csordultig volt a boldogsággal.

A pásztorok leborultak és szivök mélyéből imádták a kis gyermeket, a zsidóknak most született Megváltóját.

Es énekelték szivük egész örömével, buzgóságával, a mint az angyaloktól hallák:

Dicsőség menyben az Istennek,
Békesség földön az embernek.
Dicsösség! békesség!

00000231

Irodalom és Művészet.

Olcsó könyvtár, szerkeszti Gyulai Pál, kiadja a Franklin-Társulat. A népszerü vállalatnak ismét nyolcz kötete (364—371) hagyta el a sajtót, a következő eredeti és forditott művek: A Dabóczy-család. Pálffy Albert veterán irónk regénye. A legujabb időkben játszik cselekvénye, de Pálffy tolla alatt fölelevenül a régi patriárkhális, magyaros élet. Az ujabb irók által annyira keresve-keresett czifra szalonok helyett a vidéki uri lakokban találja meg embereit, s az életet is hozzánk közelebb kutatja fel, a magyar középosztályban. Egy uri család drámáját irja le, cselekvényben, fordulatokban gazdagon, mellék-epizódokban is változatosan s alakjaiban annyi jellemzetességgel. Az elbeszélő hang friss és lebilincselő. Ára 60 kr. — Alarcon Péternek műve, kitől magyarra csak az utóbbi időben forditottak le egy pár elbeszélést. Egyik nevezetes müve, az »El escandalo«, nagyon sok kiadást ért meg az iró hazájában. Ez jelent meg most magyarul A botrány czim alatt. A tizenkettedik spanyol kiadás után forditotta Haraszti Gyula. A spanyol társadalom képét adja, mélyrehatóan megfestve, az emberek hitünő rajzával. A művészi előadást a gíny, humor és szellemesség emeli. A forditás igen gondos és magyaros. A hires munka 466 oldalnyi kötetet foglal el s ára csak 80 kr. — Gabrielle, szinmű öt felvonásban, irta Augier Emil, francziából forditotta ifj. Szász Béla; ára 40 kr. — A kapitány leánya, Puskin Sándor egyik legszebb regénye, oroszból forditotta Ambrozovics Dezső; ára 40 kr. — Descartes emlékezete, a XVII. századbeli nagy franczia gondolkozó életének filozófiájának ismertetése, a franczia akadémiától 1765-ben megkoszoruzott emlékbeszéd, irta Thomas, francziából forditotta és jegyzetekkel ellátta Rácz Lajos; ára 30 kr. — A magyar irodalom főirányai, a magyar szellemi élet összefoglalása legfőbb mozzanatainak kitüntetésével, irta Riedl Frigyes; ára 30 kr. — Folt, mely tisztit, a modern drámai költészet kitünőségének, Echegaray Józsefnek négy felvonásos drámája, spanyolból forditotta Patthy Károly; ára 30 kr. — A papa, vigjáték három felvonásban, gróf Telekijutalmat nyert pályamű, irta Berczik Árpád; ára 20 kr.

Lourdes. Visszaemlékezés az 1895-iki lourdesi magyar zarándoklatra. Ily czimmel adta ki dr. Purt Iván, a mult évben kitünően sikerült lourdesi nagy zarándoklatnak szervezője és rendezője, Lourdesban észlelt tapasztalatait, kapcsolatban az egész zarándokutnak élénk leirásával. Purt dr. könyve nem puszta utirajz, hanem magába foglalja a lourdesi csodálatos gyógyulásoknak alapos fejtegetését is, világos essay-szerü elöadásban. Tárgyilagosan bizonyit és mivel Lourdesnak egész irodalmát figyelembe veszi, könyve az eddigiek közül leginkább tájékozást nyujt Lourdesra és az ott végbemenő eseményekre vonatkozólag. A 14 és fél ivre terjedő és izlésesen kiállitott munkát 12 sikerült illusztrázió disziti. — Ára füzve 1 frt 20 kr, vászonkötében 1 frt 80 kr, diszkötésben 3 frt. — Kapható a szerzönél: dr. Purt Iván tanulmányi felügyelőnél (Budapest, IV., Központi papnevelde.) A karácsonyi ünnepek alkalmából ajándéknak igen alkalmas.

Törvényszék.

— **Az örvény felé.** Valóban a toll reszked kezeinkben, midőn a nyilvánosságra kell hozznunk oly dolgokat, melyek társadalmunk megmételyezését, minden ellenvetést kizárólag elénk tárja. Egy fiatal még alig 16 éves gyermek állt kedden, deczember 22-én a székesfejérvári törvényszék előtt 8 rendbeli lopásért. Ez még nem feltünő, mert többször előfordul. Azonban ha tekintjük azt, hogy a gyermek egy müvelt család gyermeke s ha továbbá tekintjük azt, hogy a gyermek tanuló, a sz.-fejérvári kereskedelmi akadémia növendéke volt, hol tudvalevőleg fegyelmi szigorral a nevelés által meg lehetne az ilyen romlásnak induló ifjunak szivét ismét nemesiteni, akkor be kell látnunk, hogy ez bizony csak már a nagyon „szabad gondolkozásu“ század gyermeke. Ezen alkalommal egy feltünő dolgot is vagyunk kénytelenek konstatálni. Székesfejérvárnak tudvalevőleg van egy „kereskedelmi akadémiája.“ Ezen tanintézet már nem az első izben bocsájt ki kebeléből a törvényszék elé tanulókat. Csak egyet emlitsünk. Ott van a hires Jurkovits fiu, a ki a legnagyobb vakmerősséggel elkövetett rablása felett most is még a börtön nyomott levegőjében elmélkedhetik. Ez a mult évben történt. A mostani tanév alatt pedig ez a kedden targyalt bünper történt Azt hisszük, hogy a miniszteri biztosok, talán az iskolának fegyelmi szabályainak erős betartására is felügyelhetnének, akkor talán megszünnének ezek a romlott állapotok. Ifj. Lindtaer Lajosnak hivták e romlott fiut. Atyja, ki Budapesten főreáliskolai tanár, ide adta fiát Székesfejérvárra, mert már ott is romlott volt. Még az első hónapot szeptembert sem huzta ki tisztességgel, hanem szállásadójától Németh Elektől ezüstnemüeket lopott, s azonkivül Podor és Polacsek nevü tanuló társait is meglopta. A lopott tárgyakat értékesitve Budapestre szökött s a vendéglöket bujta napokon keresztül. Ez idő alatt nehány ismerősét is kiknél látogatást tett, szintén meglopott. A törvényszék ezen a feljelentés folytán meginditotta ellene az eljárást. A megejtett végtárgyalás eredménye az lett, hogy Lindtaer 1 évi börtönre lett itélve, melyet azonban tekintettel gyermek korára a javitó intézetben tölt ki.

— **Rablók, nyúzók vagytok!** Czifra mondás ez, de nem csuda, mikor egy szegény gazdaember mondja a végrehajtóknak. Hiába, a magyar emberben még megvan az ellenszenv a végrehajtók iránt, mely talán még a Bach-korszakbeli kollégáik révén maradt meg a magyar gazdaemberben. Huszár Pál csákberényi földmüves illette meg a fenti szavakkal a nála tisztelgő községi kiküldötteket, kik tübértartozás fejében 3 frtot volt szándékuk behajtani, s melynek fejében lefoglalták Huszár kocsiját, a legnagyobb dologidőben márczius hónapban. Ez roppant felbőszitette Huszár Pált s még hozzá 3 frtot követeltek, osztrák értékben, pedig ő csak, mint mondá, 1 frt 50 kr hátralékot tudott. Mivel a kiküldötteknek, nem volt hajlandóságuk kevesebbet elfogadni, azért hozzáláttak a kocsi elhuzásához. Hanem ez már mégis sok gondolta magában Huszár. „Megkérem igen szép szeretettel a tekintetes urakat — mondá Huszár a törvényszék elött — erre én azt mondtam a kisbirónak: Hajja ke', ne huzza e' ke' az én kocsimat, mert megkeserüli!“ — Azonban Huszárnak ijesztgetése nem használt, s a kocsi már közel volt a kapuhoz. Erre elkezdte őket szidni Huszár Pál, s az egyikre vasvillát fogott, de kicsavarták a kezéből. A törvényszék ebben hatóság elleni erőszakot látott, a miért Huszár 8 napi fogházat kapott. „Már e' sehogy se jó van — mondá Huszár az itélet kihirdetésekor, — hiszen mán heába uszoltam üket, hogy fogadjanak el egy forintot.“

VEGYESEK.

— **Hires nevek.** A berlini czim- és lakjegyzékben sok hires név szerepel. Caesar börzelapot ad ki, Augustus levélhordó, Cocejus főpinczér, Claudius masseur, Cassius könyvkötő s Tanhäuser házi szolga. Francziaország első nemesi családja is szerepel a jegyzékben Capet asztalosmesterrel. Van azonkivül egy Luther, a ki vendéglős, Kant, a ki birtokos, Leihnicz, a ki gummiarabikummal kereskedik nagyban, Plató, a ki a rendnek gondos őre, továbbá Schopenhauer, a ki házmester.

— **A régiek fényüzéséhez.** A déli Franciaországban, Nimes környékén egykor [illegible]ő szerepet vitt De Marsanne-család levéltárában érdekes jegyzék maradt fent, mely azt bizonyitja, hogy a régiek is jól értettek a fényüzéshez. Az okirat 1643-ból való s arról szól, hogy De Marsanne Margit kisasszony ajándékban kivánja részesiteni mindazokat, a kik az ő ruhája elkészitésén dolgoztak. Dolgozott pedig két szabó, öt varrónő, egy szücs, egy gombkötő, egy csipkeverő, két himző lány és egy ötvös, összesen tizenhárman. Hogy mibe került az a ruha, az pénzértékben nincs följegyezve, de a közreműködők száma elég világosan tudtunkra adja, hogy a régiek is jól értettek a fényüzéshez.

— **A legnagyszerübb vizesés.** A newyorki földrajzi társaság felhivása következtében négy bátor egyetemi hallgató a Bowdoin-kollogiumból elindult a ez év junius 26-án, hogy behatoljanak Labrador belsejébe és felkeressék azt a csodás vizesést, mely nagyszerüségében a Niagara-zuhatagot is felülmulja. Hallatlan fáradságok után elértek a Grand-River torkolatáig és a folyam folyását követve szerencs(sen el is érkeztek a czélhoz. A Labrador fensikján eredő Gıand-River, körülbelül 250 angol mértföldnyire torkolatán innét, megszükül 1500 lábról 150 lábnyira és azután mintegy 700 láb magas sziklafalról lezuhan a mélységbe. Az első és legnagyobb esés 200 láb magas, aztán 100 és 25 lábnyi magasságu vizesések következnek. A fölfedezők nem vittek magukkal elégséges mérő eszközöket és igy a zuhatagnak magasságát csak becslés után 500—600 lábnyira teszik. A katarakt felett óriási felhő lebeg, mely a szétporladó viztömegből képződik. A mennydörgésszerü robajt 20 angol mértföldnyi távolságra meghallják. A Niagara-vizesés valósággal eltörpül a labradori mellett.

— **A tetovirozás eredete.** Egy angol tudós nemrég azt fejtegette egyik néprajzi folyóiratban, hogy mi a tetovirozás eredete? A tudós abban a véleményben van, hogy itt vallási ok áll előtérben. Sok nép azt hiszi, hogy az általa imádott szentet különösen megtiszteli, ha képét bőrébe metszi be. E szokást nemcsak a mai vad népeknél ismerjük, hanem a régi phönicziaiaknál is, a kik istenségük jelvényét karjukon szokták viselni. Uj-Seelandban például a tetoválást maga a pap végzi s ott az a hit uralkodik, hogy az a nő, a ki nem engedi magát tetováltatni, holta után nem juthat az örök boldogságba. E mellett természetesen más lélektani okok is közrejátszanak, igy a hiuság, a törekvés, valami különös jel által kitünni és mindenekelőtt ez utánzás ösztöne, mely a szokás nagy elterjedését legkönnyebben megmagyarázza.

— **Vasut a Sinai-hegyig.** Egy angol társaság, mint a Levant-Herald jelenti, vasutat akar építtetni Port-Saidtól a Sinai-hegyig, a mely a Biblia szerint arról nevezetes, hogy az özönviz után ezen akadt meg a Noé bárkája. A nevezetes hegy megtekintésétől eddig visszariasztotta az utazókat az oda jutás nehéz volta. A vasut végig futna az egész Sinai-félszigeten.

— **I. Ferencz** franczia királynak Triboulet nevü udvari bolondja tréfája által igen megsértett egy főnemest, ki őt e miatt kellő büntetéssel fenyegette. Fogta tehát magát s sirva ment a királyhoz, ki igy szólt hozzá: »Ne félj te semmit, ha valaki arra vetemednék, hogy téged megöljön, azt egy negyed óra mulva felakasztanom!» — »De felség, felel a bolond — nem lehetne az illetőt egy negyed órával előbb felakasztani?«

— **Tiberus császár** czinikus jellemét igen jellemzi a következő eset. Alatta rettentő adókat kellett a tartományoknak fizetni. Midőn e miatt a kormányzók panaszt emeltek, a császártól ily feleletet kaptak: »A jó pásztor nem szokta juhait megnyuzni, hanem azért megnyirja!»

— **A többség varázsa** XVIII. Lajos egyszer a következőleg definálta a parlamenti kormányzatot: «Én azt kérdezem a miniszterein mitől: Van önöknek többsége? — Van. — Akkor én mehetek sétálni. Másnap azt kérdezem: Még mindig megvan a többségök? — Nincs meg. — Akkor önök mehetnek!»

— **Eltévedt emlékbeszéd.** Nagy derültséget keltett Berlinben egy szabógyülésen a következő eset: Az elnök megnyitja a gyülést és mielőtt napirendre tértek volna, megemlékezett egy elhunyt tagtársról. S hogy tiszteletüknek kifejezést adjanak a gyülekezetet felhivta, hogy álljanak föl. Alig tette meg ezt az inditványt, midőn a háttérből egy hang, maga az elhunytnak képzelt szabó közbe kiáltott: »Nem szükséges.« Lett nagy hahota. A halotti beszédre egy reggeli napilap tudósitása adott okot.

— **Sardouról.** A hirneves franczia drámaró, imikor még csak kezdte a tollforgatást, elküldte egyik darabját Scribehez, az ünnepelt szinmüíróhoz, felkérvén őt, olvassa el s mint társiró nyomtassa rá nevét s adja be valamely szinházhoz. Scribe megigérte a fiatal és még teljesen ismeretlen Sardounak, hogy a darabot elolvassa s ha megtetszik neki, pártfogásába veszi. De akárhányszor ment a fiatal költő

00000232

hogy idősb társának véleményét meghallgassa, azt a választ kapta, hogy Scribe nincs otthon. Végre Sardou sérelmének is vége szakadt, s egy erélyes barátját küldte a költő házába, a ki nem hagyta magát elutasittatni, s a kézirat visszaküldését kérte. Scribe visszaküldte a darabot azzal a megjegyzéssel, hogy is gondolhatta azt, hogy egy lovat és egy szamarat egy kocsiba fogjanak? Erre Sardou egyszerüen elküldte Scribenek névjegyét e szavakkal: »Tisztelt uram! hogyan tarthat engem — lónak?«

— **Egy franczia hivatalos lap I. Napoleonról.** Egy buzgó franczia a hivatalos Moniteur 1815-iki folyamának a február és márcziusi számaiból a következő érdekes dolgokat böngészte ki: Február 26. Az emberevő (I. Napoleon) kiszabadult elbai barlangjából. Febr. 28. A farkassá változott korzikai kikötött Cap-Juanban. (L'ogre de Corse vient de debarquer a Cap-Juan). Márczius 1. A tigris Cannesbe érkezett. Márcz 7. A szörnyeteg Grenobleban hált. Márcz. 13. A zsarnok Lypoon keresztül utazott. Márcz. 15. A bitorló Páristól 60 mértföldnyire van. Márcz. 17. Bonaparte gyorsan közeledik Páris felé, ahová azonban soha sem fog bevonulni. Márcz. 19. Napoleon holnap falaink közt lesz. Márcz. 20. A császár Fontaineblauba érkezett. Márcz. 21. Ő csász. és királyi felsége (sa Majesté impéraile et royale) tegnap este tartá bevonulását palotájába, a Tuilleriakba, hü jobbágyainak hódoló üdvözlése közt. — A Moniteur azután tovább jegyezte a történelem eseményeit, mint hü krónikához illik.

— **Földalatti város.** Turkesztánban, Karki bokháriai város közelében egy ó-kori földalatti városa találtak. A földalatti város az Amu-Darja folyó jobb partján levő sziklahegyek egyikébe van épitve. A városba, mely a Krisztus előtti korban épült, több barlang vezet. A város hossza két kilométer. A városban széles egyenes utczák visznek végig. Több nyiványos tere van s a tereken két-három emeletes házak állanak. A házakban talált bálványok, kőbe vésett iratok, pénzdarabok és edények arra engednek következtetni, hogy a várost még a Krisztus előtti második században lakták s hogy lakói a kulturának magasabb fokán álltak. Azt hiszik, hogy a hegybe elrejtett város lakossága egy külön néptörzs volt, a mely ellenségei elől menekült ide.

— **A hét csoda.** A koreai királyságnak épen ugy, mint az ősök világának, megvan a maga hét csodája. Ezt mondja legalább a »Nord China Herald« czimü ujság, mely röviden a következőkben összegezi a csodákat. Van ott — ugymond — először egy forró ásványforrás Kin-Shantav közelében, melynek gyógyereje minden képzelhetőt felülmul. Bármilyen betegségben szenvedjen valaki, egy fürdés e forrás vizében, kigyógyítja a bajából. A második csoda két forrás, melyek egymástól jókora távolságban feküszenek és mindenben ellentétei egymásnak. Ha az egyik tele van, a másik kiapad. Ha az egyik keserü a másik édes. A harmadik csoda egy barlang, melyből jéghideg szél fuj szüntelen és ez a szél oly erős, hogy a legerősebb embert is elsöpri a utjából. Kipusztithatlan erősség a negyedik csoda. Akárhányszor égették fel, ujra csak feltámadt hamvaiból, mint a Főnixmadár. Az ötödik és ez a legcsodásabb, a hires „lebegő kő." Ez ég és föld között lebeg, minden megmagyarázható ok nélkül. Kötelet huzhatnak át közte és a föld között, a nélkül, hogy akadályba ütköznének. A hatodik csoda az „izzó kő", mely a legrégibb idők óta egy hegy csucsán van, örökösen izzó állapotban. Az utolsó csoda egy izzadságcsepp Buddha homlokáról. Harminczlépésnyi területen egy fa, egy növény sem él meg a templom körül és az állatok és a madarak távol tartják magukat a földnek ettől a megszentelt darabjától.

— **Egy bálvány udvartartása.** India egyik leghiresebb bucsájáróhelye, hová az indusok ezrei zarándokolnak: a Dsagetnaut-bálvány temploma, egészen a zarándokok és bucsujárók számára áll fönn. Nagyságáról némi fogalmat szerzünk, ha emlitjük, hogy egyedül ennél a templomnál 641 pap és segéd van, kik a bálvány tiszteletére a legkülönösebb ünnepségeket és czeremóniákat teljesitik. Van a bálványnak 20 főfelügyelője; hozzá 49 szolga, kik csupán a bálvány öltöztetésére s illatos szerekkel való bekenésére vannak rendelve; három festő is tartozik e csapathoz, kik a bálvány képét kifestik s a mi fő, a gyomor számára 30 szakács működik, Végre van egy pap, ki a nagy templomajtónál, mig »az isten alszik», hüségesen őrt áll s az ajtót bepecsétli; ezenkivül egyéb szolgák is.

Közgazdaság.

Agrár törekvések.

(—k —n.) Nagy baj az minálunk, hogy minden fontosabb kérdés a pártpolitikai szempontból képezi vizsgálódásunk tárgyát. Mihelyt a viszonyok követelte akár politikai, akár gazdasági kérdés lesz felvetve, a pártpolitika sohasem kutatja, hogy a felvetett kérdés menynyiben van hivatva a közérdeket szolgálni, hanem csak azt keresi, hogy képes-e belőle politikai tőkét kovácsolni, vagy nem. Ha igen, akkor a szabadelvü politika bármely részről történjék is az inditvány, azt jónak, helyesnek s liberálisnak találja, melyet adandó alkalommal nem is késik kiaknázni, ha erre a czélra alkalmatlan, akkor minden rosszat rákennek, habár az ország két harmadának képezze is az jogos aspirácziója.

Ennek a sorsnak lett részesévé az agrárkérdés is. A liberalizmus valami szörnyü rosz dolognak tartja az agrárizmusst; ugy fél tőle, mint az ördög a tömjéntől. Nem csodáljuk, a kik az agrárkérdést felvetették, a kik ma is szószólói s harczosai agrár törekvéseinknek, azok nem tartoznak azon szükkörü kölcsönbiztositó érdekszövetkezet tagjai közé, mely érdekszövetkezet semmi mástól nem fél annyira, mint épen attól, ha a magyar földet visszaadjuk jogos birtokosának, ha a földbirtok jogait agrár törvényhozási uton meghatározzuk és ha ezen az uton független jólétnek örvendő birtokososztályt teremtünk. Nemcsak az agrárkérdésnek jut osztályrészül ez a sors, de minden oly kérdésnek, melyet az ellenzék vet fel. A szabadelvü párt nem gondolkodik, mert ha gondolkodnék, lehetetlen rá nem jönni egyes, az ellenzék által felvetett kérdés létjogosultságára. Megszoktuk ugyan ujabban, hogy a szabadelvü kormányok, kifogyván a munkaprogrammból, kisajátitja az ellenzék programmpontját. Az agrárpolitikát illetőleg ez a kisajátitás nehézségekkel van összekötve. A szabadelvüség multja s jelene, törekvései s rendszere homlokegyenest ellenkeznek az agrárizmussal. Tehet és tesz is egyes intézkedéseket, melyek teszem azt a mezőgazdaság, a kisipar érdekeit szolgálják, de a mig a gazdaság politikai rendszerben nem történik gyökeres változás, addig agrár törekvéseink jogosultságát kétségbe vonni józanul nem lehet. Ha a merkantil-liberális gazdasági politika azt gondolja, hogy a kereskedelem fokozásával s a nagy ipar fejlesztésével fogja az ország gazdasági alapjait megvetni, legyen neki a maga hite szerint. Cseppet sem aggódnánk miatta, ha az csak a szabadelvü pártnak képezné dolgát. De hát a mezőgazdaság s kisipar válságának idejében, az ország adózó képességének a végső határig történt fokozása korszakában arról van szó, hogy van-e még a nemzetben annyi életerő, hogy az utódok exisztencziájáról tudna gondoskodni. A liberalizmus a szemfényvesztő tartalmat nélkülözö csillogáson kivül mást nem tud bemutatni, mint a nemzet gazdasági életerejének letarolt mezejét. Csak egy vigasztaló mozzanatot, egy pontot mutatna nekünk, a melyen megpihenhetnénk, a szabadelvüség s mi szivesen eldicsekednénk vele. Hisz mily jól esne az minekünk is, ha látnánk fejlődést politikai s gazdasági életünkben, melyből erőt merithetnénk a jövendő küzdelmekhez. De sajnos, bármerre nézzünk, a pusztulás, a gyengeség s elerőtlenedés jeleivel találkozunk. Nem, a liberális gazdasági politika csak belevitte a nemzetet a válságba, kivezetni belőle, arra nem képes. Amit most tesz, az egy kétségbeesett harcz a létért, szemben a nemzetnek ébredező öntudatával.

Ezen küzdelem közepette lehetetlen még csak elképzelni is, hogy a szabadelvüség valami üdvöset is tehessen a gazdasági válság megszüntetésére. Ahoz bizony sem kormányzati bölcsesség, sem a hatalom birtoklása nem szükségeltetik, hogy szidalmazza s ostoba vádakkal megrágalmazza azokat, kik belátván azon veszélyeket, melyekbe a szabadelvü kormányok a nemzetet sodorták, a szabadelvüségtől eltérő politikai s gazdaság programm alapján akarják legjobb hitük s meggyőződésük szerint a haza iránt tartozó kötelességeiket lerónni. A mit az agráriusok akarnak, az sem nem egyoldalu, sem nem érdekpolitika. Épen abban látom én a szabadelvüség veszedelmes jellegét, hogy a százszor megismételt, nyomtatásban megjelent népgyüléseken kifejtett programm nyilatkozatokat egyszerüen letagadja, nem létezőknek tekinti. Ez a türelmetlenség és erőszakosság az uralkodó párt részéről, egyenesen kétségbeejtő a közjó érdekében. Ha a szabadelvüség arra az álláspontra helyezkedik, hogy az agrár törekvések reakczionarius iránytól s érdekpolitikát szolgálnak, akkor hiábavaló minden törekvés az ellenkezőnek a bebizonyitására.

Pedig aki tisztában van azzal, hogy mit jelentenek az agrár törekvések, azt tudja, hogy az agráriusok kizárólag nemcsak a föld hasznositását, hanem általános közgazdászati, pénzügyi s közmüvelődési reformok utján akarják a nemzetnek veszendőbe menő politikai s gazdasági sulyát visszaszerezni. A mit a liberális sajtó mezőgazdasági érdekpolitikáról tálal fel jámbor s gondolkodni is restellő publikumának az mesebeszéd. Amire az agráriusok törekesznek, az abban áll, hogy első sorban megszüntetendő a mezőgazdasági válság, azután helyes és czéltudatos politikával fejlesztendő s erősitendő, hogy ezen az alapon épithessük ki a nemzet erős gazdasági épületét. A mezőgazdaság virulását önkényt követi az ipar s kereskedelem fellendülése, mint ez kézzel foghatóan bebizonyitható a mostani válságból. A mezőgazdaság válságos helyzetben van, ennek a szomoru következménye az ipar (a dédelgetett gyáripar kivételével) tengődése s a kereskedelem pangása. Ha tehát agrár törekvésekről beszélünk, ez alatt azokat a politikai s gazdasági intézkedéseket kell érteni, szóval azt a rendszert, mely az ország termelő elemeinek s a tisztességes közvetitésnek, melyet a spekuláczió minden téren kiszorit, szolgálja hathatósan érdekeit.

A jövő az agrárügyé. A nemzet ébredező öntudata, a gazdatársadalom s az érdekképviselet országos szervezése, mit a szabadelvü praktikáknak megakadályozni nem sikerült, a külföldön észlelt mozgalmak, melyeknek hatása mireánk el nem marad, azok a jelek, melyekből az agrár eszmék közeli győzelmére következtethetünk. A harcz heves leend, de kitartást meritünk abból az öntudatból, hogy a nemzet jövője elválaszthatatlanul az agráreszmék diadalával van összenőve. A mozgalmat, mely crescit eundó, a szabadelvüség fel nem tartóztathatja.

* **Nagy sertésvész.** Isztimérről irja levelezőnk, hogy ott 2 3 hét leforgása alatt több mint 330 hizó és kijáró sertés hullott el. A sertések alig pár óra alatt pusztulnak el s a gazdák még eddig nem is tettek óvintézkedéseket.

* **Az osztrák-magyar bank** állapota a hónap vége felé nagyon meghosszabodott. A hiteligények oly nagyok, hogy attól tartanak a bank körében, hogy a legutóbbi kimutatás 30 milliós adómentes jegytartaléka, ha teljesen nemis fogy el, nagyon megfogyatkozik. A mult év deczember ultimója 25 millió forintot igényelt a kölcsönüzletben s ez az idén is várható. A banknak e nagy igényekkel szemben fokozott jövedelmei is vannak s lesznek, főleg a piaczi arany és devizeladásokból.

Zbitek E.

Neustiftban (Olmütz mellett).

Készit: **Üvegmozaikot szent sirokhoz, Lourdesi szobormü és urnapi oltárokat.**

Ő szentsége XIII. Leó pápa által kitüntetve.

A szentpétervári katholikus akadémia, a konstantinápolyi német misszió és számos elismerő okiratok. — **Képes árjegyzék ingyen.**

Szállitás biztositás mellett.

00000234

SCHMELZER JÁKO

SZÉKESFEJÉRVÁR, Nádor-utcza 11. szám,

a „Magyar Király" átellenében.

Ajánlja nagy választékban felszerelt

diszmű-tárlatát,

alkalmi ajándékok és kedves meglepetések a bevásárlására.

Legfinomabb kivitelü fényképek a legrövidebb idö alatt készülnek

FODOR JÓZSEF FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERMÉBEN,

* * * Székesfejérvár, Várkör-utcza 2. szám alatt, (a neol. izr. imaház mellett) * * *

a következö árak mellett:

12 darab visit fénykép 4 forint. * 12 darab kabinet fénykép 10 forint.

12 darab makart fénykép 12 forint.

Életnagyságu

ARCZKÉP

KRÉTARAJZBAN.

Legszebb szobadisz.

**

Legkedvesebb emlék.

**

Legalkalmasabb ajándék

karacsony és ujévre.

Egy legujabb módszer segitségével 24 óra alatt életnagyságu mellképeket készitek müvészies kivitelben, eddig még soha el nem ért tökéletességgel és olczó árban.

Tessék árjegyzéket kérni. ✡ Tessék árjegyzéket kérni.

KOHN DÁVID, Budapest, Károly-körut 17.

* * * **Ügynökök mindenütt kerestetnek.** * * *

IFJ. FÜSTÉR IMRÉNÉ

butorraktára és kárpitos-üzlete Sz.-Fejérvárott, Iskola-u. 10.

Ajánlja saját gyártmányu:

háló, ebédlö, szalon és uri szoba berendezéseit, melyek müvészi kivitelben mindenkor raktáron vannak.

Egész lakosztályok bebutorozása rövid idö alatt izlésesen és jutányos áron készittetnek.

ANTIK, ROKOKÓ, BAROCK-STYLÜ BUTOROKAT SAJÁT RAJZAI és TERVEI SZERINT KÉSZIT.

Elvállal tapettázásokat jótállás mellett.

***

Butortermei a nagyközönség rendelkezésére állanak és bármikor megtekinthetök.

DIVAT SZALON

divat- és szépirodalmi közlöny

Szerkeszti: Fanghné-Gyujtó Izabella és Szabóné-Nogáll Janka.

Divat Szalon megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Diszes, elegáns kiállitása s különösen müvészies kivitelü szines divatczimlapja által disze minden szalon-asztalnak.

Divat Szalon ingyen-mellékletével, az „Uj Gyermek-Divat"-tal *együtt 44—48 oldalra terjed.*

Divat Szalon azonkivül, hogy divat-képei az uralkodó divat tükre, folyton közöl képeket Párisból, Londonból. Berlinből is. S ez által az idegen divátlapokat feleslegessé teszi.

Divat Szalon rendesen közöl egyszerübb toilettet is és módot, utasitást nyujt a hölgyeknek arra, hogy ruháikat takarékosan s mégis csinosan otthon készithessék.

Divat Szalon kézi munkái változatosak, a rendes használatra szánt hímzésektöl kezdve a legritkább, legdivatosabb uj kézimunkáig mindet bemutatja s érthetöen tanitja.

Divat Szalon Szépirodalmi része oly dus, érdekes és változatos, hogy minden más szépirodalmi lapot pótol. Munkatársai közt ott van irodalmunk minden jelese és gondot fordit arra, hogy a nök lapjába, tehetséges, kedvelt irónök is gyakran irjanak. A lap szelleme mindig tisztességes. Keresi a szépet, a nemesitöt s kizái minden frivol közleményt. Lapunkat fiatal leányok is bátran olvashatják.

Divat Szalon számról-számra mutatja be kiválóbb hölgyek arczképeit: a müvészet, irodalom s a jótékonyság nevezetesebb nőalakjait. Ez évben különösen a jótékonyság szereplöivel foglalkozik. Tervbe vette, hogy minden elsörangu nőegylet elnöknöjét müvészi kivitelü arczképben mutatja be.

Divat Szalon állandó rovatot tart kérdések és feleletek közlésére. E rovat minden előfizetőnek teljesen dijtalanul áll rendelkezésére.

Divat Szalon rendesen karácsonyi ajándékkal is kedveskedik. Ez évben egy rendkivül diszes, elegáns jelmeznaptárt küld állandó, és január 15-ig belépö előfizetőinek.

Divat Szalon ennélfogva a legtartalmasabb, legdiszesebb és legolcsóbb divat- és szépirodalmi lap.

Divat Szalon előfizetési ára: egész évre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

Divat Szalon kiadóhivatala kivánatra bárkinek küld mutatványszámot ingyen és bérmentve.

„DIVAT SZALON"

kiadóhivatala

Budapest, Gizella-tér

(Haas-palota.)

A czimre figyelni tessék.

Elsörangu egyenruházati és hadfelszerelési intézet.

Egyenruháink

a tökeletesség legmagasabb fokán állanak

Katonaság, csendörség, rendörség, pénzügyörség, erdészeti, vasuti, posta- és távirda hivatalnokok részére a legjobb beszerzési forrás.

Diszmagyar ruhákra külön osztály.

*

Telefon 1359. sz.

Részletes árjegyzékkel és szakbavágó felvilágositással díjmentesen szolgálunk. Kérjük minden kéréssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimeritö és felvilágositó választ.

Czim: **BLUM SÁNDOR és TÁRSA**

Váczi-utczа 12 szám, Budapest.

Kiállitásszerek polczai ruhákban.

00000236

Báli, menyasszonyi öltözetek. * Egyszerű öltözetek párisi izléssel.

Mutatványszám ingyen.

PÁRISI DIVAT

Megjelenik hetenkint egyszer.

Szines, élő modellek után készült fény-nyomatu képekkel, szabásrajzok, kézimunkák, illusztrált regények stb.

Takarékosság izlés mellett. Kimeritő magyarázat.

LEGSZEBB ÉS LEGOLCSÓBB MAGYAR DIVATLAP.

ELŐFIZETÉSI-DIJ:

csak PÁRISI DIVAT		PESTI HIRLAP-pal együtt:	
Egész évre	8.—	Egész évre	18.—
Fél évre	4.—	Fél évre	9.—
Negyed évre	2.—	Negyed évre	4.50

Kiadóhivatal: Budapest, váci-körut 78. sz.

ALAPITTATOTT 1840. „JANUS“ ALAPITTATOTT 1840.

kölcsönös életbiztositó intézet

a legkülönfélébb módozatok szerint létesit

halálesetí, élet- és haláleseti tőkebiztositásokat.

Méltányos föltételek. Megtámadhatatlan kötvény. Mérsékelt dijtételek. Biztositás háboru esetére pótdij fizetése nélkül.

Az intézet a kölcsönösség elvén alapszik, az évi fölösleg tehát a biztositott tagok javára esik.

Az intézet 56 évi fennállása óta biztositva volt: 99000 egyén

260,200.000 korona biztositott tőkével és 1,640.000 korona évjáradékkal.

A tagoknak és ezek jogutódainak kifizettetett:

34,920.000 korona.

Nyeremény (bons) fejében visszafizettetett:

3,876.000 korona.

Biztositéki alapok 24,500.000 koronán felül.

Felvilágositással szolgál es biztositási ajánlatokat elfogad:

A „JANUS“ magyarországi aligazgatósága

Budapesten, (VII. kerület) Erzsbet-körut 19.

Nyomatott Számmer Imrénél, Székesfejérváron.

00000237

A

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

KARÁCSONYI MELLÉKLETE.

* * * * * * * * * * * * 1896. * * * * * * * * * * * *

Pax Vobiscum.

Irta: **Váradi Antal.**

Szivet melengető kép, Betlehem!
A tél fagyában ugy tünsz föl nekem,
Mint éjszin tengeren tündér sziget,
A melyre küzdő hab árja vet . . . .

. . . . Körül az élet, a vásári lárma;
Szem és kéz nyitva — lélek szív bezárva
Falat kenyérért durva küzdelem . . . :
Béke-sziget te vagy rajt, Betlehem.

Ott látlak, gyermek-Jézus, mosolygva
Arczodtól fényes a kis jászol odva.
Anyád ragyogva néz rád... Szende kép!
Hét fájdalom, keresztfa — messze még.

Előtted dús arany, tömjén és myrrha,
S a hódolóknak homlokára irva,
Hogy körülöttük egy világ forog.
Szemben velük szegényke pásztorok.

Király és pásztor. Milyen messsze vannak
Egymástól, trónja zsámolyánál annak,
Ki pásztor és király! milyen külömbség!
És áldozatjuk egy oltárra öntsék?

Igen. Aranyjuk és a zsenge bárány
Egy kép becses a szeretet oltárán
Mert tiszta lélek adta . . . és, mivel
Nem tudja a bal — a jobb mit mivel?

S a hogy kérdő tekintetemmel állok
A Betlehem előtt, a hol a királyok
És koldusok közös oltára lángol,
Leszól a Messiás egy jobb világból:

„. . . . És eljövök még egyszer a világra,
A mely ma minden fénye mellett árva,
Apám a szeretet, s e föld-tanyán
A béke lesz az én szülő-anyám.

S a földön, mely akkor többé nem gyászol
Közös kincs lesz a bethlehemi jászol,
Mivel előtte kéz a kézben áll
Koldus és gazdag — pásztor és király.“

Hervadt virág — hitetlen lélek*)

Irta: **KISS ARISZTID.**

Rorate coeli! Harmatozzatok egek! Igy sóhajtozott az emberi lélek, ez az igazságra szomjazó virág négy évezreden keresztül, mert be volt borulva fölötte az ég a nélkül, hogy jótékony eső felüditette volna! Pedig mi lesz a virágból, ha nem kap éltető nedvet, harmatot? Milyen képet fog mutatni a természet? A virág elfonnyad, a természet, mely az ember szivét felviditja, lehangol pusztulást jelentő szinével. Mily szép a természet, ha kielégiti szomját az ég, s a felhők elvonulnak! Szebben mosolyg az ég, vigabban zeng a madár, a fü, fa, lomb, virág jobban árasztja illatát és a természet varázsának befolyása alatt szent mámorba szédül szivünk, szeretnénk levetni mindent, a mi a földre emlékeztet, lerázni a föld nyügeit és szárnyakat öltve repülni oda, repülni fel a mosolygó azuron túl, hol feltalálnánk az absolut, az örök szépséget, s melynek nézésében egészen eltünnének szivünk álmai, mert ott volna az igaz való! Szeretnénk szárnyak hiányában az ős hajdan szent remetéjének csudáját megismételve tapasztalni, ki az arany legenda szerint Szt. Ágostonnak az Isten városáról irt könyve olvasásában elmerülve, fölötte elmélkedve száz évig hallgatta a paradicsom madár dalát, s e száz évet csak néhány órának vélte! Ennyire visz, ennyire elragad bennünket a természet szemlélete, ha felüditi a harmat!

De van ám szomoru képe is a természetnek! Menjünk le képzeletben a bájos Itália dél vidékeire, vagy Dél-Amerikába a hármas Guyanna partjaira! A mit ott némely időszakban lát az utas, az szivet tépő: a mezők, kertek halottakkal vannak telve, a kis virágok lekonyult fejecskéikkel, lombok, fák, lehajlott elszáradt ágaikkal halottakhoz hasonlók, mindenütt életnek látjuk a nyomát, de mellette ott van a pusztulás! Az emberek is sápadtak, soványak, mint az árnyékok suhannak el egymás mellett s ha kérdezed egyiktől: micsoda Istenátok dúl e vidéken, miért élőhalott az ember és az egész növényzet? bánatosan néz reád, sóhajtva feleli: la mara aria, azaz a mocsárláz! Avagy olyan olyan messze kell mennünk, hogy hervadást lássunk? A rekkenő nyári napokon, midőn heteken át vigasztalanul derült az égboltozat, láthatjuk az eltikkadt, szomjazó természetet. Ha beszélni tudnánk a virágok nyelvén, s megérthetnők panaszaikat, bizony hallani lehetne tőlük: rorate coeli! harmatozzatok egek! Ismételve kérdem mi lesz a virágból, ha sokáig nem hull harmat reája? Elhervad, elfonnyad, elszárad, kóró lesz belőle, felkapja a pajkos szellő, viszi messze földekre, mig egy disztelen árokban megakad, hol bevégzi hervadását, hol összetapossák, hol disztelenül elvész az a virág, mely esetleg az ember szive fölött lett volna hivatva viritani!!

A virág életében az emberi lélek sorsát látom, miért ne hasonlithatnám a lelket a virághoz, hiszen az ábrándos szivek, fenkölt lelkek, többet mondok a keresztény hit a virágokban, szent, nemes, magasztos eszmék symbolumát, jelképét látja! És mi szebb, mi kedvesebb a természetben a virágnál? Van-e az embernek drágább, szebb kincse a lelkénél? Mindkettőnek az élete egyforma: a lélek is felülről kap harmatot, mint a virág: ez a harmat a hit ajándéka, kegyelme, mely élteti a lelket. A lélek is, mint a virág a harmatért illatával adózik; ez az illat az ima, mely a hála és szeretet szárnyain Isten elé jut. Ha a lélek nem táplálkozik ezen harmattal, elhervad, elfonnyad, vagyis h i t e t l e n n é l e s z, sorsa pedig: az utfélen agyontaposott virágé.

Rorate coeli! harmatozzatok egek! — sóhajtjuk, kivánjuk a száraz, fonnyadt lelkeknek, hogy felüdülvén, egykor Istennek atyai szivén viritsanak!

Hogy pedig a lelkek viruljanak s az örökkévalóság kertjében illatuk megörvendeztesse azt, kitől minden szép és jó származik, mondjuk el nekik, mi okozza a hit kegyelmének, a lélek éltető vizének, az isteni harmatnak hiányát?

A vallás a legfontosabb életkérdés, mely átöleli az egész embert s épen mivel életkérdés, nem lehet a tudományos kutatás tárgya. A tudomány a helyett, hogy az ember szivét lelkét kielégitené a vallás fürkészésében, kielégithetetlen vágyakkal tölti meg azt. Nem is csoda! Csak az Isten képes arra, hogy az igazság után való szomjuságot eloltsa, a tudományos kutatás tantalusi kinokat szerez a léleknek!

A tudomány e mellett olyan lámpás, melybe folyton és folyton kell öntögetni a gyúanyagot, mert lépten-nyomon kialvással fenyeget. Mit akarok ezzel mondani? — Azt, hogy absolut, bevégzett tudomány nem létezik. Mutathatnak fel törvényeket, de nem mutatnak fel végokot. Én a tudományt egy gombolyag fonálhoz hasonlitom, mely Isten kezében van s ebből a gombolyagból egy szálat ereszt az ember elméjéhez, de csak addig és annyit, a mennyi az ember céljának elérésére szükséges. Most ha valaki erővel kiakarja rántani Isten kezéből a fonalat, a reactió tragédiával végződik, a hatalmas mindenható kéz visszarántja s ott látjuk a lelki egyensulyában megbomlott embert! A hol a tudomány végződik, ott kez-

*) Felolvasta a székesfehérvári belvárosi kath. kör 1896. évi december hó 13-án tartott felolvasó estélyén **a szerző.**

00000238

dődik az Isten, az abszolut bölcseség! Szinte elképzelem, hogyan mosolyognák meg ezen felolvasást a tudomány emberei, kik csalhatatlan eredményekről számolnak be s diadalittasan mutatják nekünk, az ugynevezett lelkiszegényeknek a tudomány vivmányait!

Elmondják, hogy ismerik már az ember belsejét, ezt a kis világot, csak még a lelket nem találták meg benne, no de ez is csak idő kérdése! Addig dolgozik a bonczkés, mig ezt is megtalálják, vagy az agyvelőben, vagy a szivben, vagy a testnek valamely más részében! A tudós, ki el van merülve az össejtek, ösparány, örök anyag elméletében kezébe fog egy nagy göröngyöt, reámondja hogy örök és felhozza mellette a geologia érveit, a föld lerakodás elméletét! Ott van a mathesis, van-e ennél csalhatatlanabb tudomány? A mit kimond, az szentirás. És ennek a tudománynak törvényeiben nem tudják megmondani, hogy a kétszer kettő miért négy? Vannak számok, melyeket egész örökkévalóságon át oszthatnánk és mégsem jutnánk eredményhez! Nagyon hosszúra kellene nyúlni felolvasásomnak, ha a tudomány tévedéseit fel akarnám sorolni, nem is szándékom, de általánosságban felállithatom a tételt: a tudománynak több botlásait láttuk, mint vivmányait, és ezzel kimondottam, hogy a tudomány nem az az eszköz, melylyel a vallást, a hit titkait fürkészni lehetne. A tudomány az ember vivmánya, a hit, a vallás, Isten ajándéka, ki van jelölve közöttünk a tér és a határ. A tudomány fáklyája a sirnál elalszik, a hit érintetlen marad s követöit az örökkévelóság reményével a soha ki nem alvó világosság fényével övezi.

Bármily terjedelmes legyen is a tudományos müveltség, mégsem töltheti be az egész életet, nem elégitheti ki az emberi szív minden igényét. Valami hiányzik az emberi szivnek, a léleknek, mely boldogitsa, éltesse; a hit, a vallás, mely az üres filozofia égető napsugara után felüditse, a hervadástól megmentse!

Nézzük csak a hitetlen tudóst, hogyan akar áthatolni a jövő ködfátyolán, de a jövő előtte néma, mert nincs hite, s az élet küszöbén, hol az idő, az emberi számitás megszünik, a tudomány is elveszti hatását. Számoljon a tudós önmagával a szenvedés perczeiben, számoljon akkor, ha ott áll egy szeretett lény koporsójánál, midőn szétpattannak azok a titkos szálak, melyek a lelket lélekhez, a szivet szivhez füzik! Mivé sülyed ilyenkor az emberi filozofia! Talán megvigasztalhatja öket a Nirvána, a megsemmisülés, talál-e szavakat Boetius, vagy Seneca müveiben? Csak egy orvosság van számára, csak egy ír a szív fájó sebére s ez a hit! E nélkül az élet, ez a föld az örület lakhelye volna!

Midőn azt mondom, hogy a tudományos kutatás legtöbbnyire hitetlenségre vezet, ha abban nem az Istent keresik végoknak, ezzel még nem állitottam, hogy keresztény hitünk nem állja meg a tudományos kritikát! Söt ellenkezőleg! A keresztény hitrendszer oly kompakt, minden pontja annyira magán viseli a szigoru logika jellegét, hogy kivetni, vagy hozzátenni valót még a legszörszálhasogatóbb casuistika sem találhat benne. Azon érvek, melyeket eddig felhoztak ellene, nem voltak komolyak, ennélfogva nem is számbavehetők!

A tudomány tehát nem avatkozhatik bele a vallás dolgaiba, mert határai vannak, természetes korlátokkal vette körül az Isten, melyeken nem terjeszkedhetik a nélkül, hogy oktalanságot ne kövessen el. Minden tudomány kiindulási pontja s vége egy titkot tár fel, mely azt mondja a kutató embernek: ne tovább vakmerő halandó. Eddig hatolhattál, ez a határ rád nézve, azontul már az isteni tudás veszi kezdetét, az Isten kezdődik ott, hol az emberi tudás megszünik. A hit, a vallás, isteni tudomány, mely nem lehet a tévelygő emberi tudomány buvárlatának tárgya!!

Harmatozzatok egek a hitetlen emberi lelkekre! az Istennek ezen fonnyadt virágaira! Csak szánakozni tudunk felettük, sajnáljuk öket, mert a hitetlenség mögött legtöbbnyire szomoru hátteret látunk!

A vallásnak tudományos vizsgálása némelyiknél tendenciózus: hogy lelkéből kiirthassa azt a hitgazságot, melynek következményeitől retteg! A tudományos kutatás csak ürügy, hogy megszabaduljon lelke rémeitől, és attól a rabbilincstől, a vallástól, mely szoritja és terheli azóta, mióta a vallás törvényei az ő földi érdekeivel ellenkezésbe jöttek. Ime a háttér!

A hitetlenségnek e szerint másik oka: az érdek. Két mozgató erő van az erkölcsi világban: az egyik tiszta, szellemi, ment minden salaktól, s ez a mozgató erő az Isten; a másik emberi, mely az eszményit is lerántja a föld sarába és a szerint változik, a mint az ember körülményei kivánják, és ez az érdek.

Érdekből hitetlen! Ez annyi mint csillogó hamis gyöngyért elcserélni az igazit, annyi mint azt mondani: én lemondok minden tulvilági reményről, lemondok a hitnek boldogitó vigaszáról, mely megerősit a földi léttel való küzdelemben! Jöjj te föld, te itt adsz nekem boldogságot, esztelen az, kit egy nem ismert jövő igéretei elcsábitanak! Ez az érdek hangja! Ez a mozgató erő azután minden akadályt iparkodik utjából eltávolitani. Mi az érdeknek a legnagyobb akadálya? A vallás, mely az embernek azt mondja: ne nézd a föld rögét, quae sursum sunt quaerite quae sursum sunt sapite, non quae super terram, a föntvalókat keressétek, melyek fönt vannak izleljétek, nem a melyek a földön vannak! A két mozgató erő folyton harczban áll egymással, s az emberen áll, kinek szabad akarata van, hogy melyik győzzön? Az anyag győzedelmeskedik, a szellem, a jelen a jövő fölött!

Mily borzasztó kiábrándulás következik erre! Midőn az ember előtt áll a jövő, mely az érdeknek élő embert semmivel sem vigasztalja, midőn a világ örömei, igéretei, biztatásai nem keresik fel többé! A szegény, magára hagyatott lélek hogyan áll meg, hacsak az elutasitott erő nem vonzza magához, hogyan fog elhervadni ez a kedves virág, ha meg nem szánja az Isten, ki leküldi reá végtelen irgalmának harmatát? Megszünik minden érdek, minden számitás, midőn a lélek érzi, hogy Az elé jut, ki lemondásra tanitotta az emberiséget, ki egyedül áll ebben az önző, érdekhajászó világban, mint a lemondás legkedvesebb eszményképe!

Érdek! A világtörténelem lapjain legnagyobb betükkel van ez a szó felirva, mert ez csinálta a történelmet; ez teremtette meg a nyers erőszakot, döntötte romba a trónokat, oltárokat, ezek romjain épitette föl B. Eötvös József szavai szerint a despotismust!

Érdek! Ez teszi tönkre az embert s annak lelkét, mely többot ér Isten előtt a világ leghatalmasabb trónjánál, melynek megváltásáért a legnagyobb áldozatot hozta. A keresztény hit törvényei szerint való élet tehát nem más, mint az érdekkel való harcz s ha győz az érdek, az ember önmaga zárja el maga előtt a kegyelem csatornáit, melyekből lelke telüdülne, táplálkozna, igy azután a szomoru jövőt sejthetjük.

A legfőbb oka a hitetlenségnek a féltudákosság és a tudatlanság; ez a kettő majdnem egyforma úgy lényegében, mint következményeiben. A tudákosoknak nagy seregét látjuk a tudomány minden ágában s nagyképüskődésükkel bámulatba ejtik a könnyenhivőket. A tudománynak ezen stréberei azonban nem sokáig üzhetik büntetlenül szédelgésöket, a megtévesztett közvéleményt hamar felvilágositják azok, kiknek érdekökben áll, hogy tudományos egyesületeik meg legyenek tisztitva a rossz kinövésektől.

De sehol annyi kontárkodást, sehol annyi tudatlant nem látunk, mint a vallás dolgában, ehhez boldog-boldogtalan hozzászólhat a nélkül, hogy azt csak egy kicsit is tanulmányozta volna. Pedig ha minden tudomány joggal megköveteli tőlünk, hogy hatoljunk be lényegébe, annak alaptörvényeit ismerjük, ha másokat oktatni akarunk, akkor annál jogosabban követeli a vallás, hogy foglalkozzunk vele, mert ez nemcsak tudományág, hanem amint már mondottam, a legfontosabb élet-kérdés! S ha az életben nem fogunk semmi vállalathoz, melynek sikerét, esélyeit eleve nem mérlegeltük, hogyan lehet a legnagyszerübb vállalatot, lelkünk örök üdvének vállalatát a vallást figyelmen kivül hagyni?

Szétnézek a hatholikus magyar irodalomban és nem találok egy Nicolasra, a ki békebiró és ügyvéd létére a katholikus vallást a bölcselet fényével világitja meg, ki müvével több jót eszközölt a franczia katholiknsok között, mint száz meg száz abbé! Nem találok egy Chateubiandra, ki mint a franczia arisztokraczia virága, általánosan kedvelt salon ember, fess katonatiszt, ideális oldaláról mutatja be a vallást, s kimutatja a tagadás fiainak, a scepticismus századának, hogy nincs a szabadelvüségben semmi szép, semmi nemes intézmény, mely nem a katholicismustól vette eredetét, hogy az igazi eszméniség csak a katholikus vallásban és annak szertartásaiban található föl! Pedig Chateubriand nem volt mindig ideálista, uszott az istentelen áramlattai, lelkét elfonnyasztotta a szenvedélyek perzselő fuvallata. Egy jeles egyházi irónk igy irja le megtérését:

A mult század vége felé Páris salonjaiban egy ifju katonatiszt hóditott. Széles müveltsége, finom szelleme kedveltté tették öt mindenki előtt. Azon rothadó állapotok, melyek ágyat vetettek a forradalomnak, hatalmukba keritették öt is. Élte világát, élvezte a kéjt, itta a gyönyört, melyet a világváros bőven kinált neki. Léha czimborák romlott társaságában elaltatta lelkiismeretét; nem kellett neki az Isten. Odaállott ő is azok közé, akik sárral dobálják az eget, hogy káromolják annak Alkotóját! Ki hinné, hogy ezen ifju Chatenbriand volt.

Egy alkalommal czimborái mulatságra hivták öt. Chatenbriand elment. Amint belép a borgőzös szobába, barátai vidám kaczagással sietnek eléje. Velük mulat s a vad dorbézolásban tultesz valamennyin. A falon egy kis feszület függ, rajta az Üdvözitőnek ezüstből kivert alakja. E kis kereszt volt tanuja a tivornyának, melyben diadalt ült az istentelenség.

Egyik ifju mámoros fejjel, szentségtelen kézzel lekapja a falról a néma feszületet; azután megrázó káromlások között földhöz vagja és lábával odább rugja azt. A kis keresztnek ércze panaszos hangot adva, végig gurul a bortól ázott padlón Chateanbriand látja ezt. Arcza elsápad; a méltatlankodás dühével harap ajkaiba, hogy a vér kicsordul rajtuk. Ellöki magától az istenkáromlót, s mikor ez ujra bántani akarja a földön fetrengő feszületet, szilaj haraggal kiált reá:

„Ne bántsd, mert az az én Istenem!“

Azután fölveszi a bemocskolt keresztet megcsókolja — s eltávozik. A méltatlanság, melyet Istenével elkövettek, fölébresztette benne az öntudatnak elfojtott szavát.

Ezóta a keresztnek bajnoka volt, — s e zászlót nem is hagyta el sohasem. Az isteni kegyelem harmata ezt a szép lelket felüditette. Hogy jóvátegye ifjukori botlásait, megirta egyikét azon könyveknek, mely a szép prózák remeke, drágagyöngye. Már bevezetése bünbánó lelkének megnyilatkozása:

„Mennyei Múzsa, te ki megihleted Sorrent költőjét és Albion vak dalnokát, te ki magányos trónodat Thabor hegyén ütöd föl, te ki kedvet találsz a komor gondolatok, komoly és magasztos elmélkedésekben; most a te segélyedért esdek. Tanits meg Dávid hárfáján az énekekre, melyeket zengenem kell, adj mindenek előtt szemeimnek néhányat a könyekből, melyeket Jeremiás Sion szerencsétlenségén hullata: az üldözött egyház fájdalmát mondom el,“

Kevés ilyenre találunk, ki a katholikus ügyet igy védelmezte volna, ki igy behatolt volna a keresztenység szellemébe, mint ő. Most a vallásbeli tudatlanság divat, s mig a salonokban ég arczunk a szégyenpirtól, mert esetleg valamely profán tudományban elárultuk járatlanságunkat, addig a vallás dolgairól bármilyen absurdumot beszélhetnek, anélkül, hogy egy helyreigazitó szó magyarázatában részesülnénk. S mi történik? Kimondják az ilyenek a

00000239

estére. Hisz neki is volt még tavaly is ilyen szép karácsonyfája . . .

Akkor még emeleten laktak, szép meleg szobákban. Dadája volt és sok, sok játéka, aranyos haju nagy babája.

A papa is élt még. Mikor hazajött ebédelni, térdére ültette őt és ott himbálta, ő pedig sikongott, kapált apró, dömzsi lábacskáival örömében.

Annuska remegve emlékszik még most is vissza, hogy egy borzalmas éjj után milyen változás történt egyszerre.

Egyik napon a papa sápadtan, mogorván jött haza. Nem vette fel őt térdeire mint máskor, hanem elvitette a dadával. Az nap esak ő meg a dnda ebédeltek ketten. A papa bezárkózott dolgozó szobájába, még a mamát sem engedte be hozzá. Hogy sirt, hogy aggódott szegény mama odakünn az ebédlőben . .

Hogy mik történhettek ama éjjel, arról már fogalma sem lehet. Csak arra emlékszik, hogy másnap korán felkeltette az ijedt arczu kisirt szemü dada, felöltöztette és minden tiltakozása, sirára daczára elvitték a nagymamához. Az ebédlő, a papa dolgozószobájának ajtói tárva-nyitva voltak, komolyképü urak jártakkeltek benne, közülök többre ráismert. Bankhivatalnokok voltak, mint a papa . . . Valjon mit kerestek azok ott olyan korán? Máskor este jöttek csak, mikor az ebédlőben tényesen, gazdagon teritett asztal várt reájuk . . .

Nem sokkal ezután ide kerültek ebbe a csunya hideg szobába.

A mama fekete ruhát visel. A papa pedig sohasem akar hazajönni. Valjon hol van? Egyszer meg is kérdezte ezt a mamától. Még most is cseng a fülében a mama válasza:

— A papa elment messze-messze, oda, honnan még soha senki sem tért vissza . . .

Csodálatos! Milyen hely lehet az, hol van az a hely honnan nincs többé visszatérés? . . .

Annuska hosszasan eltünődött ezen, bámulva az utczák árnyait . .

Mamája oda ment hozzá és megcsókolta. Azután lámpát gyujtott, asztalt teritett. Annuska pedig összetéve kis kacsóit, fennhangon elmondta az asztali imát, kérve a jó Istenkét, hogy adja meg a mindennapi kenyeret és ne hagyja el a szegény kis árvákat, a kiknek csak Ő az egyedüli pártfogójuk . .

A mióta itt vannak, mindig ezt kell imádkoznia . . .

Megették a szegényes vacsorát halgatagon. Az utczáról beszürödött a karácsonyest vig zaja.

Annuska minden zajra remegve figyelt.

Valjon mikor jön már a kicsi Jézus ő hozzá is azokkal a gyönyörüséges ajándékokkal?

Még akkor is azon tünödött, mikor mamája lefektette.

Szemét behunyta tetetve, mintha aludnék és figyelt, ha nem jön-e már a Jézuska? . . .

Nem jön, pedig már késöre járhat az idő

A mama félretette himzését és fáradtan gondolatokba merülve vetkeződött le s azután lefeküdt ő is.

Annuska pedig mindegyre jobban fészkelődött ágyacskájában. Szemei nyitva voltak, az álom pillangója nem akart leszállni rájuk. Egy kérdés kinozta nagyon. Egy kérdés forgott szüntelen szőszke kis fejében.

Fölkelt és összefogva fázósan ingecskéjét keblén odaszaladt mamája ágyához és hizelegve kérdöleg simult anyjához, félig pityergésre áló szájacskájával:

— Mamám lelkem a Jézuska ilyenkor minden jó gyermeket megajándékoz, ide nem jött el. Hát én nem vagyok jó?

Anyja zokogva ölelte magához. Szive majd megszakadt a fájdalomtól. Összeölelkezve sirtak mindketten, csak nagy későn fuldokolva válaszolt anyja:

— Jó vagy édes kicsikém és szeret is téged a Jézuska. Annyira szeret, hogy nemsokára — magával visz angyalkái közé . . .

Contra vim mortis!

Irta: ÁBRÁNYI EMIL.

Nem vagyok több, szétomló anyagnál,
Az enyészet durván rám tipor,
Elmulok, ha napjaim lejárnak,
S lesz belőlem egy maroknyi por.

De a mig él bennem egy ideg-szál
Anyagomban lángot szítva fel:
Annak élek, a mi szép e földön,
Annak élek, a mi föl emel.

Annak élek, a mi halhatatlan,
Mint az égbolt ragyogása fenn,
Múló élet ragyogó eszményi:
Hit, szabadság, lángész, szerelem!

Elhült testem átadom a földnek,
Hogy helyettem hozzon létre mást,
S küszöbén az örök elmulásnak
Üdvözlöm az örök haladást!

A hiuság mártirjai.

Irta: **Németh Ödön.**

Mikor vége volt a gyászszertartásnak, a fiatal özvegy hozzáfogott az utikészülődésekhez. Nem tudott tovább ott maradni abban a házban, abban a környezetben, mely mindig arra az ürre emlékeztette, melyet férje halála idézett elő.

Talán a hiuság is közremüködött, hogy most ugy elkiránkozott onnan. Valami jól sejtett előérzet azt sugta neki, hogy vége lesz ezután az ünnepeltetésnek, mint a hogy sötétség borul a földre, ha a nap leáldozott.

Három nap mulva a fővárosban volt, a hol már várta utitársnője, egy pártában maradt vén leány.

És elindult vele külföldi körutra.

Bejárta Európa nevezetes városait. Mindent megnézett, a miről hallotta, hogy nevezetes s minden városban csak addig időzött, mig az érdekességeket végigjárta.

Azután ment tovább sötét gyászruhában, nem érintkezve senki mással, csak a vén lánynyal.

Sohasem engedett magához közeliteni senkit. Eltekintve a szükséges érintkezésektől, nem beszélt senkivel, csak a vén leánynyal, ezzel is majdnem mindig a férjéről.

Valami kegyetlen örömöt érzett, ha a vén leány előtt égig magasztalhatta férjét. Olyan jó tulajdonságokkal ruházta föl az elhunytat, milyenekkel az sohasem birt. Eleinte azért, hogy a vén leány irigységét fölébressze és hogy az ő nagy gyászát igazolja, később már maga is elhitte, hogy eszményi alak volt. Nem tudta többé a valót elválasztani a képzelettől.

Egyszer pár napra hazajött látogatóba, de nem jól érezte magát. Olyan fád, unalmas volt neki minden. Ujra elment barangolni.

Hanem azért tájékozva volt mindenről, a mi itthon történt. A lapokat maga után küldette mindenhova és olvasgatta szorgalmasan.

Egy alkalommal valami német fürdőhelyen nyaralt, mikor a lapok vezérczikkben emlékeztek meg Rédey László nagy sikeréről, melyet a képviselőházban elmondott beszédével ért el. Ugy emlegették, mint a jövő emberét.

Nagy érdekkel olvasott el róla mindent, mert ez a közlemény lelkében egy rég eltemetett világot élesztett fel.

A leányvilág emlékei suhantak át lelkén, mint az elkésett tavaszias szellő a nyári porlepett virágokon. Régi időknek elfeledett emléke füzte őt ahhoz a névhez; az öntudatra ébredő leánysziv virágfakadása. Szerette azt az embert az első szerelem rajongásával.

Fiatalok voltak és szegények mind a ketten, de olyan erősnek érezték azt a felébredt érzést, hogy azt az idők végtelenjéig változhatatlannak tartották. És szőtték a szerelem ábrándjait, mig a sors belé nem avatkozott egy csunya, de gazdag udvarló személyében.

Régi mese a szép leányról, szegény leányról! Mikor élete láthatárán fölbukkant a csunya gazdag ember, kevésbé lett érzékeny, mint számitó. A szerelmesen rajongó régi imádónak sürü könyhullatás közt panaszolta el a szülők s más körülmények nyomását, azután hiuságának tetszelegve, esküdött örök hüséget Lázár Gábornak, a torbói nábobnak. Az elhagyott imádóval többé nem törődött, megelégedetten sütkérezett a vagyon szerezte ünnepeltetés verőfényében.

Nem sokáig tartott azonban ez a boldogság, mert Lázár Gábor életének különben is gyöngén pislogó mécsvilága egy nagyobb meghülés leheletére elaludt s ő fiatal korában özvegyen maradt.

Bizony Rédeytől történt elválása óta sok történt vele. Egy egész életet élt végig s kezdett egy másikat. Sok felé járt sokakkal érintkezett, de Rédey Lászlónak még csak nevét sem hallotta soha. El is feledkezett róla egészen s talán sohasem jut az eszébe, ha most a lapban nem olvas felőle.

És most egyszerre ugy jelenik meg előtte, mint valami legendai hős. Nem lassankint vájja magát keresztül a névtelenség ködén, mint a többi emberek, hanem lángoló szavának első szózatától meggyullad körülötte a levegő s ő ebben a háborgó tengerben jelenik meg a világ előtt nagynak, hatalmasnak, mint maga a megtestesült erő.

Ez a nagy dicsőség lefujja a port a régi elfeledett férfi emlékéről s ő bámulva látja, milyen nagy különbség van az elhagyott Rédey László és a most feltalált között.

Sokáig nem tudott megválni attól a hatalmas beszédtől, melynek minden sora lángcsikokként izgatták hiu lelkét.

A vén leány előtt elakarta hallgatni a dolgot s egyszerüen felhivta figyelmét a közleményekre. Hanem mikor az elragadtatással adta vissza a lapot, nem birta tovább hallgatással.

Azok a betük annyi dicsőséget sugároztak vissza onnan lapról. Vágyott abból kivenni a maga részét.

— Lássa, — mondta a vén leánynak csak ugy odavetőleg, — ez az ember is el akart venni feleségül.

— Igazán?

— Őrülten szerelmes volt belém. Én is rokonszenveztem vele, mert csinos, eszes fiatal ember volt. Sokan már akkor megmondták, hogy nagy ember lesz. Talán neje is lettem volna, ha nem találkozom véletlenül a megboldogulttal . . . .

Elhallgatott és szórakozottan nézett ki az ablakon.

A fövényes uton fehéren nyult el a nyári nap fénye; a nedvesre öntözött pázsit fölött vibrált a levegő. A fák szélingatta levelei meg-megcsillantak a napfénytől; a virágok fölött méhek, lepkék kergették egymást.

Régen nem látta már igy részleteiben a természetet, mint a hogy most az ablak keretében előtte megjelent. Régen, mikor még leány volt, mikor még ábrándozott.

Ugy érezte, hogy az ő lelkét is olyan erős napfény keltette életre, mint az, a mely az ablakon tul elterül bokron, virágokon.

* * *

Ez időktől kezdve az asszony titokban sokat foglalkozott Rédeyvel. Fokozódó érdeklődéssel olvasott el róla mindent, a mit irtak róla a lapok és egész lelkével kisérte őt diadalról-diadalra.

Férjéről mindig kevesebbet beszélt. A halott emléke lassanként szétfoszlott abban a fantasztikus ködben, a melylyel körülvette. Helyette mindig erőteljesebben domborodott ki Rédey emléke. Minden siker, melyet a közpályán elért, közelebb hozta az asszony lelkéhez, kinek fantáziája most az ő alakját kezdte kiszinezni.

Önszeretete és hiusága hatalmas erővel vonzotta az elhagyott imádó dicsőségéhez. Osztozkodni abban a fényben, abban a dicsőségben, mely Rédeyt körülveszi; az özvegység bus magányát felcserélni a zajos ünnepeltetéssel olyan vágyak voltak, melyek egészen hatalmukba keritették lelkét.

És a mult elébe rajzolódó képei, mint a fénytörés délibábja, csalogatta a vágyakodó lelkét. Hiszen ugy szerette őt valamikor az az

00000240

ember! Annyi emlék bizonyitéka annak fiatal rajongásnak, melylyel Rédey iránta viseltetett, hogy pár év ezt az érzelmet meg nem változtathatta. Igy érezte ő azt asszonyi ösztönében.

És ha egy-egy pillanatra kétség merült fel lelkében, hogy érzelmét feláldozó hiusága ejtemette azt a nagy szerelmet, valóságos gyülöletet érzett meghalt férje emléke iránt, őt okozta saját önzéseért, hiuságáért.

Néha elkeseredett perczeiben izgatottan vizsgálta magát a tükörben. Kutatta az eltünt évek nyomait. Csak akkor nyugodott meg, midőn szigoru birálat után azt tapasztalta, hogy ha változáson is ment át, az csak előnyére vált. Csak formásabb lett, fejlettebb, kivánatosabb.

A tavaszodó év ott érte az olasz tengerparton, melynek természeti szépsége érzelgősé vált lelkének végtelenül jól esett.

Az emelkedő tavaszi hőség alkalomszerü volt, hogy egy hónapokkal előbb keletkezett vágyát indokolatlan kielégithesse. A fekete gyászruhát meggyülölte, mert örökösen, most már szerencsétlennek tartott férjhezmenetelét juttatta eszébe. De a vén leány előtt nem akarta bevallani a lelkében történt változást s most igen alkalomszerüvé lett e kérdés felvetése.

Egy délután bágyattan tudatta utitársnőjével, hogy leveti a gyászruhát.

— Nem birom tovább viselni, — mondotta indokoláskép en. — Megöl a hőség!

Mintha azoknak a középszinü ruháknak visztfénye verődött volna arczára, a bágyadt tekintetü gyászoló asszony eltünt s helyette egy élni vágyó asszony ingerlő arczvonásai emelkedtek ki a divatos derék csipkéi közül.

Az átváltozott asszony szépsége révén csakhamar központja lett a fürdőn mulató férfiak érdeklődésének. Ha végigment a fürdővendégek között, láthatta a férfiak mohó tekintetét, melylyel minden mozdulatát kisérték.

Jól esett neki ez a hallgatag ünnepeltetés, nemcsak azért, mert asszony volt, hanem hogy önitéletében nem csalatkozott.

A legtöbb özvegy asszony, midőn leveti a gyászruhát, hasonló ahhoz az adóshoz, ki nem annyira annak örül, hogy tartozását kiegyenlitette, hanem hogy uj adósságot csinálhat.

Mert a lehulló gyászfátyol nem egy tragédia végét, hanem egy uj szinjáték kezdetét jelenti.

Lázárné is érezte, hogy a szines ruhában visszanyerte nemcsak szabadságát, hanem életkedvét is. Ideges türelmetlenség között töltötte napjait s idegességét csak fokozta a folyton emelkedő hőség.

Egy este a szokott időnél tovább sétálgattak lenn a tengerparton. A vén leány már fáradt és álmos volt, de Lázárnénak nem mert szólani. Az asszony pedig nem mutatott hajlandóságot a késő idő daczára sem, hogy nyugodni térjen.

A juniusi est holdvilágos hangulata magnetikus erővel vonta magához ábrándozó lelkét.

Távolról a hatalmas platánok lombjai közt átszürődött a fürdő mulató közönségének zajongása. A tenger felől pedig, mint egy óriás fáradt lihegése, szakadt fel hozzá a partokon megtörő hullámok csapása.

Ezek az összevegyült hangok üztek-hajtották képzeletét, mely szünetlenül a körül a nagy hirü ember dicsősége körül csapongott. Hiusága oly makacsul ragaszkodott Rédey emlékéhez, mint a szobába tévedt éji lepke, mely addig kering a láng körül, mig önmagát elperzseli.

Ki tudja, hányadszor tervezgetett ez estén arról a boldog, dicsőségteljes életről, melyet a jövőben elérni óhajtott. És e tervezgetés közben olyan kétségtelennek, indokoltnak látszott előtte minden.

És mig tervezgetett nem vette észre, hogy olyan gyorsan megy, mintha azokat a gyorsan változó képeket akarná utólérni, melyek tulfeszitett képzeletének boltozatán rajzolódtak elébe.

A vén leány alig vonszolta magát. Olyan kimerült volt, majd összeroskadt.

— Madam! — szólitá meg alázatos, kérő hangon Lázárnét, — ha igy siet, nem birom követni!

Az asszony képzelete beleakadt ebbe a megszólitásba s lelke óriási zuhanással visszaesett a való életbe: a holdvilág által megvilágitott tengerpartra.

— Ha elfáradt, üljön le kisasszony! — S odamutatott az elhagyott sétány padjára. — Én majd itt sétálok előtte.

De nem sokáig sétált.

Az ábrándok szines képei eloszoltak s a való olyan ridegnek tünt föl előtte, mint soha azelőtt. Nem élet az, a mit ő folytat. Nem!

Járni a világot mindig egyedül s eltölteni igy fiatalkorának legszebb idejét. Hát néki nincs annyi joga az élethez, mint más asszonynak, a kinek férje van? Miért vezekeljen ő mindig a férje haláláért? Hát hibás-e, vétkes-e abban, hogy olyan korán özvegygyé lett?,

Egészen meglepte a siró szomoruság olyan elkeseredett volt. El is fáradt. Minden tagjában ólom sulyt érzett, nem birt tovább járni. Leült a vén leány mellé a padra.

— Elfáradtam én is! — mondá csendesen.

És fáradt volt valóban a teste és a lelke is.

Igy ültek egymás mellett hallgatva jó ideig. Az asszony erősen kereste a formát ahhoz, a mi lelkét eltöltötte. Szeretett volna simán átesni a dolgon.

Titokban ránézett a vén leányra, a ki álmosan s egy kissé fázva ült mellette a padon. Sohasem látta olyan szomorunak a leányt, mint azon az estén. Mintha csak a saját érzései tükröződtek volna vissza abból a fonnyadt, szomoruan álmos arczvonásokból.

Lázárné egészen elérzékenyült.

— Ugy-e bár, maga is megunta már ezt a kóborlást? — kérdezte bátortalanul.

Az álmos szemek erre a hangra, erre a kérdésre egészen kinyiltak, mintha valamit tisztán akartak volna látni, abban a holdvilágos félhomályban, a melyben csak a konturjai voltak láthatók minden tárgynak. A bámulat annyira erőt vett rajta, hogy elfelejtett válaszolni. Olyan hihetetlenül különös volt az a hang, az a kérdés. Mintha ő neki valaha kedve lett volna ehhez a barangoláshoz, vagy mintha hatalmában állana azon változtatni?

Az asszony pedig felnézett a bárányfelhővel behintett égre, mintha oda a magasba szólna valakihez.

— Mindig másfelé járni, mindig idegen emberek között. Olyanok vagyunk, mint a számüzöttek, a kik valami bünt követtek el s azért nem szabad visszatérni hazájokba, a hová köti minden emlék, a hol a szeretet annyi alakban vár reájok. Járni idegenben, hol mindenkit más érzés, más gondolat lelkesit és érezni mindig, hogy idegenek vagyunk. Ugy-e bár borzasztó ez, Rózsi?

Érzelmei urrá lettek idegei felett, tenyerével eltakarta arczát és csendesen, nyüszögve sirásra fakadt.

A vén leány érzékeny lelkét is elkapta ez a siró hangulat s alig tudta kinyögni a választ:

— Bizony borzasztó! — s ő is elfojtott zokogásra fakadt.

— Nem birom tovább, nem birom tovább; — nyögte a siró asszony, aztán átkarolta a zokogó leányt s mintha tőle függne az elhatározás, kérő hizelgéssel hajtotta fejét a vállára s ugy sugta sirva a fülébe:

— Rózsi, menjünk haza!

II.

Hazajöttek.

Szülei meg voltak lepve váratlan érkeztétől, ő pedig ugy örvendett mindennek, a mit itthon talált, mintha oly hosszu ideig kényszerüségből maradt volna távol a hazától, a szülei háztól.

Olyan szép volt most neki minden.

Nem voltak többé unalmasak az emberek, nem szükek az utczák, nem kiállhatatlan a levegő. Megváltozottnak látott mindent s elfelejtkezett, hogy egyedül csak ő változott meg. Azoktól a beszédektől ittasult meg lelke, melyekel a hazaszeretett ragyogott be, a mely oly utolérhetlenül nagygyá tette előtte azt, a kiben eszményképét találta fel.

Nem sokáig maradt szüleinél a fővárosban. A nyári szünet szétoszlatta a képviselőket s s igy nem volt, a mi őt itt lekötötte volna, mert hiszen az a kit ő keresett, most szintén távol volt a fővárostól.

Torbói birtokát szemelte ki nyári tartózkodási helyül s be sem várva, mig szülei uti készülődéseiket megtehetik, a vén leányt is hátrahagyva, előre sietett rendbeszedni az urnőjét rég nélkülözött kastélyt.

Mikor megérkezett a végállomásra, már ott várta a sürgönyileg kirendelt fogat.

Az öreg parádés kocsis egy kis beszédet akart elmondani urnője üdvözlésére, de ez életvidám asszony látása annyira zavarba hozta, hogy elfelejtette a szépen betanult beszédet, melyben gyászbaborult életről volt megemlékezés s csak egyes összefüggéstelen szavakat nyögött ki zavartan.

— Hogy vannak István? — kérdezte az öreg zavarán mosolygó asszony. — Rendben van a gazdaság? Hát a vidéken van e valami ujság? Itt vannak e még a Peterdiék?

Ezeket a kérdéseket olyan gyors egymásutánban mondotta el, hogy az öreg Istvánnak ideje sem volt rá válaszolni. Csak az utolsó kérdés maradt az eszébe, arra meg is felelt.

— Azok elmentek már, instálom alássan Eladták a vérti pusztát egy pesti fiskálisnak.

— Elmentek! — ismételte szórakozottan az asszony, már nem is gondolva az általa kérdezettekre. Lelke egész gyönyörüségével merült el a szép vidék nézésébe.

Ott a hegyaljában kicsillanó templomtorony az ő kedves falujának tornya. Nem látja, de sejti, hogy az a világos zöld folt, mely elválik a hegyoldalban elterülő tölgyfaerdő szinétől, a torbói kastély parkjának százados platánjai.

Tehát itthon van!

Ez a tudat rég nem érzett gyönyörrel töltötte el s alig tudta türelemmel bevárni, mig azt a pár utitáskát feltették a fogatra. Szeretett volna már indulni, szeretet volna már odarepülni az ő kedves fészkébe, a melyet hosszas távolléte után most jobban szeretett, mint valaha.

— Csak siessünk István. Alig várom, hogy otthon legyek.

A vén kocsis megcsóválta a fejét. Nem tudta megérteni, miért siet most oly nagyon urnője, hiszen éveken át még csak feléje sem nézett birtokának.

Mielőtt kieresztette volna kezéből a gyeplőt, futó pillantást vetett a keleti láthatár felé, hol sötét felhőgomolyog emelkedett a kék égboltozatra.

— Jobb volna tán itt bevárnunk, mig elvonul a vihar, — szólott az öreg kocsis urnőjéhez s a kezében levő ostorral a keleti láthatár szélén emelkedő felhőóriásra mutatott.

— Óh, az messze van még! Csak hajtsa meg jól a lovakat, nem ázunk meg. Aztán lehet, hogy nem is jön erre.

István nem szólott többet. Hiszen nem magát féltette az esőtől, hanem asszonyát s ha ő ugy parancsolja, hát előre.

Az asszony pedig gyermekes örömmel merült el a rég rem látott vidék nézésébe. Minden kisebb dombra, patakra visszaemlékezett. Midőn már bekalandozta tekintetével az egész vidéket, ábrándjaiba merülve, szórakozottan nézte a fogatnak hosszura nyult árnyékát, mely óriási szökésekkel vetette át magát fákon, bokrokon.

Az oldalról érkezett vihar mindjobban közeledett. A szélvihar felkavarta a pusztai szemetet; port, nádpihéket s leveleket üzött maga előtt, melyek belepték haját, ruháját.

Az öreg Istvánnak igaza volt, a vihar elől nem lehetett hazamenekülni. Most már csak arra gondolhattak, hogy valamelyik közeli kastélyba meneküljenek. Legközelebb esett a vérti puszta, ezt kellett minden áron elérniök, mert a sárgásba olvadó felhőtömeg óriási zugása borzasztó jégverést hordozott magában.

Az öreg kocsis megállitotta az izzadó lovakat egy pislanatra. Felhuzta a hintó bőrfedelét s felcsatolta a bőrvédőt, hogy a közeledő eső elől lehetőségig megvédje a dörgéstől, villámfénytől remegő Lázárnét Aztán közzécsapott az ostorhoz nem szokott lovaknak, melyek örült iramodással kanyarodtak be a vérti puszta nyárfasoros utján.

00000241

Mielött azonban elérhették volna a kastélyt, teljes erövel kitört a vihar.

Borzasztó zugás, csattogás közt szakadt reájok a jeges felhőszakadás. A hatalmas jégdarabok megszaggatták a fákat, véresre verték a lovakat s borzasztó dörömböléssel ostromolták a bőrfödelet. Sőt becsaptak a hintó védett hátterébe is, hol Lázárné sápadtan remegve hallgatta a végitéletes vihar bömbölését.

Mikor a kastély oszlopcsarnokos lépcsöje előtt megállottak, már átnedvesedett a kocsi belseje s Lázárné nedves ruháiban remegve támolygott ki a kocsiból.

Csak midőn a szolga a fogadó terembe vezette, jutott eszébe, hogy e kastélyban nem laknak többé ismerősei, a Peterdiék.

Atázott ruháiban meglehetősen kellemetlenül érezte magát ez ismeretlenné vált helyen s azt sem tudta, kinek vendégszeretetét kényszerült igénybe venni.

Zsebkendőjével letörölte válláról a vizcseppeket s a nedves csipkéket rendbe szedte. Még ruhája rendezésével volt elfoglalva, midőn kinyilt a fogadóterem ajtaja s a perzsa-szőnyeg süppedő virágain egy magas, barna férfi közeledett tisztelettelje sen Lázárné felé.

Künn borzasztó zúgással szakadt a jégzápor. A hatalmas fák recsegtek-ropogtak a bömbölő zúgással tovanyargaló széltől. Az ablakok tükörüvegét pedig csörömpölve ostromolták a szélvihartól elragadott jégdarabok.

Szemben álltak a vihartól elsötétült teremben s mindketten azt hitték, hogy csalódnak.

Az asszony tágra nyilt szemekkel nézett az előtte álló férfi komoly arczára.

A kiállott félelemtől s a nedves hidegtől megmerevült tagjait jóleső meleg járta át. Hiszen a ki vágyteli képzelete hónapok óta üzött itt állott előtte.

Titkolt érzelmei e pillanatban hatalmas erövel rohanták meg a tulizgatott, kimerült asszonyt. Többé nem tudott uralkodni tettei fölött. Megfeledkezett mindenről, csak azt tudta, hogy a kit óhajtva keresett, az itt áll előtte és érzelmeinek engedve, hangos zokogással borult Rédey nyakába.

Rédey midőn érezte, hogy mellén piheg, zokog az asszony, a ki oly hosszú időn át mindene volt; midőn érezte a nyaka köré fonódott két karnak ideges remegését, nem volt többé képes mérlegelni a következményeket. Hatalmas karjaival vágytelten ölelte magához Lázárnét s érezte, hogy ezt a siró, remegő asszonyt még most is végtelenül szereti.

Mint a nehéz álomból ébredő csak lassan jő öntudatra s nehezen tudja kellőleg elválasztani a valót az álomtól; ugy Lázárné is csak egy kis idő eltelte után tért magához s vette észre, hogy mit cselekedett.

Areza égett attól a csóktól, melyet Rédey adott s a szégyenérzettől, hogy magáról enynyire megfeledkezett. Zavarában gyámolatlanul állott Rédey előtt s szórakozottan igazgatta ruhájának gyürött csipkéit.

Rédey is hallgatott tehetetlen zavarában. Olyan önkénytelenül csókolta meg Lázárné arczát, hogy e vakmerőségét semmivel sem tudta igazolni s érezte, hogy elragadtatásában tovább ment, mint a mennyire menni szabad lett volna.

A mindinkább türhetetlen hallgatást Rédey törte meg. Megalázottan lépett Lázárnéhoz, kezét megcsókolta s csak annyit mondott:

— Bocsásson meg!..

Az asszony arczát kezével eltakarta és semmit nem válaszolt. Szótlanul engedte, hogy Rédey a pamlaghoz vezesse s csak mikor már ott ült szólalt meg bátortalanul.

— Nem tudtam, hogy magát itt találom. Meglepetésemben nem tudtam mit teszek. Ugye bár nem érti félre?

Dehogy értette félre! Tudta jól, hogy a régi érzelmek uralták abban a pillanatban ép ugy, mint öt.

— Magam is nagyon meg voltam lepetve. Hiszen én mindig azt hallottam, hogy a szomoru eset óta megszakitás nélküi külföldön utazgat s hogy nem is szándékozik ebbe a mi szegény hazánkba visszatérni.

— Valami kimerült hangulat nem hagyott pihenni egy helyen soká. Ugy jártam, kóborogtam, czéltalanul, unottan, fáradtan, mindenfelé. Az utóbbi időben nagyon meglepett a honvágy. Hazajöttem.

Rédey elmerülve nézte a szép asszonyt, a kit még szebbnek talált most, mint leánykorában Elmerüléséből az asszony kérdése rezzentette fel.

— És maga nem is mondja, hogy mióta elváltunk, magából olyan nagy ember lett?...

— Nem változtam én semmit — mondta szomoru mosollyal Rédey — nem lettem sem nagyobb, sem okosabb. Csak a körülmények kedvező változásának köszönhetem, hogy érdemeimet ma nagyitó üveggel nézi a világ.

— Mitért a körülmények kedvező változása alatt? — kérdezte mohó kiváncsisággal Lázárné.

— Ez annyi volna, mint elmondani az utolsó évek történetét s életem regénye nem oly érdekes, hogy azzal szórakoztatnám.

— Ne mondja ezt László! — válaszolta gyorsan kipirult arczcal Lázárné. — Avagy azt hiszi, hogy az az érdeklődés, mellyel régen egymás iránt viseltettünk, nálam is elenyészett nyomtalanul? Mondja el mindazt, mi elválásunk óta magával történt és higyje el, hogy az engem nagyon érdekel.

— Ha kivánja, elmondom!

Egy pár perczig hallgatott, mintha az elmult évek történeteit rendezni óhajtotta volna.

— Mikor elváltak utaink, — jól tudja — még csak az életnek küszöbén állottam. Érzelmi világom volt mindenem. Ez adott erőt a küzdelemben, ez lelkesitett. Kutforrása ez volt tetteimnek, ez sarkalt a folytonos munkára s üzött előre a nagyság felé vezető uton. Midőn elváltunk, megszünt az erő forrása s én hitetlenül, csalódott érzelmeimben elszigetelten, oly boldogtalannak éreztem magam, hogy megfakult lelkem örömtelensége egy ideig megállitott utamban. Vágy nem lelkesitett, életczélomat elvesztettem s nem tudtam elhinni, hogy az életnek önmagáért is volna értéke. E bus komor hangulatomból egy régebben beadott pályamunkámnak az akadémia által történt megkoszoruzása ragadott ki. A lapok hasábokat zenteltek müvem dicséretének az emberek napokon át csak arról a nagy dicsőségről beszéltek, a mely engem ért. Ez ünnepeltetés közben a hiuság és dicsvágy elementáris erövel ragadták magukkal lelkemet. Attól kezdve ujra volt kedvem a munkához. Megizleltem az életnek egy ujabb narkózisát s hiuságom s nagyravágyásom lett további utamon vezetőm. Az előlegezett bizalom segitett pályámon előre s rövid idő alatt ismert nevem és népszerü ügyvédi irodám volt a fővárosban. De a nagyravágyás sokkal jobban hatalmába keritett, semhogy megelégedtem volna ezzel. Több akartam lenni! Dicsvágyam a politikai élet nyugtalan hullámai közé sodort s nagy áldozatok árán, képviselőnek meg is választottak. Ellenzéki álláspontom megkönnyitette, hogy e téren is — el nem hagyatva egy pillanatra sem szerencsémtől — rövid idő alatt nagy népszerüségre tegyek szert. És most ott állok dicsőségem delelőpontján! Mint több részvénytársaságnak elnöke, anyagilag is oly helyzetben vagyok, hogy ez évben megvehettem a vérti uradalmat s ha a szerencse nem lesz hütlenné hozzám, úgy utban vagyok a milliók felé!

Mikor igy önmaga előtt részletezte az utóbbi évek történetét, még jobban érezte, hogy milyen üres, örömtelen küzdelem volt ez a nagyságért való küzdelem. Csak a dicsőség muló örömei voltak, melyből ki volt zárva a szive minden alkalommal. Mennyivel boldogabb volt, mikor semmije nem volt, csak érzelmei. Keserü kaczajjal fordult Lázárné felé.

— Igen! Van nagy nevem, van vagyonom. Mindenem van, a mit maga is keresett valamikor!

Ez a kiméletlen kitörés az asszony arczába kergette a vért. Egy pillanatra büszkén egyenesedett ki csüggedten meghajlott dereka. De a mint rátekintett Rédey szomoru arczára, megtört büszkesége s ujra az alázatos, a szerető asszony lett belőle. Lehajtotta fejét s pár pillanatig ölberakott kezekkel hallgatott, aztán felemelte ujra tekintetét arra a vádló, szomoru arczra.

— Bocsásson meg László! Tudom, hogy hibáztam, de meg is bünhödtem érte. Én, a ki egykor gyönge tudatlanságomban elszakadtam magától, én közeledek most magához. Bevallom, a mit csak Istenemnek vallottam eddig be, hogy még most is szeretem. Szeretem jobban, mint azelőtt és sokat szenvedtem már ez érzelemtől.

Rédey tenyerébe hajtotta fejét. Ugy zugott agyában a vér, azt hitte, hogy kettépattan a feje.

Lázárné pedig nem kapva feleletet, odacsuszott a pamlagon ülő Rédey mellé, átölelte a nyakát s ugy sugta az arczába hajolva:

— Felejtsük el a multat. Kezdjünk uj életet, hiszen még fiatalok vagyunk. Kárpótolhatjuk magunkat az elvesztett multért a jövőben.

Rédey kétségbeesetten szakitotta ki magát Lázárné ölelő karjai közül s két tenyerét halántékára szoritva járt fel s alá a szobában.

Lázárné pedig végigesett a pamlagon s keservesen felzokogott.

— Ugy-e bár, nem szeret többé? Ugy-e bár, gyülöl, megvet? Oh én szerencsétlen!

S ugy sirt, mintha a szive akart volna megszakadni.

— Hát nem látja, hogy én is mennyit szenvedek! — kiáltottan kétségbeesetten Rédey.

Elhallgatott, hogy lélegzetet vegyen, mert tüdeje zihált s csak ugy kapkodott a levegő után.

— Hallgasson meg Berta, — folytatta Rédey — még nem mondottam el mindent.

Lázárné a kétségbeesett felkiáltás hallatára felemelkedett fekvő helyzetéből. Nem sirt már, csak az elfojtott fájdalom remegő sóhajai szakadtak fel néha a melléből. Félelemmel nézett Rédey sápadt, idegesen remegő arczára s kimondhatatlan aggodalommal várta, mit fog mondani.

— Nem mondtam el mindent, — ismételte Rédey elszorult, rekedt hangon — nem mondtam el a legfontosabbat. Mikor a legutóbbi képviselőválasztási mozgalmak megindultak, nagyravágyásom által ösztökélve, elhatároztam, hogy bármi áron is képviselővé leszek. Barátaim tanácsára az igali kerületben jelöltettem magam. Daczára, hogy nemcsak megtakaritott pénzemet költöttem el a választásra, hanem adósságba is vertem magam, megválasztatásomra semmi reményem nem volt. Pár nappal a választási nap előtt az ellenzéki pártelnök, ki igen meghitt barátom volt, hizalmasan elmondotta nekem, hogy ellenfelem, Harthay Béni hajlandó volna közvetlenül a választás előtt visszalépni, ha egyetlen leányát nőül venném. Ez a jó barát elmondotta azután részletesen, milyen gazdag, népszerü ember Harthay. Feldicsérte a kisasszonyt, s megjegyezve azt, hogy megválasztatásomat csak igy remélhetem, magamra hagyott Egy kétségbeesetten álmatlan éjszaka alatt nagyravágyásom legyőzte jobb érzéseimet és én másnap tanuk előtt becsületszavamat adtam, hogy Harthay Elizt elveszem feleségül; csak azt kötöttem ki, hogy ezt csak két év letelte után teszem meg, nehogy bárkinek is sejtelme legyen, minő alku révén lettem én képviselő s Harthay Eliz a feleségem. Az egyezség értelmében egyhangulag megválasztottak az igali kerület képviselőjévé. En azóta szorgalmasan udvaroltam Harthay Eliznek, kinek sejtelme sem volt, hogy milyen embertelen módon alkudtunk meg az ő boldogságára. A két évi határidő a napokban jart le — fejezte be komoran, lehajtott fővel Rédey — s én lekötött becsületszavamhoz hiven, már meg is irtam a leveleket. Egyet a leánynak, melyben azt hazudom neki, hogy szeretem, a másikat az apának, a melyben tudatom vele, hogy tartozásom ki akarom egyenliteni.

Mikor igy őszintén bevallott mindent, nagyon nyomorultnak érezte magát. Tompán elmerülve nézett maga elé s várta Lázárné válaszát, a ki azzal a keserüséggel nézte Rédeyt, mintha az e pillanatban őt valamitől megfosztotta volna.

Jobbnak, nagyobbnak képzelte ő ezt a férfit, ilyen hitvány alkura képtelennek. Keserü szemrehányás tolult ajkára, arczába akarta dobni, hogy gyáván eladta magát. De eszébe jutott, hogy Rédey sem tett többet, mint ő annak idején. Egészen méltok egymáshoz, hiu-

00000242

ságukban egyformán vétkesek. E tudat keserü érzetében ismét sirásra fakadt.

Rövid idö alatt lecsillapodott egy kissé. Borongós képzeletében a remény halvány világa derengett át. Hátha még lehet változtatni a dolgon?

Odament Rédeyhez, ki az ablakon tul csendesedö viharba meredt tekintettel hallgatva ült egy zsöllyében. Nem volt többé arczán semmi a hatalmas ember büszke tekintetéböl. Beesett mellével, halavány arczával ugy nézett ki, mint egy nehéz korral küzdö beteg.

Az asszonynak egészen szivébe nyilamlott ez a hallgató fájdalom. Letérdelt Rédey elé a szönyegre s lázas tüzben égö szemekkel nézett fel rombadölt bálványára.

— Ne essünk azért kétségbe. László. Hiszen lehet ezen még segiteni.

Rédey lassan meglóbázta a fejét s csak annyit mondott halkan, rekedten:

— Késö!

— Miért késö? — Mondja meg a leánynak, milyen alku tárgyává tette atyja s ö sietni fog fölbontani ezt a köteléket. Még mindig jobb, ha bevalljuk hibáinkat, mintha azt egy mással, nagyobbal tetézzük. Hogyan fog ön hamisan esküdni az oltár elött?

— Abban a világban, a melyben én most élek, hamarább megbocsátják a napirenden levö hamis esküt az oltár elött, mint azt, hogy adott szavunkat megszegjük.

Az asszony siránkozva reménykedett tovább.

— Hát akkor mondjon le a képviselöségröl; adja vissza azt a csunya eszközzel szerzett dicsöséget. Ezzel megszünik kötelezettsége is.

Rédey elhallgatott. Az asszony kétségbeesett kérése s eszméje, mint fuldokló lánynyelvek vették körül azt a drágán szerzett dicsöséget. Elsötétült, fáradt agyába ugy vetödött be ez az eszme, mint egy fénysugár, melynek keskeny vonalán tapogatódzva, reménykedve füzte gondolatait tovább.

Itt hagyni ezt a környezetet, melyben él; lemondani nagyságról, dicsöségröl ezért az asszonyért s elmenni vele messze, ismeretlen, elhagyott vidékre, a hol nem zavarva a nagyvilág zajától, egymásnak élhetnek s boldogan?...

Kimerült idegzetének jól esett odaképzelnie magát a tétlen nyugalomba s érzései lecsillapodtak annak gondolatára, hogy ez az asszony még övé lehet. De azután eszébe jutott a tétlen élet utáni vénség, a csendes és névtelen elmulás. Elgondolta, hogy egy ilyen élet után nyomtalanul vész el emléke s megsemmisülve semmivel sem lesz nagyobb veszteség az emberiségre, mint egy falevélnek lehullása Hová fog terelödni ez az erö, melyet magában érez, s a mely jogot ád neki, hogy milliók fölé emelkedjék s befolyást gyakoroljon milliók életére. Állati élet lesz ez az önmagáért élés, gondolá s hitte is, hogy nem a dicsöséget sajnálja, melyet eldobni készült, hanem az emberiséget s annak veszteségét. Esztelenségnek tartotta eldobni a nehezen megszerzett dicsöséget. Mit is mondanának ismerösei s barátai?...

Mig Lázárné halvány arczczal, kisirt szemekkel várta az elhatározást, Rédey egészen magához tért érzelmi extázisából, nyugodt lett s higgadtan gondolkozó.

Felállott s felsegitette a térdelö asszonyt, a kinek szomoru arczvonásai egy kissé meghatották. Elfordította tekintetét a szomoru arczról, mikor nyugodt, szintelen hangon kimondta elhatározását:

— Keljen fel Berta! — A kétségbeesés, a váratlan izgalom rossz tanácsadó. Esztelenségeket beszéltünk, melyet holnap már mind a ketten nevetni fogunk. Önmagunkat ámitjuk. Azt az összeköttetést, mely az ön férjhezmenetelével véget ért, adjuk át a multnak, a feledésnek. Érzéseinkben jobban eltávolodtunk már egymástól, semhogy ismét találkozhatnánk. Maga mondta: tévedésünket ne javitsuk ki egy még nagyobb tévedéssel. Fény, dicsöség, vagyon kellett magának — s a nélkül én sem élhetek már. Az idillikus boldogságot hagyjuk azoknak, kik arra születtek. Meglássa, boldogok csak igy leszünk.

S hogy elvégezte, odament az ablakhoz és kinyitotta. Tele tüdövel szivta magába az üde levegöt, mely idegzetét egészen felüditette.

Künn már elállt a vihar s a lemenö nap aranyos sugaraiban, mint megannyi gyémánt ragyogtak a fák levelein csüngö esöcseppek.

Lázárné megérezte Rédey hangjából, hogy minden további kérés hiábavaló megalázás lenne. A keserüség gúnyos derültsége ült ki az arczára, mikor nehéz eröltetett kaczajjal azt válaszolta neki:

— Igaza van László, igy boldogabbak leszünk!

A szolga nyitott be, jelentve, hogy István elöállott a fogattal. Mind a ketten örvendtek, hogy a kellemetlenné vált együttlétnek véget vethetnek.

Hidegen bucsuztak el, mint az olyan uj ismerösök, kik egyáltalán nem is remélik, hogy valaha ismét találkoznak

Mikor a fogat kigördült a kapun, Rédeyn valami megmagyarázhatlan szomoruság vett eröt.

Egy pillanatra vágyat érzett utánaszaladni a fogatnak és bocsánatot kérve, visszahozni az a szonyt. De a fogat gyorsan gördült tova a nyárfasoros uton, az ö vágya pedig csak lassan, nehezen nyert alakot, a mint tétovázva a fogat után nézett. Végre is belátta, hogy már nem is érhetné utol. És mentöl jobban távolodott el a fogat, annál alaktalanabbá lett az ö vágya is, mely levert, szomoru hangulatba ment át. Midön a fogat tekintete elöl eltünt a fordulónál, nagyot sóhajtott s lehajtott fövel visszaballagott lakosztályába....

Lázárné, a hogy magára maradt nem tudott többé uralkodni keserüségén, hangos zokogásba tört ki.

A keserves sirást István is meghallotta. Vén fejével nem tudta megérteni, miért sirhat asszonya.

Az ut mellett kétoldalt a félig érett buzát tönkretette a borzasztó jégvihar. A nehéz kalászok sárba, pocsolyába verve hevertek a földön. Itt-ott még rajta feküdtek a gyilkos jégdarabok.

Mikor a vén István tekintetete végigsiklott ezen a pusztitáson, azt hitte, megértette urnöjének a hintó belsejéböl kihangzó kétségbeesett felkiáltását:

Vége, vége van!

Megostorozta a lovakat, hogy mentöl hamarább tul legyenek ezen a tönkrevert pusztán, mert jól tudta, hogy a jégverés csak keskeny vonalakra terjed s remélte, hogy urnöjét majd fölviditja az épen maradt viruló vetések látára.

III.

Nyolcz év mulva találkoztak a lipiki fürdösétányon.

Alig ismerték föl egymást, mert utolsó találkozásuk óta mind a ketten nagyon megöregedtek. Rédey haja már öszült a halántéka fölött; Lázárné elhizott és sötét gyürüs szemei a korán hervadó asszonyt mutatták.

Csodálkoztak mind a ketten, hogy ismét találkoztak. Figyelmesen megvizsgálták egymást s a tapasztalt nagy változás kellemetlenül érte és lehangolta öket. Kerülték egymás viszonyait, mintha féltek volna a multat ujra felemliteni olyan közönyösen beszéltek s olyan unalmasan, mintha most találkoztak volna az életben elöször.

Mikor már kifogytak a fürdö ócsárlásából, leültek egy padra s a megrekedt társalgást megkisérlették még a gyönyörü fasor dicséretével megmenteni. Hamarosan kifogytak ebböl is s elhallgattak.

Mintha ebbe a hallgatásba beleesett volna egy szemernyi emlékezés a multból. Lázárné minden bevezetés nélkül, váratlanul megszólitotta Rédeyt:

— Megnösült?...

Hangjában nyoma sem volt az érdeklödésnek s Rédey ugyanazon a közönyös hangon válaszolt, miközben egy, a sétány fövenyén tovasietö fényes futonczot igyekezett botjával a fasor gyepes szegélye felé terelni.

— Igen!

Ismét hallgatás állott be.

Lázárné a legyezöjével játszott s ugy nézte Rédeyt egy ideig, aztán ujból megszólalt:

— Van-e családja?...

Rédey ez ujabb kérdésre felegyenesedett ültében. Botját térdére tette s magára hagyta a makacs kis bogarat, mely fölszabadultával a gyepes területtel ellenkezö irányba igyekezett.

Fáradtan felsóhajtott s elnézett a fasor felett:

— Van!

— Boldogok-e? — kérdezte tovább az asszony.

— Boldogok? — ismételte a kérdést Rédey szomoruan. — Nagyon elkerültem a boldogságot. Olyan vagyok, mint a vezelö a kálvárián. Ma itt, holnap ott ütöm fel a családi otthont, hogy enyéimnek elviselhetöbbé tegyem az életet. Kimerit, elkeserit ez a hiábavaló küzdelem az öröklött kórral. Nöm görvélykóros s a gyermekek örökölték anyjok betegségét. Négy gyermekem volt. Három meghalt s csak egy él. Bár ez sem élne, mert csak kin neki az élet, — nyomorék.

Hosszu ideig hallgattak mind a ketten s szórakozottan néztek a tiszta, illatos levegön át a távolba. Majd Rédey nagyot sóhajtott s mintha ebben a sóhajban megszabadult volna szomoruságának egy részétöl, Lázárnéhoz fordult.

— És maga? — kérdezte kissé elfogultan Lázárnétól.

— Férjhez mentem báró Berczelyhez.

— Báróné lett! És megelégedett-e? — kérdezte Rédey, mig szomoru arczán egy pillanatra csöndes mosoly jelent meg.

Lázárné zavartan nézett el Rédey válla fölött és elpirult. Aztán fáradtan a pad támlájára dölt s alig észrevehetöleg a fasor bejárata felé intve, csak annyit válaszolt:

— Ott jön a férjem!

Rédey hátrafordult. Alig tiz lépésnyire egy biczegö járásu alak közeledett. Nem lehetett több negyvenévesnél, de gyönge, remegö lábaival, száraz, kiélt arczával, kopasz fejével olyan volt mint egy kiszáradt kóró.

Rédey visszafordult Lázárné felé. Berczely báró már olyan közel volt, hogy válaszolni nem volt ideje s csak sokatmondó szomoru tekintetök talkozott.

ELVÁLÁSKOR.

Irta: KUBISS ÁGOST.

Csak menj! Csak menj.... a zajgó nagy világba
Ha vonz az élv és annak mámora,
Keresd a fényt, a kábos éjszakákat,
Hol nincsen kín, nincsen bú soha!
Csak menj! Hiszen e puszta köntelegben
Fényesbb jövö vár rád, te hütelen...
De hogy szivem csalódni igy tudott —
Feledni én azt nem fogom soh'sem!

Lelj ott vigaszt s feledve multadat:
Részed az üdv, s öröm legyenn csupán.
Ragyogva szállj s keresd a csillogást,
Kevesbb lesz igy a lét neked talán...
Evezz-evezz s haladj csupán csak igy
Az élv, a kéj és mámor tengerén,
De hogy szived enyém volt egykoron,
Lelkemben ez — hidd el — örökre él!

S mégis, ha ér majd ott talán a bú,
Hol csak gyönyört s vigalmat lelni vélsz,
Elsirt dalom, mely üdvöt kér neked,
Olvassad el: tán benne ujra élsz!
S ha majd meguntad ottan éltedet
Ugy jer karomba vissza, drága édesem...
Epedve vár szivem még akkor is,
Mert én feledni nem foglak soh'sem.

Meglásd százszorta édesbb lesz neked
Itten, egy csöndes óra keblemen,
Midön megint szivemre zárlak én
S üdvöd remélve, csókjaid veszem.
Meglásd, közénk repül az éden is,
Midön mulatva játszi vig dalon,
Ölellek én, s te meg borulsz reám,
Oh én szerelmem, csalfa angyalom

00000243

ságukban egyformán vétkesek. E tudat keserü érzetében ismét sirásra fakadt.

Rövid idő alatt lecsillapodott egy kissé. Borongós képzeletében a remény halvány világa derengett át. Hátha még lehet változtatni a dolgon?

Odament Rédeyhez, ki az ablakon tul csendesedő viharba meredt tekintettel hallgatva ült egy zsöllyében. Nem volt többé arczán semmi a hatalmas ember büszke tekintetéből. Beesett mellével, halavány arczával ugy nézett ki, mint egy nehéz korral küzdő beteg.

Az asszonynak egészen szivébe nyilamlott ez a hallgató fájdalom. Letérdelt Rédey elé a szőnyegre s lázas tüzben égő szemekkel nézett fel rombadölt bálványára.

— Ne essünk azért kétségbe. László. Hiszen lehet ezen még segiteni.

Rédey lassan meglóbázta a fejét s csak annyit mondott halkan, rekedten:

— Késő!

— Miért késő? — Mondja meg a leánynak, milyen alku tárgyává tette atyja s ő sietni fog fölbontani ezt a kötelékét. Még mindig jobb, ha bevalljuk hibáinkat, mintha azt egy mással, nagyobbal tetézzük. Hogyan fog ön hamisan esküdni az oltár előtt?

— Abban a világban, a melyben én most élek, hamarább megbocsátják a napirenden levő hamis esküt az oltár előtt, mint azt, hogy adott szavunkat megszegjük.

Az asszony siránkozva reménykedett tovább.

— Hát akkor mondjon le a képviselőségről; adja vissza azt a csunya eszközzel szerzett dicsőséget. Ezzel megszünik kötelezettsége is.

Rédey elhallgatott. Az asszony kétségbeesett kérése s eszméje, mint fuldokló lángnyelvek vették körül azt a drágán szerzett dicsőséget. Elsötétült, fáradt agyába ugy vetődött be ez az eszme, mint egy fénysugár, melynek keskeny vonalán tapogatódzva, reménykedve füzte gondolatait tovább.

Itt hagyni ezt a környezetet, melyben él; lemondani nagyságról, dicsőségről ezért az asszonyért s elmenni vele messze, ismeretlen, elhagyott vidékre, a hol nem zavarva a nagyvilág zajától, egymásnak élhetnek s boldogan?...

Kimerült idegzetének jól esett odaképzelnie magát a tétlen nyugalomba s érzései lecsillapodtak annak gondolatára, hogy ez az asszony még övé lehet. De azután eszébe jutott a tétlen élet utáni vénség, a csendes és névtelen elmulás. Elgondolta, hogy egy ilyen élet után nyomtalanul vész el emléke s megsemmisülve semmivel sem lesz nagyobb veszteség az emberiségre, mint egy falevélnek lehullása Hová fog terelődni ez az erő, melyet magában érez, s a mely jogot ád neki, hogy milliók fölé emelkedjék s befolyást gyakoroljon milliók életére. Állati élet lesz ez az önmagáért élés, gondolá s hitte is, hogy nem a dicsőséget sajnálja, melyet eldobni készült, hanem az emberiséget s annak veszteségét. Esztelenségnek tartotta eldobni a nehezen megszerzett dicsőséget. Mit is mondanának ismerősei s barátai?...

Mig Lázárné halvány arczczal, kisirt szemekkel várta az elhatározást, Rédey egészen magához tért érzelmi extázisából, nyugodt lett s higgadtan gondolkozó.

Felállott s felsegitette a térdelő asszonyt, a kinek szomoru arczvonásai egy kissé meghatották. Elforditotta tekintetét a szomoru arczról, mikor nyugodt, szintelen hangon kimondta elhatározását:

— Keljen fel Berta! — A kétségbeesés, a váratlan izgalom rossz tanácsadó. Esztelenségeket beszéltünk, melyet holnap már mind a ketten nevetni fogunk. Önmagunkat ámitjuk. Azt az összeköttetést, mely az ön férjhezmenetelével véget ért, adjuk át a multnak, a feledésnek. Érzéseinkben jobban eltávolodtunk már egymástól, semhogy ismét találkozhatnánk. Maga mondta: tévedésünket ne javitsuk ki egy még nagyobb tévedéssel. Fény, dicsőség, vagyon kellett magának — s a nélkül én sem élhetek már. Az idillikus boldogságot hagyjuk azoknak, kik arra születtek. Meglássa, boldogok csak igy leszünk.

S hogy elvégezte, odament az ablakhoz és kinyitotta. Tele tüdővel szivta magába az üde levegőt, mely idegzetét egészen felüditette.

Künn már elállt a vihar s a lemenő nap aranyos sugaraiban, mint megannyi gyémánt ragyogtak a fák levelein csüngő esőcseppek.

Lázárné megérezte Rédey hangjából, hogy minden további kérés hiábavaló megalázás lenne. A keserüség gúnyos derültsége ült ki az arczára, mikor nehéz erőltetett kaczajjal azt válaszolta neki:

— Igaza van László, igy boldogabbak leszünk!

A szolga nyitott be, jelentve, hogy István előállott a fogattal. Mind a ketten örvendtek, hogy a kellemetlenné vált együttlétnek véget vethetnek.

Hidegen bucsuztak el, mint az olyan uj ismerősök, kik egyáltalán nem is remélik, hogy valaha ismét találkoznak

Mikor a fogat kigördült a kapun, Rédeyn valami megmagyarázhatlan szomoruság vett erőt.

Egy pillanatra vágyat érzett utánaszaladni a fogatnak és bocsánatot kérve, visszahozni az a szonyt. De a fogat gyorsan gördült tova a nyárfasoros uton, az ő vágya pedig csak lassan, nehezen nyert alakot, a mint tétovázva a fogat után nézett. Végre is belátta, hogy már nem is érhetné utol. És mentől jobban távolodott el a fogat, annál alaktalanabbá lett az ő vágya is, mely levert, szomoru hangulatba ment át. Midőn a fogat tekintete elől eltünt a fordulónál, nagyot sóhajtott s lehajtott fővel visszaballagott lakosztályába....

Lázárné, a hogy magára maradt nem tudott többé uralkodni keserüségén, hangos zokogásba tört ki.

A keserves sirást István is meghallotta. Vén fejével nem tudta megérteni, miért sirhat asszonya.

Az ut mellett kétoldalt a félig érett buzát tönkretette a borzasztó jégvihar. A nehéz kalászok sárba, pocsolyába verve hevertek a földön. Itt-ott még rajta feküdtek a gyilkos jégdarabok.

Mikor a vén István tekintetete végigsiklott ezen a pusztitáson, azt hitte, megértette urnőjének a hintó belsejéből kihangzó kétségbeesett felkiáltását:

Vége, vége van!

Megostorozta a lovakat, hogy mentől hamarább tul legyenek ezen a tönkrevert pusztán, mert jól tudta, hogy a jégverés csak keskeny vonalakra terjed s remélte, hogy urnőjét majd fölviditja az épen maradt viruló vetések látára.

III.

Nyolcz év mulva találkoztak a lipiki fürdősétányon.

Alig ismerték föl egymást, mert utolsó találkozásuk óta mind a ketten nagyon megöregedtek. Rédey haja már őszült a halántéka fölött; Lázárné elhizott és sötét gyürüs szemei a korán hervadó asszonyt mutatták.

Csodálkoztak mind a ketten, hogy ismét találkoztak. Figyelmesen megvizsgálták egymást s a tapasztalt nagy változás kellemetlenül érte és lehangolta őket. Kerülték egymás viszonyait, mintha féltek volna a multat ujra felemliteni olyan közönyösen beszéltek s olyan unalmasan, mintha most találkoztak volna az életben először.

Mikor már kitogytak a fürdő ócsárlásából, leültek egy padra s a megrekedt társalgást megkisérlették még a gyönyörü fasor dicséretével megmenteni. Hamarosan kifogytak ebből is s elhallgattak.

Mintha ebbe a hallgatásba beleesett volna egy szemernyi emlékezés a multból. Lázárné minden bevezetés nélkül, váratlanul megszólitotta Rédeyt:

— Megnősült?...

Hangjában nyoma sem volt az érdeklődésnek s Rédey ugyanazon a közönyös hangon válaszolt, miközben egy, a sétány fövenyén tovasiető fényes futonczot igyekezett botjával a fasor gyepes szegélye felé terelni.

— Igen!

Ismét hallgatás állott be.

Lázárné a legyezőjével játszott s ugy nézte Rédeyt egy ideig, aztán ujból megszólalt:

— Van-e családja?...

Rédey ez ujabb kérdésre felegyenesedett ültében. Botját térdére tette s magára hagyta a makacs kis bogarat, mely fölszabadultával a gyepes területtel ellenkező irányba igyekezett.

Fáradtan felsóhajtott s elnézett a fasor felett:

— Van!

— Boldogok-e? — kérdezte tovább az asszony.

— Boldogok? — ismételte a kérdést Rédey szomoruan. — Nagyon elkerültem a boldogságot. Olyan vagyok, mint a vezelő a kálvárián. Ma itt, holnap ott ütöm fel a családi otthont, hogy enyéimnek elviselhetőbbé tegyem az életet. Kimerit, elkeserit ez a hiábavaló küzdelem az öröklött kórral. Nőm görvélykóros s a gyermekek örökölték anyjok betegségét. Négy gyermekem volt. Három meghalt s csak egy él. Bár ez sem élne, mert csak kin neki az élet, — nyomorék.

Hosszu ideig hallgattak mind a ketten s szórakozottan néztek a tiszta, illatos levegőn át a távolba. Majd Rédey nagyot sóhajtott s mintha ebben a sóhajban megszabadult volna szomoruságának egy részétől, Lázárnéhoz fordult.

— És maga? — kérdezte kissé elfogultan Lázárnétól.

— Férjhez mentem báró Berczelyhez.

— Báróné lett! És megelégedett-e? — kérdezte Rédey, mig szomoru arczán egy pillanatra csöndes mosoly jelent meg.

Lázárné zavartan nézett el Rédey válla fölött és elpirult. Aztán fáradtan a pad támlájára dőlt s alig észrevehetőleg a fasor bejárata felé intve, csak annyit válaszolt:

— Ott jön a férjem!

Rédey hátrafordult. Alig tiz lépésnyire egy biczegő járásu alak közeledett. Nem lehetett több negyvenévesnél, de gyönge, remegő lábaival, száraz, kiélt arczával, kopasz fejével olyan volt mint egy kiszáradt kóró.

Rédey visszafordult Lázárné felé. Berczely báró már olyan közel volt, hogy válaszolni nem volt ideje s csak sokatmondó szomoru tekintetök talkozott.

ELVÁLÁSKOR.

Irta: KUBISS ÁGOST.

Csak menj! Csak menj.... a zajgó nagy világba
Ha vonz az élv és annak mámora,
Keresd a fényt, a kábos éjszakákat,
Hol nincsen kín, nincsen bú soha!
Csak menj! Hiszen e puszta kömtelegben
Fényesbb jövő vár rád, te hütelen...
De hogy szivem csalódni igy tudott —
Feledni én azt nem fogom seh'sem!

Lelj ott vigaszt s feledve multadat:
Részed az üdv, s öröm legyenn csupán,
Ragyogva szállj s keresd a csillogást,
Kevesbb lesz igy a lét neked talán...
Evezz-evezz s haladj csupán csak igy
Az élv, a kéj és mámor tengerén,
De hogy szived enyém volt egykoron,
Lelkemben ez — hidd el — örökre él!

S mégis, ha ér majd ott talán a bú,
Hol csak gyönyört s vigalmat lelni vélsz,
Elsirt dalom, mely üdvöt kér neked,
Olvassad el: tán benne ujra élsz!
S ha majd meguntad ottan éltedet
Ugy jer karomba vissza, drága édesem...
Epedve vár szivem még akkor is,
Mert én feledni nem foglak soh'sem.

Meglásd százszorta édesbb lesz neked
Itten, egy csöndes óra keblemen,
Midőn megint szivemre zárlak én
S üdvöd remélve, csókjaid veszem.
Meglásd, közénk repül az éden is,
Midőn mulatva játszi vig dalon,
Ölellek én, s te meg borulsz reám,
Oh én szerelmem, csalfa angyalom

00000244

Egy év története.

Irta: **Füzy Antal.**

I.

Mióta a preparandiából kikerültem, összes vágyaim — különösen ily szigoru időkben csak egy Tompa-féle kandalló, meg egy kis feleség birhatására szoritkoztak. De hogy ez a kettő együttvéve milyen kellemes lehet, azt még ez ideig csak szegény költők gazdag lelkének megnyilatkozásaiból — a költeményekből — tudom.

A kandalló ugyan már megvolna, de valamicskét levont az illusióból azon körülmény, hogy rettenetesen — füstöl. Itt-ott ugyan már megpróbáltam betapasztani sárral, de az ily módon restaurált portéka használatra — disztelen voltától eltekintve — még azon kellemetlenséggel is jár, hogy a friss tapasztás egészségtelen, a megszáradott pedig, a fizikai törvényekhez következetesen megrepedezvén, még jobban füstöl.

A hivatalommal járó egyéb kellemetlenségeket lassankint csak megszokja az ember, de a teljes boldogsághoz feltétlenül szükséges másik tényező hiányát nem birom megszokni sehogy.

Nem akarom ennek az állapotnak örömtelenségét részletezni. Gyöngédlelkü emberek a még gyöngédebb nemhez tartozó olvasóközönség számára megirták már azt — versben ugy, mint prózában — számtalanszor, én pedig nemcsak hogy nem tudom eléggé megbecsülni a résztvevő szivek néma sajnálkozását, de meg nem is a mások gyönyörködtetésére irom e sorokat ebben a bemelegedni nem tudó szobában, hát csak csöndesen busulok.

Bizony másformának képzeltem én azelőtt a falusi életet — asszony nélkül is! Az intézetben sokszor hallottam öreg „répászoktól", a kik már vagy egy évig belekóstoltak az ilyesmibe, micsoda gyönyörüség az, csak egy kicsit legyen életreváló az ember! Tavaszszal meg nyáron — valóságos kis paradicsom a falu, tündérgrotta benne az iskolaház . . . Tágas virágos kert veszi körül, méhessel a végiben, s a csinos legényszobácskának kertre néző ablaka előtt virágbaborult illatos akáczfalombot ingat a suttogó szellő . . Minden fáról, minden bokorból — pedig de sok van! — csattogó madárdal hanzik; csupa élet, csupa költészet minden. A tél az igaz, hogy nem ilyen költői, ott már több a próza; — de milyen próza. — Mindennapra esik egy lakodalom, vagy egy disznótor, s onnét dehogy maradhatna el a tanitó!

De van is látszatja. Tavasznyiltával az első fecskeszótól kezdve egy nap sem szabad elmulasztani a rendes hegymászó kúrát, hogy a sok mulatságban, lakomában elpuhult test egy kicsit frisebbé, ruganyosabbá váljék.

Gyermekálmodásból, sok szép tervezésből mily sovány való lett!

Pedig de kevéssel beérném, disznótor se kéne, ugy sem fogna rajtam, ha az áldott jó édesanyám kosztján, maga kezeföztén karcsunak maradtam!

Nem kivánnék egyebet — te tudod jó Istenem, hogy szivemből mondom — csak egy akármilyen kis viskót, de a hol magam lennék gazda, meg még egy ilyen meleg szivet, mint az enyém, a mely ezt megértené . . . Csak a hozzávaló legyen meg, megjön a boldogság aztán magától is!

De hát most csak azzal vigasztalom magam, ha elfog néha a keserüség: Elég ifju vagyok, várhatok még arra — tán nem is hiába . . .

II.

Az iskolaszék megbizott az ujonan szervezett tanitónői állásra kiirandó pályázat megszerkesztésével.

Valamelyes elfogultságot éreztem, mikor a megbizatást elfogadtam, a mi nem is csoda, ha meggondolom, hogy eddigi irodalmi működésem nem terjedt tul a mulasztási naplók összeállitásánál.

Egy álmatlanul töltött éjszakámba került mig elkészitettem, de mikor a fogalmazást elolvastam, teljesen megvoltam a müvemmel elégedve. Hogy volt is rá okom, a mellett fényesen bizonyit azon körülmény, hogy a határidőig kilencz pályázó jelentkezett.

A választás megtörtént, még pedig csodálatosképen egyhangulag mert az egyik pályázó két bizonyitványt mellékelt a kérvényéhez, melyek sikeres zongoratanitásról tanuskodtak, s igy esett, hogy a tiszttartó ur — két serdülő kisasszonykája lévén — mellette foglalt állást. Természetesen egyhangulag lön megválasztva.

A választás eredménye a szerencsés pályázónak értésére adatván, egyszersmind szept. 5-ére a gyöngyösi állomáson egy reá várakozó kocsi is kilátásba helyeztetett.

Lázas türelmetlenséggel vártam a kollega megérkezésének napját, mely egyuttal az én egyhangu magányosságom megszünését is jelentette. Princzipálisomnak saját fogata lévén, már egy héttel azelőtt kikötöttem, hogy magam megyek be Gyöngyösre a kisasszonyért. Az öreg — a ki melesleg mondva, idült lábbajban szenvedett s e miatt nem szivesen ült kocsira — készséggel beleegyezett.

Napjában tizszer is betekintettem a hófehérre meszelt falazatu kis szobácskába, melynek szépen felsurolt padlóján magam egyengettem ki a feltünést keltő hézagokat. Hogy a szembántó egyforma fehérséget kissé változatosabbá tegyem, feláldoztam a szobámnak egyedüli diszét képező órával ellátott tájképet és a legfultünőbb helyre felszegeztem az ajtóval szemben. Ez utóbbi áldozat annyira kimeritett, hogy többet már igazán nem tehettnm.

A nevezetes napon a szokottnál korábban keltem fel es leosontam a kertbe. A mi rózsa — lett légyen bár illatos tea, vagy tarka őszi — csak található volt, mind áldozatul esett áláz pusztitásomnak, csakhogy Ő ismeretlenségét a lehető legkellemesebb módon meglephessem. Alkalomszerü váza hijában egy sörospohárba gyömöszöltem a valóban csinos „gyüjteményt" és illendőképen megpermetezve, hogy friss maradjon, a fehér szobának még fehérebb teritőjü asztalára helyeztem.

Eközben a kocsi előállott s én egy jókora margarétával gomblyukamban, elhelyezkedtem az ülésben és csendesen megindultam.

Az egész uton azon gondolkoztam, hogy fogadjam az érkezőt? — Nagyon keveset érintkeztem még eféle hölgyekkel, erről meg éppen csak annyit tudtam, hogy tizenkilencz éves és Edes Lujzának hivják. A tizenkilencz éve ugyan némikép megnyugtatott a felől, hogy dikczióra nem lesz szükség, de elvégre is, valamit csak kell mondani. Végre abban állapodtam meg, hogy azt fogom mondani, a mi épen eszembe jut, a mi természetesen az első benyomástól függ.

Mikor az állomáshoz értem, hallottam, hogy még teljes félórám van a vonat megérkezéséig. Rágyujtottam és türelmetlenül vártam, kit hoz a sors? Vajon szöke-e, barna-e? — komoly-e, víg-e? Magamban óhajtottam, akármilyen szinü lesz, csak komoly legyen, mert azt hallottam, hogy egyforma temperamentumu emberek között hamarább szövődik és tartósabb is a barátság.

Végre berobogott a vonat. Nem volt nehéz eligazodnom az érkezők között, mert mindössze egyet láttam, a kit tizenkilencz évesnek gondolhattam, egy megnevezhetlen szinü ruhás csinos hölgyec-két. Nagyon bizalomgerjesztő arczom lehet, mert mosolyogva tartott felém, bár legfeljebb csak sejthette, ki lehet az a margarétás fiatalember, a ki oly izgatottan áll a perronon.

Én is közeledtem.

— Faragó Barnabás vagyok, a homokdombi tanitó - rebegém.

— Édes Lujza vagyok — mondá ő egyszerüen, de végtelenül kedves hangon.

— A homokdombi iskola, valamint csekély személyem legnagyobb szerencséjének tartja e mai dicsö napon Kegyedben uj tanitónőjét, illetve pályatársát üdvözölhetni, — nemkülönben . . .

— Sose dikcziózzon kedves kolléga ur! — szakitottt félbe nevetve és karját megdöbbentő bizalmassággal az enyémbe füzve megindultunk, helyesebben mondva megindult velem a kocsihoz.

Nagyon ostoba arczot vághattam a különben cseppet sem komoly jelenethez, mert még a skatulyákat czipelő hordáron is félreismerhetlen jeleit láttam az elfojtott derültségnek.

Kezdtem bosszus lenni.

A kocsihoz érve magamban konstatáltam, hogy tekintettel a kofferek és skatulyák tekintélyes számára, magamnak alighanem a lovak mellett kell hazaballagnom. Arra természetesen gondolni sem mertem, hogy egymás mellé is ülhetnénk. És csakugyan, mire a különböző nemü csomagokat elhelyeztük, csöndes rezignáczióval néztem, hogy csak egy ülés maradt, s melybe az a kis ördög — e perczben nem találtam ráillőbb nevet — mókus fürgeséggel felszökött.

— Ide, ide mellém, édes kolléga!

Csak néztem, de egy árva hang sem birt kijönni a számon, mely pedig — ha jól emlékszem — nyitva volt, Hogy én egy leány mellé üljek! . . .

— Ej, talán nem is tetszik? — szólt csipösen. — Hát ugyan kérem, hova fog ülni?

Valahogy mégis fölkapaszkodhattam, mert mire egy kissé magamhoz tértem, már a szent-Eleméri határban jártunk.

— Az Isten szerelméért, lassabban hajtson, mert még szerencsétlenül járunk! — esengett az én utitársam s csak akkor vettem észre, hogy ugyancsak belém kapaszkodik.

Meghuztam a gyeplőt és kezdtem összeszedni magamat.

— Mindig ilyen — különös maga, Faragó ur?

— Igen . . . azaz, hogy bocsánatot kérek kisasszony, egy kicsit — elgondolkoztam.

Még most sem mertem ránézni, de tisztán hallottam, hogy fölkaczagott.

— Hát ne gondolkozzék kérem, hanem inkább beszélgessünk.

— Nem bánom — szóltam, a mi most meg arra inditotta a kisasszonyt, hogy csodálkozva nézzen rám.

— Mióta van Homokdombon? — ha szabad kérdeznem?

— Egy éve. Burkus!

— Burkus??

— A kesének szóltam — feleltem hidegvérrel, mert föltettem magamban, hogy hazáig szóba se állok ezzel a boszorkánynyal, a ki iránt már is valami megnevezhetlen, de határozott ellenszenvet kezdtem érezni.

— Goromba!

Legyek goromba — gondoltam sötéten — legalább nem nevetsz rajtam és nem fogsz bolondot csinálni belőlem. Jaj, hogy is fogok én megmaradhatni egy fődél alatt ezzel a leánynyal! Kezdtem már sajnálni a tájképet az órával és a rózsákat a söröspohárral . . .

Letéptem a margarétát és elhajitottam.

Ezen órában meggyülöltem a világ összes tanitónőit, mindazon nőkkel egyetemben, a kik csupán arra vannak teremtve, hogy komoly férfiakkal játékot üzzenek; a kiknek szivében nincs szikrája sem a komoly, szelid nőiességnek; de bezzeg van a kalapjukon egész gyüjteménye a különböző szinü tollaknak.

S a mint most ösztönszerüleg a mellettem ülő kalapjára vetettem egy pillantást, megdöbbenve láttam, hogy a szemei könyesek, és egy csepp gördül alá lassan azon a rózsaszinbe játszó fehér arczon . . .

Majd lefordultam az ülésről.

Uram, Teremtőm! Hát én volnék a hibás? Én bántottam meg ezt a gyönge virágszálat? S a mit én magamban férfias komolyságnak véltem, hátha az nem volt egyéb, mint a gyerek durczássága? Csakugyan tökfilkó volnék? — mint egyszer a princzipálisném mondta szemtől-szembe.

Biz az igaz lehet, s nem is volna csoda. Hátha csakugyan talány a nő — mint szent Ágoston mondja — és sokat foglalkozzék velök, a ki megérteni akarja őket . . . Én pedig még vajmi keveset foglalkoztam velök.

Olyan tekintetet vetettem a kisasszonyra, a mit különben Csomasz tanár urral szemben szoktam alkalmazni valamikor — ha nem tudtam megfejteni a másodfoku egyenleteket.

00000245

— Kisasszony — szepegtem.

Nem szólt semmit.

— Kisasszony — folytatám most már hévvel, nekibátorodva — bocsásson meg.

— Hiszen maga bolond — szólt csendesen, de határozottan. És mosolyogni próbált.

— Igen, az vagyok! — kiáltám kitörő örömmel.

— — — — — — — — — — —

Most is édesen gondolok vissza arra a bohó jelenetre, a mit nem tudott kitörölni az emlékezetemből az idő, s nem is fog kitörölhetni soha, mikor oly vidáman kaczagtunk együtt — magunk sem tudtuk miért?

Valami megnevezhetlen érzés kezdett kibontakozni abban a pillanatban az én szivemben, vagy a lelkemben, vagy tudom is én miben, de azt tudom, hogy belül; mint, a hogy kipattan a megdermedett fa ágán a rügy, a tavaszi szellő első langy fuvallatára.

Pedig csak egy könycsepp okozta ezt az egész változást, de abban a könnycseppben volt annyi varázserő, hogy felolvasztotta azt a kemény kérget, a mi a szivemet takarta és le is szivárgott belőle valami oda, a hova már a természettől plántáltatott egy tiszta, illatos virág, a mely csak erre a könycseppre várt, hogy kinyilhasson tőle . . .

Sok ember várja, de hiába várja azt a könyet, s csak épen az a fátuma, hogy ép akkor nem tekint oda, mikor az megfogan.

Én pedig odanéztem.

— — — — — — — — — — —

Szinte boszankodtam, mikor a csikók bekanyarodtak az iskolaház léczes kapuján; én biz elbeszélgettem volna a kis kolléga mellett ülve, akár — Rimaszombatig.

Soha sem tapasztalt ügyességgel ugrottam le a kocsiról, hogy lesegitsem, és mikor a főtanitóhoz bevezettem, eszembe jutott a bibliai idézet: „Nagy öröme lészen a háznak . . .“

— Érezze magát jól miközöttünk!

— A mennyiben ez tölem függ — szólt hamisan.

Elértettem a czélzást és szerettem volna jól megczibálni a füleit annak a tökfülkónak, a ki ezelőtt egy félórával ugy megbántotta, ha nem lettek volna azok az én fejemhez növe.

III.

Teltek-multak a napok, hanem bizony gyorsabban is, vigabban is, mint azelőtt. Sokszor betekintgettem a kis szobába, de legszivesebben a kis konyhába, különösen ugy déltájban, mikor a kis kolléga, menyecskésen bekötött fejjel, kipirult arczczal ott kotyvasztott, főzött. Rajtaveszett a tekintetem, mikor a fehér ujjacskáját beledugta valami fazékba — gondolom leves lehetett benne — és megszopogatta utánna, de hogy is ne, mikor maga is olyan ennivaló volt!

Végre is az lett a vége a kuktaságnak, hogy kosztosa lettem. Az öreg princzipálisné asszony ugyan eleget csóválta a fejét, mikor megköszöntem a hozzámvaló eddigi szivességét és bejelentettem neki, hogy ezentul a kisasszonyt fogom boldogitani a havi tizenöt forintokkal. Özvegy édesanyja van neki kilencz élő gyerekkel (többet nem mertem mondani) érveltem, jól esik szegénynek! Nem tudom elhitte-e a merész hazugságot, de azt felelte, jól teszem, próbáljam meg, talán majd több hust szedek magamra. Sehogysem ment a fejébe a derék asszonynak, hogy a sok jó köménymagos levese kárbaveszett rajtam, noha határozottan kijelentette még idejöttömkor, — mikor szánakozva mérte végig a szikár termetemet — hogy egy év alatt ugy meghizom, akár a mangolicza. Rögeszméje volt a jámbornak, hogy ő mindenkit meghizlal a köménymagos levesével s éppen azért boszankodott reám, hogy én kifogtam a köménymag-kúrán.

És ime, az uj koszton rövid idő alatt örvendetes változást vettem észre, vagy legalább is véltem észrevenni magamon. Mintha a mellény jobban feszült volna rajtam, különösen ugy a szivem tájékán. Meg mikor ebéd után rendesen megköszönvén az elfogyasztott jókat és lehajoltam, hogy megcsókoljam a kezét, (ezt sose mulasztottam el, mert ki volt kötve a szóbeli szerződésben) ugy éreztem mindannyiszor, mintha a vér a fejembe tólulna, a mi — ugy mondják — félreismerhetlen jele a fenyegető gutaütésnek, már pedig az nem szokott elkezdeni holmi bőregerekkel. Szóval, meglehetősen gyarapodtam.

Hanem azt már sehogy sem találtam igazságosnak, hogy alig tettem le a kanalat, már kizavart a szobából. Pedig azelőtt sohsem tudtam fölkelni az asztaltól, mielőtt egy csibukot ki ne szittam volna. Bizony kellemetlen volt a meglepetésem, mikor az első ebéd után előszedegettem a csibukot, zacskót és tömögetni kezdtem, ő pedig ellentmondást nem tűrő hangon kijelentette, hogy ám pipáljuk, de ne az ő szobájában, mert nem állhatja a dohányfüstöt. Megsemmisülve raktam zsebre a készséget és kiballagtam.

Cselédet nem tartott, a mi ugyan — tekintettel a meggazdálkodott összegre — elég szép volt tőle, de rámnézvést azon kellemetlenséggel járt, hogy nekem kellett a főzéshez, mosogatáshoz való vizet a konyhába behordanom; szerencse, hogy a kut közel volt, éppen a konyhaajtóval szemben, az udvar tulsó felén. Még örültem, hogy a mosogatástól megkimélt. Szóval valóságos zsarnokommá lett, de megvallom, szivesen tűrtem ezt a zsarnokságot, sőt magamban óhajtottam, bár sose lenne vége.

Meglehetősen tudok hegedülni s annak köszönhetem, hogy egyszer felszólitottt, kisérném a zongoránál — ha ismerem a kottát.

Már hogyne ismerném — feleltem önérzetesen és átsiettem.

Megint kellemetlenül érintett azon megjegyzése, hogy máskor hasonló alkalommal igen lekötelezném, ha előbb felhangolnám a hegedümet, mert ő nem szivelheti a czinczogást, de nem szóltam semmit.

Schubert „Ungeduld“-ját játszottuk ő mint mondani szokás „csillogó technikával“, én inkább hévvel. Az utolsó refrainte: „Enyém szived, bár azt örökre birnám!“ véletlenül hangosan találtam kicsusztatni a számon, de azután ijedten elhallgattam. Feddőleg tekintett rám, de ezuttal nem utasitott rendre.

Ezentul gyakrabban játszottunk együtt.

IV.

Nem tudom mi lehet az, a mi ugy hivogat be hozzá és mikor meg kijönni akarok visszatart — tünődtem magamban sokszor.

A kandallóm még egyre füstöl, a meleget meg nem adja ki és csodálatosképen már nem fázom ugy, mint tavaly. Különben egy idő óta sok különös dolog történt velem, a minek sehogy sem tudom megtalálni a természetes magyarázatát. Nyugtalan álmain voltak, megesett rajtam akárhányszor, hogy álmomban gyöngéd tündérkezek emeltek fel a hetedik égig, ott hirtelen elereszettek, hogy széditő sebességgel zuhantam alá. Ilyenkor rendesen fölébredtem, mert az efféle álmok igen természetes összefüggésben állottak az ágyról való lepottyanásommal. De fényes nappal is sokszor valami más szférába képzeltem magamat, ilyenkor mélyen elgondolkoztam és szinte ijedten eszméltem föl, ha valaki megszólitott. — Szóval annyira megváltoztam, hogy alig ismertem magamra.

Körülbelül tisztán voltam azzal, hogy a kisasszony okozta ezt a változást, — de csak magamban gondoltam.

— — — — — — — — — — —

Egy borongós, szeles novemberi délután megint besompolyogtam, hónom alatt a hegedüvel (az evés idejét kivéve, a nélkül sohasem mertem bemenni hozzá.) A szokottnál halványabb lehettem, mert figyelmeztetett, hogy vigyázzak az egészségemre, de most nem évődött velem.

Ha jól emlékszem, iskolánk küszöbön levő államositásáról beszélgettünk egy darabig; de nagyon vontatva ment a beszéd, mintha mindkettőnknek másutt jártak volna gondolatai, — majd egészen elhallgattunk.

Különösen nézett rám, hogy lesütöttem a szemeimet.

— Van önnek valami kedves nótája? — kérdezte hirtelen.

— Nótám?

— Nos igen, a mit legjobban szeret. Azt hiszem mindenkinek van egy.

Egy pillanatig gondolkoztam, majd — mintha hirtelen eszembe jutott volna valami, — az államhoz kaptam a szárazfát és elkezdtem, mintha csak magamnak játszanék azt a nótát, a mit régen tudtam ugyan, de csak pár hét óta játszottam sokszor esténkint, mikor már mindenki aludt, akkor is csak hangfogóval.

Jaj de szomoruan szól a furulyám,
Egy világszív hasadna meg a hangján.
De a tiéd kedves rózsám oly keményy,
Nem indul meg kis furulyám keservén...

Azt a keserves-édes érzést a mit még eddig magam sem mertem a nevén nevezni, pedig csordultig volt vele a szivem, — beleöntöttem abba a négy hurba, s az hangzott föl benne; mint a hogy a nyári vihar zúg át a szomjuságtól eltikkadott száraz avaron, hogy életet, virulhatást kérjen neki az elboruló égtől, mely oly soká nem akart megkönyörülni rajta; nem is annak a hegedünek a hangja volt az már, — hanem az én szerelmes lelkemnek a zokogása . . .

Künn az ablak előtt lassan pergett alá a sárga nyárfalevél, a miut keresztülsivitott a ritkás ágai közt a hideg novemberi szél; én is csak éreztem, hogy valamitől elborul a szemem, s az orczámon csak lefutott egy forró csepp, rá a hegedümre — pedig idebennt olyan barátságos meleg volt . . . s nem is bántott senki . . .

Senki???

Leeresztettem a hegedüt és elhallgattam.

Valami megzsibbasztó köd fogott körül, a miben összefolyt a zongora a hegedü, a leány . . . Minden . . . S a mi azután történt velem, azt már nem is tudom ugy elmondani, a hogyan történt . . . Hogy én mit csináltam, azt nem tudom, csak azt, hogy valaki átölelt forrón, szerelmesen és lecsókolta a könyemet, miközben azt susogta lágyan, édesen:

— Hiszen én is szeretlek — te csacsi!

Phantasia.

Irta: SZÉLL LAJOS.

Nem értem én, hogy engemet mi bánt ugy!
Minő csodás vágy, mily bus érzelem!
Szeretnék szállni mint a sas magasba,
Vagy óriássá nőni hirtelen!

Csak felfelé hatolni bármi módon
És megragadni ott a kék eget
S alátekinteni a dicsö magasból,
Valjon mit tesznek lent az emberek?

Végigtekintenék az egész világon,
Oly szemmel, mely végtelenbe hat,
Megismerném a szivek homályát
S a bennük égő titkos vágyokat!

S ha látnám őket s látnám mind az átkot,
A mely a földnek rég tulajdona,
Mit érnék akkor a dicsö magassal
Mit érne nékem igy a fény hona!? . . .

Sajogna szivem, mint gyermekkoromban,
Midőn egy játszó lepkét néztem én,
A láng körül szállt s hirtelen lehullott
Szárnyát elégeté a tüz hevén!

Keringett egyre már régen körülte,
Sovárgva óhajtva a fényt, a hőt,
Hiába üztem messze végzetétől,
Csak ujra visszavonta vágya őt!

S midőn előttem görcsösen vonaglott
És nem segitett rajt már semmi sem,
Most láttam küzdeni a sötét halállal,
Zokogni kezdtem bús keservesen!

S zokognék fenn a menyben is ha látnám,
Hogy mit szenvednek lent az emberek,
Mint üzi őket is vak szenvedélyük
S hogy visszatartani senkit sem lehet! . . .

S ha látnám mind a kint, mely éri őket,
Míg a segélynek utja zárva van,
A menynek boltját széttépném kinomban,
S foszlányival megfojtanám magam!

00000246

A megnyugvás.

Irta: GASZNER JÓZSEF.

Ha jól emlékszem arab közmondás mondja: «Ha terveket szősz, számolj a balsorssal.» A magyar ember hasonló értelembe beszél: «Ember tervez, Isten végez». Mennyi igazság, mennyi mély gondolat van e mondásokban. Az emberi sziv érzelmei a gondolat beláthatatlan mezején száguldva, lassa-lassan remél, épiti a légvárat. Megnyugvást, gyönyörérzelmeket ad a szivnek a gondolat, mikor az remél s az arczokra vidám mosolyt csal. Midőn már a boldogság és az öröm a reménység zenitjén uszik, akkor jön a kérlelhetetlen végzet, söpör, bont, zúz, ől, a mig ismét a megsemmisülés kietlen s végtelen pusztájával egyenlőre nem sodor minden reményt. Nem ér a vihar mindenkit, csak azt kit utjában talál. Eltünik nyomában a mosoly, a sziv öröme, s csak az erős fuvallat hagy az arczokon piros rózsát, melyre azt mondják az orvosok: «Közel a halál».

Mily nagy azok száma kiket a végzet vihara sodor tova s nem tudnak a nagy erővel megküzdeni. A remény felséges virágai egy észt zavaró khaossá vegyülnek az embernél s nem képes gyógyirt, éltető harmatot találni rá sok szerencsétlen. Óh pedig mily könnyen találhat mindenki sebzett szivének megnyugvást, a remény letört virágainak jólesó harmatot!

Eszembe jut Szt. Ágoston megtérése. Az ö szive is épitett légvárakat, tudomány szomjas lelke a magasba vágyott, a bünös szenvedélyek tomboltak lelkében. Ki hitte volna, hogy ez az ifju egykor szent lesz?

Bünös szenvedélyei, tudományszomjas lelkének vágyai jámbor anyjának nagy keserüséget okoztak. Az ifju ezért, — mivel még volt benne egy szerető szikra — elhagyta anyját, hogy tovább ne teljék a keserüség pohara, s utra kelt Rómába, hogy ott halladhasson — nem mint ő hivé a tudományban, hanem a lejtőn. Afrika partjaitól már messze vitte a hajó a nyugtalan szenvedélyü ifjut s hogy unalmát eloszlassa, nézte órákig a tenger játszi habjait, a mint ingerkedtek a hajó oldalával.

Sokáig nézte egy huzamban már a gyönge habokat s hallani vélte csevegésüket, felébredt lelkében a nemes öntudat, harczra kelt a bünnel. Vágyait a benső harczban elveszni érezte, s efeletti kimondhatatlan fájdalmában suttogta a haboknak: «Miért oly szomoru lelkem?» A habok mintha feleltek volna, ugy hallotta s villant át agyán két szó: «Altius quaeras — kutass feljebb!»

Csalódott sziv, melyet a végzet vihara ért, kutass tehát feljebb s leolvashatod a nap tündöklő aranyos sugarairól, a ragyogó csillagokból s mindenről mi nemesiti lelkedet, hogy ki adja a reményt vissza szivednek, ki ad neki nyugalmat, leolvashatod mindenről: a hatalmas Isten!

I.

Mily boldogság környez itt melletted óh édes Ilonkám. Amerre csak gondolatom téved, szemem tekint, azt hiszem rózsaszinü felhők boritanak mindent, mely mögül vidám angyalkák sugdozzák: «szeresd őt, ő is szeret téged». Ha ez eltünik akkor csak téged látlak s csak boldog álomban hiszek, mely mellett nem lehet gonosz valóság s követem fényt adó alakod, mely uszni látszik a boldogságban, s melyben osztozom én is. Tudod-e már édesem mi volt az az érzés, mely imáid közben lopta be magát szivedbe, s álmodtál róla szépeket. Most már láthatod az érzést, tisztán kibontott szárnyakkal s mig ábrándos szived a jövőbe kiván látni, azalatt egy hang suttogja folyton: az a szerelem . .

Igy beszélt az ifju ott térdelve egy bübájos szép halvány alak mellett, kinek e szavak után mélységes sóhaj tört elő parányi ajakán Az esti leáldozó nap tündöklő sugara átszürődve tört át a magas platánfa levelein, mely alatt a padon ült az ifju pár. A csöndes természet aludni látszott: csak a közeli bokorban csattogtatta esti imáját egy fülemüle.

Ilona felemelte a mély sóhaj után selyem szempilláit s mélységes kék szemeiből egy pillantást az ifjura vetett, aki még mindig ott térdelt előtte s leste ajka lehelletét s szivének dobbanását. Hol járt a szép leány mélázó gondolata, azt csak ő tudta.

Másfél éve már annak, hogy megösmerkedtek. Tekintetük midőn először találkozott, mintha megértették volna egymást. Mi volt az, mely már az első tekintettel gyönge fuvalatként érte ifju szivüket? Később tudták meg: a szerelem. Naponta látták egymást, habár csak távolról, de mivolt az tekintetük ifju tüzének!

A bájos leánynak egy vén atyja volt, ki őrizte őt, mint oroszlán őrzi kölykeit. Még szabadba is alig engedte, csak néha-néha a kertbe. Mi volt czélja a fiatal lányával, nem tudta senki, csak azt látták, hogy őrzi a társaság elől. A lányka már megnyugodott sorsaban s remélt, — hogy megváltozik az — az Istenben.

Hiába volt azért a nyugalom, szivének érzelmei melyek utat nem törhettek maguknak, megkezdték lassu munkájukat, megjelent a végzet, először halvány arczként, majd piros rózsák gyanánt a lányka arczán. Az orvosok rá mondták volna: «Közel a halál!»

A vén apa azonban nem vette észre bübájos szépségü lányának hervadását s nem engedett, mig egy váratlan fordulat nem adta elő magát. Az öreg egy szép napon sétálni ment, s az uton baj érte. Elesett s lábát megütötte nagyon. Egy fiatal ember emelte fel s kocsiba segitve, az öreget hazavitte lakására. A ház ajtajában megállt a kocsi s az öreg Vadnay — igy hivták őt — az ifju karjára támaszkodva ment felfelé a lépcsőn mondogatva az ifjunak:

— Köszönöm fiatal ember. Nagyon köszönöm!

A szoba ajtaja midőn megnyilt s az öreg Vadnay az ifju emberre támaszkodva lépett be, ott állt a szoba közepén a szép teremtés, az ifju lány a kin annyiszor felejtette szemét az ifju. A lány ijedve szaladt apja elébe s segitett az ifjunak a pamlagra ültetni az apját s aztán az ifju illedelmesen a szép leány elé állt s bemutatta magát.

— Nevem Tóváry Géza.

A lány helyett apja felelt, nehány szót nyögve s fájditva lábát.

— Köszönöm Tóváry ur! Üljön le egy kissé. Nehéz voltam ugy-e?

Rövid beszélgetés után Tóváry felkellt s távozni készült. Vadnay szivélyesen kezet szoritott az ifjuval s mondá:

— Köszönöm mégegyszer kedves Tóváry ur! Jöjjön el, látogasson meg többször is bennünket, Szivesen látjuk, én is, Ilonkám is.

Tóváry ezután köszönt s mély meghajtással üdvözölte az apja mellett ülő lányt — kinek halvány arczát pir futotta végig — s elment.

Az ifjunak agyában gondolatai egész zürzavara kovályogott. Végre tehát beszélhet s láthatja közelről, kit megismerni vágyott mindig. Gyakran is megfordult ezután Tóváry az öreg Vadnaynál.

Megtört tehát az öreg. Midőn felépült lábbajából, már leányát is magával vitte, kinek állandó kisérője Tóváry volt. A pletyka nyelvek már házasságról is beszéltek. Valami volt is a dologban. De már akkor mindenki tudta azt is, hogy az orvosok a bübájos halvány Ilonka arczán mutatkozó rózsákban a halál lehelletét látták. Azon már nem lehetett segiteni.

* * *

Térjünk vissza, hol először láttuk együtt őket.

— Szivem mélyéből törnek elő e szavak édes Ilonkám — folytatá a térdeplő ifju beszédét — s ugy képzelem, minden szavammal egy virágbokrétát kötök s nyujtom át neked mély szerelmem jeléül.

Ilona lehajtotta halvány arczát kezeibe, hogy eltakarja a könycseppeket, melyek áztatták arczát. Tóváry látta ezt s érzékeny hangon mondá:

— Ne szomorkodjál édesem. Bizzál a hatalmas Istenben meg fogsz gyógyulni. El fognak tünni arczodról azok a vészes rózsák, melyben közeli halálod látod. Lásd édesem, szomoruságod nekem még jobban fáj. De remélek, bizok egy jobb jövőbe, melyben boldogságunk teljes lesz, arczod duzzadni fog az egészségtől s nem hervadsz tovább.

— Megtaláltam én már a megnyugvást. Remélek én is! — suttogta az ifju leány.

* * *

Nagyon rosszul lett az éjjel Ilonka. Megártott neki a kerti hüs levegő. A házi orvos megjelent reggel Vadnayéknál s a beteget megvizsgálta.

— Nos kedves kisasszony megint baj van?

— Nincs semmi bajom orvos ur — felelt Ilona — csak egy kis lázam volt az éjjel. Már egész jól érzem magam. Meggyógyit ugy-e. Meggyógyulok hamar.

Az orvos figyelmesen megnézte a leányt s fejét, rosszat gyanitva, megcsóválta s mondá:

— Meggyógyitom kedvesem, csak most nyugodjék, nem szabad kimenni a szabadba — s azután az oldalt álló öreg Vadnaynak halkan odasugta:

— Baj van édes bátyámuram. Nagyon meghütötte magát a beteg Ilonkánk. A kevés remény, a mi volt, hogy hervadásából felgyógyul — az is alighanem végleg eltünt.

Az öreg Vadnay néhány könyet morzsolt ki szeméből s lánya ágyához lépett s biztatá, hogy felgyógyul, s azután kikisérte az orvost.

Ilona pedig befordult a szép puha fehér párnák közé s sirt. Hiszen már a szabadba sem mehet ki, meg van tiltva az is néki. Most már Gézát is ritkábban láthatja s beszélhet vele. Szive fájt nagyon, de nyugalma egy elmaradott ima után visszatért.

Napok multak el, sőt már hetek is, de Ilona még mindig ott volt az ágyban. Még halványabban nézett ki. Nem is kelt már föl többet. A természet mire hervadásnak indult s az erdők dalosai elhagyták a vidéket, Ilona lelke is elszállt. Egy reggel nem nyitá fel szemeit. Azt hitte az öreg Vadnay, hogy talán tovább alszik, de Ilona nem nyitá fel többé szemeit — meghalt.

II.

Egy év telt el Ilonka halála óta. Mindenki elfeledte már a »bübájos« Ilonka halálát. Igy nevezték a városban mikor még élt.

Őszre járt ismét az idő. A tébolyda betegeit behajtotta az őszi hüvös idő a betegszobákba. Egy reggel midőn megszólalt a vékony csengetyü szava, mely a könnyü betegeket a kórház templomába hivta imára, a betegszobák ajtai sorba megnyiltak s kiléptek a csendes őrültek, kiknek csak időnkint tört ki az irtózatos betegség.

Az egyik betegszobából egy megtört arczu, de még fiatal ember lép ki s megy a kápolnába imádkozni.

Tóváry Géza volt.

Szemközt jön vele egy irgalmas betegápolónő s gyengéden szól neki:

— Kedves Tóváry ur vegyen magára meleg kendőt, mert meghűti magát a folyosón vagy a kápolnában. Ott egy kicsit hideg van.

— Nincs hideg ott se kedves testvér — mondá Tóváry s megtört szemmel tekintett az apáczára. Ha imádkozom, akkor nem érzem a hideget. Pedig nekem sokat kell imádkoznom, hogy meghallgasson a jó Isten.

Tovább ment ezután a beteg. A kápolna kicsiny orgonájának bus akkordja már távolról hangoztak. Tóváry letérdelt az oltár mellé s összetett kézzel mély imába merült. Arcza egészen szeliddé változott, nem látszott meg rajta ilyenkor a betegség.

A szent mise végével megindultak a betegek kifelé. Tóváry is felkelt s odalépett a már misét végzett paphoz s kérdé tőle:

— Főtisztelendő atyám. Ugy-e igazán van másvilág, hol a jóéletüek találkoznak?

— Hogyne lenne. Biztosan találkoznak ott a jó életüek! — felelé az öreg pap.

Tóváry mint egy megkönnyebbülten ment ki a kápolnából, látszott rajta valami felséges megnyugvás, melyet csak a katholikus vallás miséje s az ima adhat meg az embernek.

A többi betegek utat engedtek a folyosón lehajtott fejjel tova menő Tóváryrnak. Szavakat mondott menése közben, érthetetlen szavakat:

— Várj édesem . . . megyek nemsokára .... megyek . . . várj csak.

S el is ment csakugyan.

Néhány napra megszólott a tébolyda halált hirdető harangja. A betegek keresztet vetettek magukra. Egy társuknak elszált a lelke. — Elment.

VÁGY

Irta: BESZKID ISVÁN.

El e kufár zajból! Csendes helyre vágyom,
Valami kis zugoly messze-messze tájon
Óh, be jó ir volna sajogó szivemre!
Érezem: a némán sokatmondó csendbe'
Meglelném az üdvöt, mit oly réges-régen
Elvesztek valahol — a multak ködében . . .

00000247

Valami kis zugoly, ahol csendes minden,
Hová nem hat senki, egyedül az Isten,
A hol megtanulnék ismét sírni . . . sírni . . .
Ismét csak szeretni . . . ismét bízva bízni . . .
Mert, hogy élni tudjak egy ujabb reményben,
Könyre, szeretetre, s hitre van szükségem!

Egykor én is tudtam sok szépet remélni,
Ragyogó eszmékért lelkesedni, égni,
Én is tudtam, én is, de eltünt, mint álom,
Régi hitem, lelkem, régi szép világom . . .
Azóta elmultak évek . . . ujra évek . . .
Remény nélkül milyen hitvány ez az élet!

Szerettem is voltak akkor . . . réges-régen . .
Megfeleztem velök lelkem, üdvösségem . . .
De ők is távoztak, s mindegyik egy sebet
Tépett fel szivemben, sajgóbbat sem lehet . . .
Óh, a sebek sajgók . . . s mi enyhitné keblem:
A zajos világban sirni is feledtem!

El tehát, messzire! El a néma csendbe!
Isten közelében, világtól feledve
Ott öntöm ki könyben bánatom, keserven,
És a mikor ujból fölépül a lelkem,
Visszatérek ide, a zajos világba,
Hitért, szeretetért büszkén sikra szállva!

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Augustus, római császár,** egyik veterán katonáját, ki Actiumnál a világuralom fölött döntő csatában hősiesen harczolt, valami ügyben törvény elé idézték. Midőn látta, hogy ügye rosszul áll, elment a császárhoz s kérte, hogy pártolja ügyét a birák előtt. A császár azonnal parancsot adott egyik ügyvédjének, hogy a katona ügyét védelmezze. De erre az agg harczos felfedte sebekkel borított testét s igy szólt: »Mikor Actiumnál ügyed veszélybe forgott, én nem kerestem helyettest, hanem magam harczoltam érted«. A császár e szavakra maga ment katonája védelmére.

*

— **Ki az okosabb?** «A legokosabb asszonynak is csak fél esze van» — mondotta egyszer Chapelin. «Éppen ezzel az itélettel árulja el, hogy önnek sincs ki egészen», hallatszott nyomban a csattanós felelet.

*

— **Az már más.** Midőn Breidbach a mainzi választó-fejedelmi székbe ült, bátyjának egy ismerőse, Petz nevü tanácsos, fölhasználta az alkalmat, hogy fia számára hivatalt kérjen. Kapott is magánkihallgatást s alig, hogy kérését előadta, már a fejedelem beleegyezését is kinyerte. Örömtől duzzadó kebellel igyekezett az ajtón kijutni, de a fejedelem visszahijja: «Hallja csak, még sem lehet abból semmi; annyit hallottam már, hogy egy bizonyos Petz nevü a legostobább a városban, hogy nem merek hivatalt rá bízni!» — »Az kérem nem a fiam, hanem én vagyok!« — »Ugy? maga az a csacsi!? No, akkor a fia mégis elfoglalhatja a hivatalt!»

A SINGER VARRÓGÉPEK

— EDDIGI ELADÁS 13 MILLIÓT HALAD —

mintaszerü szerkezetük, tökéletes gépezeti alkotásuk és szép gyakorlatias kiállitásuknál fogva fokozódó kedveltségnek s terjedésnek örvendenek és minden ház s minden család számára, szivesen látott, kitünő és hasznos

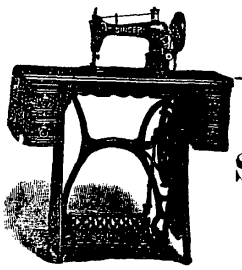

karácsonyi ajándék.

Eladás kényelmes részletfizetésre.

Ingyenoktatás a divatos műhimzésben.

Singer Manufacturing Co. r. t.

(Ezelött Neidlinger G.)

Székesfehérvár, Bognár-utcza 2. szám.

Hallatlan olcsó alkalmi vétel ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻

✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ✻ ***az ingyenes kiállitásban***

GROSZ JÓZSEFNÉL

Székesfehérváron, fő-utcza 8-dik szám alatt — és pedig:

26 darabból álló mintázott legfinomabb karlszbadi ebédlő készlet . . . . . **7 frttól 80 frtig.**
1 teljes mozsdó készlet . . . . **3·50-töl 20 frtig.**
1 teljes (6 sz. v.) theás készl. . **4 frttól 15 frtig.**
1 teljes (6 sz. v.) kávés készlet . **3·50-töl 15 frtig.**

6 személyre teljes boros készlet (finom metszett üveg) tálczával . . . . . **1·50-töl feljebb.**
6 sz. mélyre való vizes készlet (finom metszett üveg) tálczaval . . . . . **1·80-tól feljebb,**
a legfinomabb kivitelü, kézifestményü valódi majolika tál párja . . . . . **2·50-töl feljebb.**

Asztali és függő lámpák, valamint mindennemü **zománczozott bádog-, vas- és kö-edények** gyári áron alul. **hallatlan olcsó áron** adatnak el.

Alkalmi vételek mindennemü **konyhai-, ebédlöi- és DISZTÁRGYAKBÓL:**

vázak, tükrök, diszes korsók, majolika és terakotta szobrok, khinai ezüst és valódi berndorfi alpaka áruk, fa-, bádog- és nikkel tálczák, ✻✻ ✻✻ illatszerek stb. stb.

nagyban és kicsinyben kaphatók:

Grosz József, porczelán- és üvegkereskedésének **karácsonyi kiállitásában.**

Igen alkalmas karácsonyi és ujévi ajándékok.

Pontos kiszolgálás. **Hallatlan olcsó árak.**

A diszmü-áruk megtekintésére felkérem a nagyérdemü közönséget.

Bárki megnézheti minden vevö szándék nélkül.

Hatóságilag engedélyezett csődtömeg végeladás!

Antal József csődtömegéhez tartozó üzlethelyiségben ritka alkalma nyilik a n. é. közönségnek, nemcsak a karácsonyi ajándékokat bevásárolni, de nagyon ajánlható olyan czikkeket is beszerezni, melyekre esetleg későbben lehet szüksége, mert a még raktáron levő összes áruk, mélyen a bevásárlási áron alul, — **potom olcsó áron** — lesznek készpénzfizetés mellett elárusitva.

Mosó kelme	méter ár	—.12	Fekete és szines liszter	mtr ár	—.18	Egy vég schiffon		4.10	Futó szőnyeg	mtr ár	—.14
„ leventina	„	—.15	dupla széles kelmék	„	—.15	egy vég jobb schiffon	„	4.40	manila futó szőnyeg	„	—.29
cosmanosi mosó	„	—.17	„ „ loden	„	—.18	egy vég canavás	„	3.90	legjobb minőség	„	—.31
legjobb „	„	—.18	casan és flanellek	„	—.34	egy vég creas vászon	„	4.10	levarott paplan	„	1 40
szines atlasz satin	„	—.20	Baigi kelmék	„	—.35	egy vég damast csinvat	„	4 75	atlasz caschmir paplan	„	2.95
mosó pique	„	—.28	120 cm. széles kelmék	„	—.33	Toltartó vászon	„	—.16	1 ablak tunis függöny	„	1.25
„ batist	„	—.25	130 cm. „ divat kelmék	„	—.55	1 tzt batist zsebkendő	„	1.32	1 „ gyapju „	„	2.10
legjobb „	„	—.28	140 cm. „ „ „	„	—.68	1 tzt. uri zsebkendő	„	1.98	1 „ csipke „	„	1.85
delain kelmék	„	—.33	egész finom kelmék	„	—.75	legjobb minőség	„	2.35	legjobb minőségü	„	2.10

! ! Antal József-féle csődtömeg helyiségben ! !

Nádor-utcza, Kovács-ház. — Ugyszintén az üzleti berendezés is eladó.

00000249

RODE IMRE

URI- ÉS NÖI DIVAT ÜZLETE

Sz.-Fehérvárott, Nádor-utca 12.

A mélyen tisztelt vevő közönség b. figyelmét bátorkodom felhívni az alább felsorolt árukra, melyek nagy választékban és a *legjobb minőségben, olcsó, szolid árakon* szerezhetők be nállam.

Divatos férfi- és fiu

KALAPOK.

Férfi- és fiu **silskin és Nutria sapkák.**

FÉRFI SIFON ING,

(sima, szegélyzet és himzett).

Férfi GALLÉROK, fehér és szines, divatos formákban.

Férfi lábravalók, Kopper és vászon.

Nagy raktár divatos **NYAKKENDŐKBŐL.**

Uri, női s gyermek KESZTYŰK, (bőr, zafir, trico.)

Uri-, női- és gyermek **alsó Jäger ruházat.**

Nagy választék szövött árukban u. m.:

Férfi-, női- és gyermek harisnyákban.

Női kész bluzok és trico alsó szoknyák.

Női- és gyermek mosó lüszter KÖTÉNYEK.

Férfi- és női caloschni és hó-czipők.

Női Carmantyuk és sapkák.

Schveiczi himzések, csiphék, szallagok és diszek női ruhákra.

Női selyem és zefir kendők.

Litografirozott

névjegyeket,

levélpapir dobozokban,

képes könyvek

legjutányosabb áron kapható:

KAUFMAN F.

könyvkereskedésében,

Székesfehérvár, Kossuth-utcza 5. szám.

‚Szőlő- és Borgazdasági Lapok'.

A szőlő és borgazdaság * * * * * * * * * minden ágát felölelő szaklap.

Főszerkesztő: Engelbrecht Károly, m. kir. szőlészeti és borászati közp. felügyelő.

Felelős szerkesztő: báró Radossevich Tódor

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 5 frt — kr.
Fél évre . . . . . 2 frt 50 kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt 25 kr.

A lap hetenkint egyszer (vasárnap) legalább is 16 oldal terjedelemben, számos ábrával jelenik meg.

Mutatványszámot szivesen küld a kiadóhivatal.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. ker. Árpád-u. 8. sz.

Pserhofer J.

„VÉRTISZTITÓ PILULÁI"

ezelőtt: „egyetemes pilulák" neve alatt;

ez utóbbi nevet teljes joggal megédemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacsok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyitották volna.

Évtizedek óta ezen labbacsok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitünö háziszerből készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacsok háziszerül ajánltatnak és ajánltatnak, minden oly bajoknál melyek a **rossz emésztésből** és **székrekedésből** erednek: mint **epezavarok, májbajok, kólika, vértólulások, aranyér, béltétlenség,** s **hasonló betegségeknél.** Vértisztitó tulajdonságuknál fogva kitünö hatással vannak **vérszegénység** s az abból eredő bajoknál is: igy **sápkórnál, idegességből származó fejfájjásoknál** stb. Ezen vértisztitó labdacsok olyan könnyen hatnak, hogy a legcsekélyebb fájdalmakat sem okozzák, és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még a gyermekek által is minden aggodalom nélkül bevehetök.

Ezen **„vértisztitó pilulák" valódi** minőségükben egyedül **Pserhofer J. gyógyszertaraban „az arany birodalmi almához" Singerstr sse Bécsben készittetnek.** Egy doboz ára 15 drb. pilulával **21 kr** o. é. Egy tekercs 6 dobozzal **1 frt 5 kr.** A bér elöleges beküldése mellett ára bérmentes megküldéssel: 1 tekercs labdacs **1 frt 25 kr.** 2 tekercs labdacs **2 frt 30 kr.** 3 tekercs labdacs **3 frt 30 kr.** 4 tekercs labdacs **4 frt 40 kr.** 5 tekercs labdacs **5 frt 20 kr.** 10 tekercs labdacs **9 frt 20 kr.** Egy tekercsnél kevesebb nem küldetik.

NB. Nagy elterjedtségüknél fogva ezen pilulákat legkülönbözőbb alak és név alatt utánozzák; azért figyelmeztetünk mindenkit, hogy világosan **„Pserhofer J. vértisztitó piuláit** kell kérni és csak azok tekintendök **valódiaknak** melyek használati utasitása **Pserhofer J.** sajátkezü aláirásával van ellátva s melyek a dobozfedők feliratán ugyanazon névaláirással **veres** nyomásban vannak ellátva.

A számtalan levél közül, melyekben e pilulák fogyasztói a legkülönbözőbb és legsulyosabb betegségek után visszanyert egészségükért hálát mondanak, csak néhányat igtatunk ide azon megjegyzéssel, hogy mindenki, aki csak egyszer használta e pilulákat, azokat tovább ajánlja.

Köln, 1893. április 30.

Igen tisztelt Pserhofer ur! Legyen oly szives, küldjön ismét az ön fölülmulhatlan vértisztitó labdacsaiból 15 tekercsesel utánvét mellett. Egyszersmind fogadja legmélyebb köszönetemet az ön csoda-erejü labdacsaiért. Vagyok kiváló tisztelettel **Pawlistik Ferencz,** Köln, Lidonthal.

Hrasche, Flödnik mellett, 1887. szept. 17.

Tekintetes ur! Valóban az Isten szent akarata volt, hogy az ön labdacsai kezeimhez jutottak, a jelenleg megirom önnek azok eredményét; gyermekágyban megbültem, ugy hogy dolgaimat már nem voltam képes végezni s ezóta már bizonyára régi meghaltam volna, ha az ön csodálatra méltó labdacsai meg nem mentenek. az Isten áldja meg önt ezerszeresen érte. Hiszem, hogy az ön labdacsai tökéletesen ki fognak gyógyitani, mint a hogy másokat is meggyógyitott. **Knille Teréz.**

Bécs-Ujhely, 1887. decz 9.

Tekintetes ur! Legforróbb köszönetemet fejezem ki önnek, 60 éves nagynénám nevében. Ot évig szenvedet idült gyomorhurut s vizkórban. Az élet már csak kin volt rá nézve s valóban egészen le is mondott az életről. — Véletlenül valahogy az ön kitünö vértisztitó-labdacsaiból egy dobozzal jutottak kezeihez s annak buzamosabb ideig való használata után teljesen felgyógyult. Teljes tisztelettel **Weinzettel Józefa.**

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1893. márcz 27.

Tekintetes ur! Alulirott tisztelettel kérem, sziveskedjék az ön valóban hasznos és kitünö labdacsaiból számomra ismét 4 tekercsesel megküldeni. Nem mulasztathatom el egyszersmind, hogy ezen kitünö labdacs-k becses voltát illetöleg legmélyebb elismerésemnek neadjak kifejezést azokat, kel csak szerit tehetem, mindenütt a legmelegebben fogom szenvedö embertársaimnak ajánlani. Ezen köszönetnyilvánitásomnak tetszése szerinti nyilvános felhasználását pedig ezennel rendelkezésére bocsátom. Mély tisztelettel **Hahn Ignátz**

Gotschdorf, Kolbach mellett osztr. Szilézia, 1886. okt. 8.

Tekintetes ur! Tisztelettel felkérem önt, sziveskedjék az ön egyetemes vértisztitó-labdacsaiból egy 6 dobozból álló tekercset megküldeni. Egyedül csak az ön csodálatos labdacsaimk köszönhetem, hogy gyomorbajomból, mely 36 éven át gyötrött, megszabadultam Nem is fog nálam ezen labdacs sohasem hiányzani, s tekintetességednek pedig ezennel a legmelegebb köszönetemet fejezem ki. *Legmélyebb tisztelettel.* **Zwickli Anna.**

Alpesi növény-liquer, Bernhard O. W.-töl Lindaban, mindennemü gyomorbaj ellen. Egy palack ára 2 frt 60 kr., egy fél palack 1 frt 40 kr., ¼ palack 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs, legjobb szer minden köszvényes és csuszos baj nevezetesen hátgerincbaj, tagszaggatás, csipőfájdalom, fölöldali fejgörcs, idegos fodfájjás, fejfájás, fülszaggatás stb. ellen 1 frt 20 kr.

Angol csoda-balzsam, 1 üveggel 50 kr.

Fiakerpor hurut, rekedtség, köhögés stb. ellen, egy doboz 35 kr' s érmentes megküldéssel 60 kr.

Fagy-balzsam Pserhofer J.-töl. Évek óta leghiztosabb szernek van elismerve mindennemü fagyhajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégely 40 kr. Bérmentes megküldéssel 65 kr.

Stoll Kola-készitmenyei a gyomor és bélegek legkitünöbb erösito szere.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter 2 frt, ½ liter 1 frt 60 kr, ¼ liter 85 kr.

Golyva-balzsam, a leghegbizhatóbb szer a golyvánál, 1 üveggel 40 kr. Bérmentes megküldéssel 65 kr.

Élet-Eszenczia (prágai cseppek) megromlott gyomor, rosz emésztés, mindennemü altesti bajok ellen kitünö háziszer. — Egy üvegcse ára 22 kr, 12 üvegcse ára 2 frt.

Por lábizzadás ellen, Ezen szer eltávolitja a lábizzadást és az abból származo kelemetlen büzt. A lábbelit kiméli és ártalmatlan szernek van bebizonyulva. Egy doboz ára 50 kr. Bérmentes megküldéssel 75 kr.

Keskeslevelü utifü-nedv, általánosan ismeretes kitünö háziszer a hurut, rekedtség, görcsös köhögés stb. ellen. 1 palack ára 50 kr. Két palacck bérmentes megküldéssel 1 frt 50 kr.

Tannochinin-hajtenőcs, Pserhofer J.-töl évek óta az orvosok által valamennyi hajnövesztószer között a legjobbnak elismerve. 1 csinosan kiállitott nagy szelencze ára 2 frt.

Egyetemes-tapasz, prof. Steudeltöl a vágott és szurt sebek ellen mindennemü roszindulatu gyülések ellen, mig az idönként kifakadó idült lábfaganatok ellen is, a körömmérgek ellen, a sebes- és gyulladásos mellek, minden ezekhez hasonló bajok ellen sokszorosan jónak bizonyult. Egy tégely ára 50 kr. Bérmentes megküldéssel 75 kr.

Egyetemes tisztitó-só, Bullrich A. W.-töl. Kitünö háziszer a megszavart emésztés minden következményei, u. m. fejfájjás, szédülés, gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér, duguláa stb. ellen. 1 csomag ára 1 frt.

Mia-Poko, kiváló szer egyoldalu fejszaggatás, fogfájjás, szaggatások stb. ellen. Ara 1 frt.

Az itt felsorolt készitményeken kivül még az összes magyar lapokban hirdetett valamennyi bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegességek készletben tartatnak, s netalán raktáron nem levö czikkek kivánatra pontosan s legjutányosabban beszereztetnek.

Megküldések posta utján a pénz elöleges beküldése mellett a leggyorsabban teljesittetnek: nagyobb megrendelések az összeg utánvétele mellett is.

PSERHOFER J. gyógyszerész **„zum goldenen Reichsapfel" Bècs I., Singerstrasse 15.**

A megrendelések viteldijmentes megküldése csak a megfelelő viteldijak előzetes beküllése mellett eszközöltetik, s ez esetben a postai költségek sokkal kissebbek, mint az utánvétel melletti megküldésnél.

Valódiaknak egyedül csak azon labdacsok tekinthetők, melyeknek használati utasitása **Pserhofer J.** névaláirással vannak ellátva, melyek minden doboz tetején ugyanazzal a névaláirással birnak **veres** nyomásban. Fent megnevezett különlegességek kaphatók **Budapesten** csak **Török József** gyógyszerésznél Király-utcza 12.

00000250

RODE IMRE

URI- ÉS NŐI DIVAT ÜZLETE

Sz.-Fehérvárott, Nádor-utca 12.

A mélyen tisztelt vevő közönség b. figyelmét bátorkodom felhívni az alább felsorolt árukra, melyek nagy választékban és a *legjobb minőségben, olcsó, szolid árakon* szerezhetők be nállam.

Divatos férfi- és fiu

KALAPOK.

Férfi- és fiu **silskin és Nutria sapkák.**

FÉRFI SIFON ING,

(sima, szegélyzet és himzett).

Férfi GALLÉROK, fehér és szines, divatos formákban.

Férfi lábravalók, Kopper és vászon.

Nagy raktár divatos **NYAKKENDŐKBŐL.**

Uri, női s gyermek KESZTYŰK, (bőr, zafir, trico.)

Uri-, női- és gyermek **alsó Jäger ruházat.**

Nagy választék szövött árukban u. m.:

Férfi-, női- és gyermek harisnyákban,

Női kész bluzok és trico alsó szoknyák.

Női- és gyermek mosó lüszter KÖTÉNYEK.

Férfi- és női caloschni és hó-czipők.

Női Carmantyuk és sapkák.

Schweiczi himzések, csipkék, szallagok és diszek női ruhákra.

Női selyem és zefir kendők.

Litografirozott

névjegyeket,

levélpapir dobozokban,

képes könyvek

legjutányosabb áron kapható:

KAUFMAN F.

könyvkereskedésében,

Székesfehérvár, Kossuth-utcza 5. szám.

‚Szőlő- és Borgazdasági Lapok'.

A szőlő és borgazdaság * * * * * * * * * minden ágát felölelő szaklap.

Főszerkesztő: Engelbrecht Károly, m. kir. szőlészeti és borászati közp. főfelügyelő.

Felelős szerkesztő: báró Radossevich Tódor

Előfizetési árak:

Egész évre . . . . . 5 frt — kr.
Fél évre . . . . . 2 frt 50 kr.
Negyedévre . . . . . 1 frt 25 kr.

A lap hetenkint egyszer (vasárnap) legalább is 16 oldal terjedelemben, számos ábrával jelenik meg.

Mutatványszámot szivesen küld a kiadóhivatal.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, V. ker. Árpád-u. 8. sz.

Pserhofer J.

„VÉRTISZTITÓ PILULÁI"

ezelőtt: „egyetemes pilulák" neve alatt;

ez utóbbi nevet teljes joggal megédemlik, mivel csakugyan alig létezik betegség, melyben ezen labdacsok csodás hatásukat ezerszeresen be nem bizonyitották volna.

Évtizedek óta ezen labbacsok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitünő háziszerből készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacsok háziszerül ajánltatnak és ajánltatnak, minden oly bajoknál melyek a **rossz emésztésből** és **székrekedésből** erednek: mint **epezavarok, májbajok, kólika, vértolulások, aranyér, béltétlenség,** s **hasonló betegségeknél.** Vértisztitó tulajdonságuknál fogva kitünő hatással vannak **vérszegénység** s az abból eredő bajoknál is: **igy sápkórnál, idegességből származó fejfájjásoknál** stb. Ezen vértisztitó labdacsok olyan könnyen hatnak, hogy a legcsekélyebb fájdalmakat sem okozzák, és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még a gyermekek által is minden aggodalom nélkül bevehetők.

Ezen **„vértisztitó pilulák" valódi** minőségükben egyedül **Pserhofer J. gyógyszertaraban „az arany birodalmi almához" Singerstr sse Bécsben készittetnek.** Egy doboz ára 15 drb. pilulával **21 kr** o. é. Egy tekercs 6 dobozzal **1 frt 5 kr.** A bér előleges beküldése mellett ára bérmentes megküldéssel: 1 tekercs labdacs **1 frt 25 kr.** 2 tekercs labdacs **2 frt 30 kr.** 3 tekercs labdacs **3 frt 30 kr.** 4 tekercs labdacs **4 frt 40 kr.** 5 tekercs labdacs **5 frt 20 kr.** 10 tekercs labdacs **9 frt 20 kr.** Egy tekercsnél kevesebb nem küldetik.

NB. Nagy elterjedtségüknél fogva ezen pilulákat legkülönbözőbb alak és név alatt utánozzák; azért figyelmeztetünk mindenkit, hogy világosan **„Pserhofer J. vértisztitó pilulái**t kell kérni és csak azok tekintendők **valódiaknak** melyek használati utasitása **Pserhofer J.** sajátkezü aláirásával van ellátva s melyek a dobozfedők feliratán ugyanazon névaláirással **veres** nyomásban vannak ellátva.

A számtalan levél közül, melyekben e pilulák fogyasztói a legkülönbözőbb és legsulyosabb betegségek után visszanyert egészségükért hálát mondanak, csak néhányat igtatunk ide azon megjegyzéssel, hogy mindenki, aki csak egyszer használta e pilulákat, azokat tovább ajánlja.

Köln, 1893. április 30.

Igen tisztelt Pserhofer ur! Legyen oly szives, küldjön ismét az ön fölülmulhatlan vértisztitó labdacsaiból 15 tekercsecsel utánvét mellett. Egyszersmind fogadja legmélyebb köszönetemet az ön csoda-erejü labdacsaiért. Vagyok kiváló tisztelettel **Pawlistik Ferencz,** Köln, Lidonthal.

Hrasche, Flödnik mellett, 1887. szept. 17.

Tekintetes ur! Valóban az Isten szent akarata volt, hogy az ön labdacsai kezeimhez jutottak, s jelenleg megirom önnek azok eredményét; gyermekágyban megbülten, ugy hogy dolgaimat már nem voltam képes végezni s ezóta már bizonyára rég meghaltam volna, ha az ön csodálatra méltó labdacsai meg nem mentenek. az Isten áldja meg önt ezerszeresen érte. Hiszem, hogy az ön labdacsai tökéletesen ki fognak gyógyitani, mint a hogy másokat is meggyógyitott. **Knille Teréz.**

Bécs-Ujhely, 1887. decz 9.

Tekintetes ur! Legforróbb köszönetemet fejezem ki önnek, 60 éves nagynénem nevében. Ő évig szenvedett idült gyomorburut s vizkórban. Az élet már csak kin volt rá nézve s valóban egészen le is mondott az életről. — Véletlenül valahogy az ön kitünő vértisztitó-labdacsaiból egy dobozzal jutottak kezeihez s annak huzamosabb ideig való használata után teljesen felgyógyult. Teljes tisztelettel **Weinzettel Józefa.**

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1893. márcz 27.

Tekintetes ur! Alulirott tisztelettel kérem, sziveskedjék az ön valóban hasznos és kitünő labdacsaiból számomra ismét 4 tekercsel megküldeni. Nem mulaszthatom el egyszersmind, hogy ezen kitünő labdacsok becses voltát illetőleg legmélyebb elismerésemnek neadjak kifejezést azokat, hol csak szerit tehetem, mindenütt a legmelegebben fogom szenvedő embertársaimnak ajánlani. Ezen köszönetnyilvánitásomnak tetszése szerinti nyilvános felhasználását pedig ezennel rendelkezésére bocsátom. Mély tisztelettel **Hahn Ignátz**

Gotschdorf, Kolbach mellett osztr. Szilézia, 1886. okt. 8.

Tekintetes ur! Tisztelettel felkérem önt, sziveskedjék az ön egyetemes vértisztitó-labdacsaiból egy 6 dobozból álló tekercset megküldeni. Egyedül csak az ön csodálatos labdacsainak köszönheten, hogy gyomorbajomból, mely 6t éven át gyötrött, megszabadultam. Nem is fog nálam ezen labdacs sohasem hiányzani, s tekintetességednek pedig ezennel a legmelegebb köszönetemet fejezem ki. Legmélyebb tisztelettel. **Zwickli Anna.**

Alpesi növény-liquer, Bernhard O W.-től Lindauban, mindennemü gyomorbaj ellen. Egy palack ára 2 frt 60 kr., egy fél palack 1 frt 40 kr., 1/4 palack 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs, legjobb szor minden köszvényes és csuszos baj nevezetesen hátzerincbaj, tagszaggatás, csipőfájdalom, fóloldali fejgörcs, idegos fogfájjás, fejfájás, fülszaggatás stb. ellen 1 frt 20 kr.

Angol csoda-balzsam, 1 üveggel 50 kr.

Fiakerpor hurut, rekedtség, köhögés stb. ellen, egy doboz 35 kr. bérmentes megküldéssel 60 kr.

Fagy-balzsam Pserhofer J.-től. Évek óta legbiztosabb szernek van elismerve mindennemü fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégely 40 kr. Bérmentes megküldéssel 65 kr.

Stoll Kola-készitmenyei a gyomor és idegek legkitünőbb erősitő szere.

Kola Elixir vagy bor, 1 liter 3 frt, 1/2 liter 1 frt 60 kr, 1/4 liter 85 kr.

Golyva-balzsam, a legmegbizhatóbb szer a golyvánál, 1 üveggel 40 kr. Bérmentes megküldéssel 65 kr.

Élet-Eszencia (prágai cseppek) megromlott gyomor, rossz emésztés, mindennemü altesti bajok ellen kitünő háziszer. — Egy üvegcse ára 22 kr, 12 üvegcse ára 2 frt.

Por lábizzadás ellen, Ezen szer eltávolitja a lábizzadást és az abból származó kelemetlen büzt. A lábbelit kiméli és ártalmatlan szernek van bebizonyulva. Egy doboz ára 50 kr. Bérmentes megküldéssel 75 kr.

Keskeslevelü utifü-nedv, hurut, rekedtség, görcsös köhögés stb. ellen. 1 palack ára 50 kr. Két palaczk bérmentes megküldéssel 1 frt 50 kr.

Tannochinin-bajkenőcs, Pserhofer J.-től évek óta az orvosok által valamennyi hajuövesztőszer között a legjobbnak elismerve. 1 csinosan kiállitott nagy szelencze ára 2 frt.

Egyetemes-tapasz, prof. Steudeltől a vágott és szurt sebek ellen mindennemü roszindulatu gyülések ellen, mig az idönként kifakadó idült lábdaganatok ellen is, a körömméreg ellen, a sebes- és gyulladásos mellek, minden ezekhez hasonló bajok ellen sokszorosan jónak bizonyult. Egy tégely ára 50 kr. Bérmentes megküldéssel 75 kr.

Egyetemes tisztitó-só, Bullrich A. W.-től. Kitünő háziszer a megzavart emésztés minden következményei, u. m. fejfájjás, szedülés, gyomorgörcs, gyomorhév, aranyér, ugulás stb. ellen. 1 csomag ára 1 frt.

Mia-Poko, kiváló szer egyoldalu fejszaggatás, fogfájjás, szaggatások stb. ellen. Ára 1 frt.

Az itt felsorolt készitményeken kivül még az összes magyar lapokban hirdetett valamennyi bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegességek készletben tartatnak, s netalán raktáron nem levő czikkek kivánatra pontosan s legjutányosabban beszereztetnek.

Megküldések posta utján a pénz előleges beküldése mellett a leggyorsabban teljesittetnek: nagyobb megrendelések az összeg utánvétele mellett is.

PSERHOFER J. gyógyszerész „zum goldenen Reichsapfel" Bècs I., Singerstrasse 15.

A megrendelések viteldijmentes megküldése csak a megfelelő viteldijak előzetes beküllése mellett eszközöltetik, s ez esetben a postai költségek sokkal kissebbek, mint az utánvétel melletti megküldésnél.

Valódiaknak egyedül csak azon labdacsok tekinthetők, melyeknek használati utasitása **Pserhofer J.** névaláirással vannak ellátva, melyek minden doboz tetején ugyanazzal a névaláirással birnak **veres** nyomásban. Fent megnevezett különlegességek kaphatók **Budapesten** csak **Török József** gyógyszerésznél Király-utcza 12.

00000251

1896.

J. B. Purger

oltárépítészete Grödenben, Tirol.

Megjegyzés.

Költségjegyzéket oltárok stb. készítésére csakis az esetben küldhetek, ha a készitendőoltár rajza vagy mintája beküldetik, továbbá meghatározandó, hogy a diszítés és aranyozás díszes vagy kevésbbé díszes legyen.

Továbbá a pontos ár megállapításához szükséges, hogy a nagyság minden irányban meg legyen határozva, és így költségjegyzékeket, valamint képes árjegyzéket kivánatra **ingyen,** de a mintákat és alaprajzot, az esetben, ha a megbizás nem eszközöltetik, vagy a minták meg nem felelnek, azokat **nekem visszaküldeni kérem.**

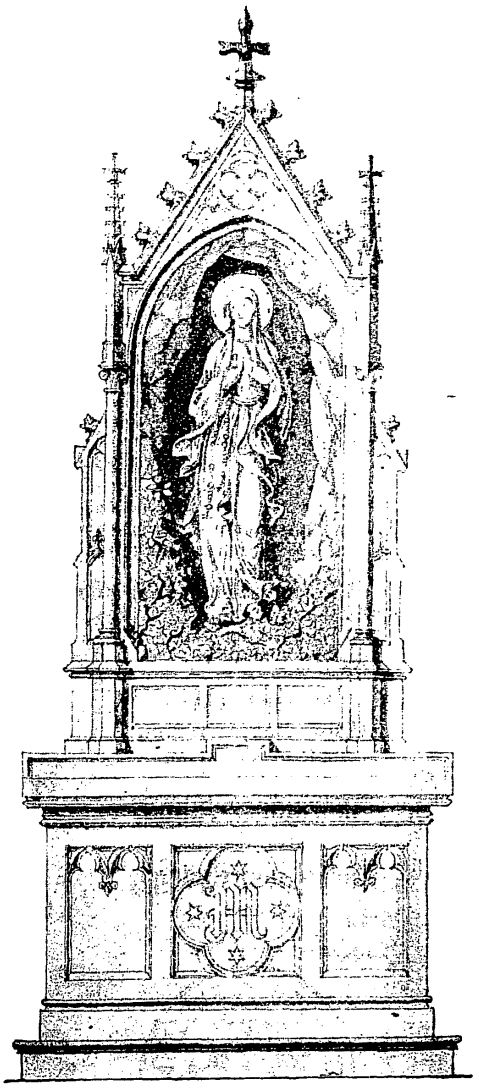

1. szám

Megjegyzés.

Jászol-mintázatok, legtisztább szövet, porral átvonva, közönségesen a következőkből állanak: **Jézus-gyermek, Mária és József, Glória-angyalok, három esetleg öt pásztor, három király, három szolga,** valamint ökör, teve, egynéhány borjú és birka.

Jászolmintázatok állandóan raktáron vannak, a szobrok nagysága 25—30 cm., 18—24 szobor összesen, beleértve az állatokat is. Nagy szobrok jászlok számára 40 ctm.-től egy méteri magasságban külön készitettnek, miért is a megrendelést ideje korán kérem beküldeni. **Egynéhány bárányt és borjút ingyen mellékelek.**

ung.

00000252

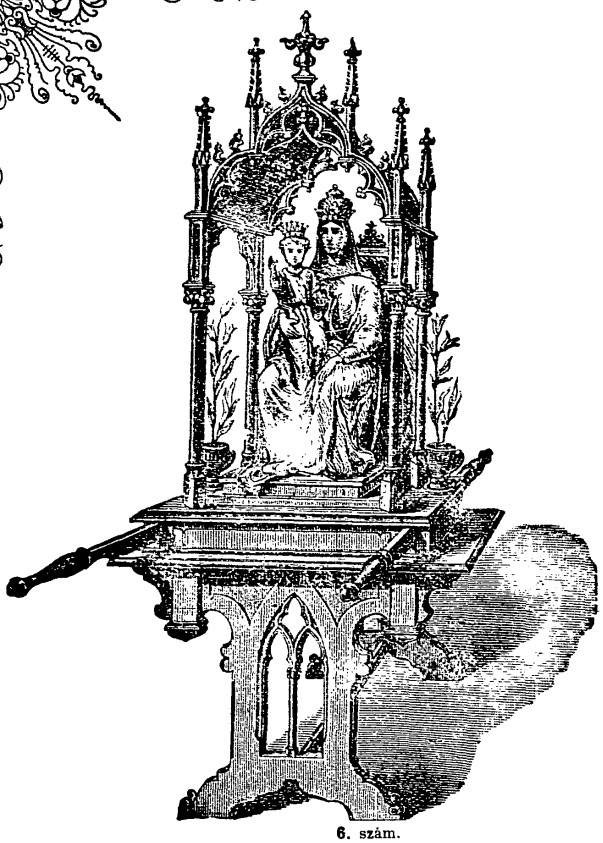

6. szám.

Szállitható mennyezet,

gazdag, körmenetek számára,

1·50—2 méter magasságban 100—300 forintig, a szobor nélkül, szoborral 150—400 forintig.

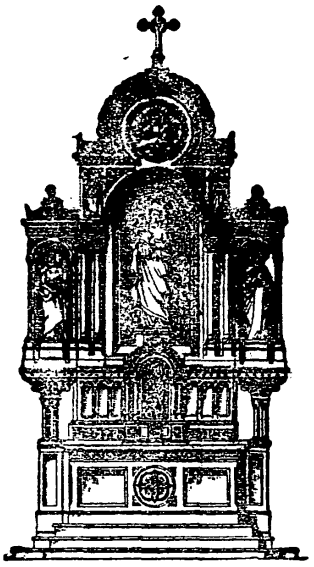

4. szám.

Bizonyitvány.

J. B. Purger, Grödeni (Tirol) oltárkészitö czég, templomunkban, Szepes-Teplitzben (Felsö-Magyarország), a Szentháromság számára egy 10 oltár, továbbá két oldaloltárt és egy gót stilü szószéket készitett.

Ezen munkáknál Purger ur czégének jó hirnevét fényesen beigazolta, és dicsérö nyilatkozatokat tennünk annyival inkább is felesleges, mert az egész munka mesterét dicséri.

A Szepes-Tepliczi (Felsö-Magyarország) hitközség ezért teljes megelégedését és elismerését, fejezi ki és Purger urat Grödenben a ft. papság és templomi elöljáró urak figyelmébe a legmelegebben ajánlja.

Megjegyzendö, hogy az oltár és a szószék egyes részei számozva voltak, ugy, hogy azok felállitása, hihetetlen könnyüséggel történtek helybeli asztalosok által.

Szepes-Teplitz,
(Felsö-Magyarország),
1894. január 31-én.

Andreidesz János,
községi elöljáró.

Andreidesz György,
plébános.

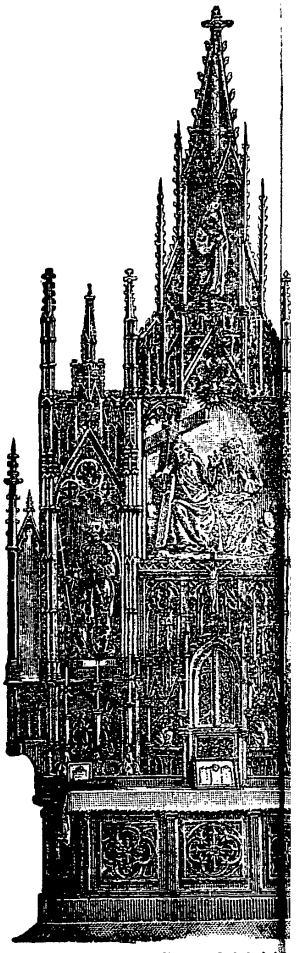

Föoltár a szepes-teplitzi plebániai
alakokkal együtt
1800.— frt. **loco** Gröden csomo

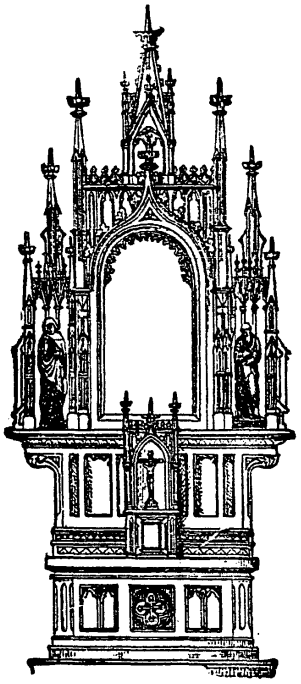

Minta, 4. szám.

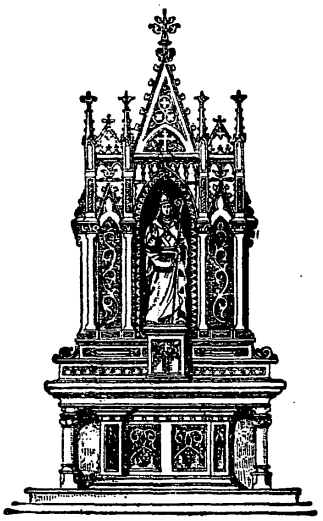

2. szám.

1. szám	Renaissanc-stil	
2. „	Kor.-gót-	„
3. „	Román	„
4. „	Gót	„
5. „	„	„
6. „	„	„
7. „	Renaissanc-	„
8. „	Román	„

Csomagolással

Grödentöl szállitva r

00000253

Elismerő-irat.

J. B. Purger, grödeni (Tirol) oltárépitö czég, a kassai egyházmegyéhez tartozó töltszéki (Sáros-megye) plébániai templom részére egy góth stilü föoltárt készitett.

A munka müvészi kivitele, az egyes alakok élethü csoportozata különösen a karmelhegyi Boldogságos Szüz Mária a kis Jézussal karján, valamint Sz.-Simon és Juda apostolok müvészles ihlettségre vallanak.

A mü tisztasága és a valódi dús aranyozás rendkivülien sikerült, s ez oknál fogva a fentnevezett czéget a ft. papság szives figyelmébe melegen ajánljuk.

Kelt Töltszéken, (Magyarország) 1895. deczember hó 2.

Sikorszky Endre
esperes-plébanos.
Fogas János
Tomai György
gondnok.

Bizonyitvány.

A veszprémi egyházmegyéhez tartozó Pacsa hitközség egy megrendelt föoltárt kapott Grödenból (Tirol) J. B. Purger czégtöl, melynek müvészi kivitele hitközségem minden tagját kielégitette; miért is a nevezett czéget örömmel és lelkiismeretesen ajánlhatom minden Paptársamnak.

Pacsa, 1894. szept. 25-én.

Illés István
plébános.

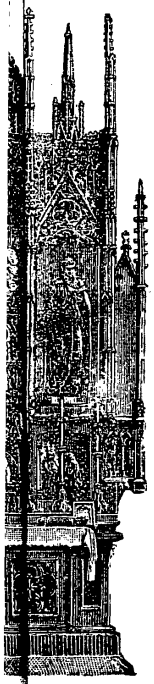

lai templom számára
ütt
mgolással együtt.

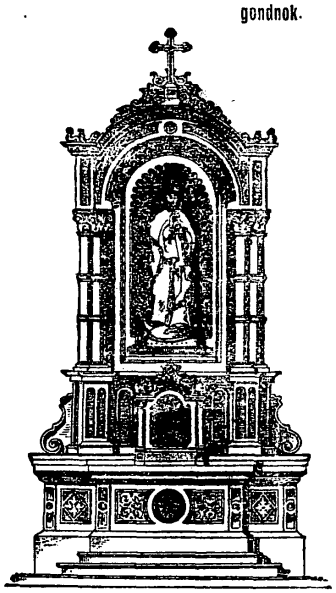

8. szám.

Dombormüvü keresztutak,

fába metszve, gazdagon diszitve.

(keret nélkül)	50 cm.	65 cm. szobornagyság	
4 szoborral	550.— frt.	750 frt.	Az egész kereszttút ára
5 „	750.— „	1000 „	
6 „	950.— „	1200 „	

Tetszés szerinti részletfizetésekben.

szmagasság méter	ár frt.
4.65	750.—
4.23	750.—
6.50	775.—
6.70	900.—
6.20	850.—
2.65	175.—
7.00	1000.—
7.00	900.—

alegyütt.

szletfizetésre.

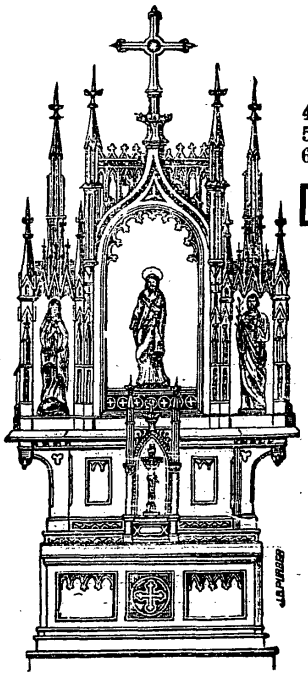

5. szám.

Szószék a rudnói plébániai templom számára.

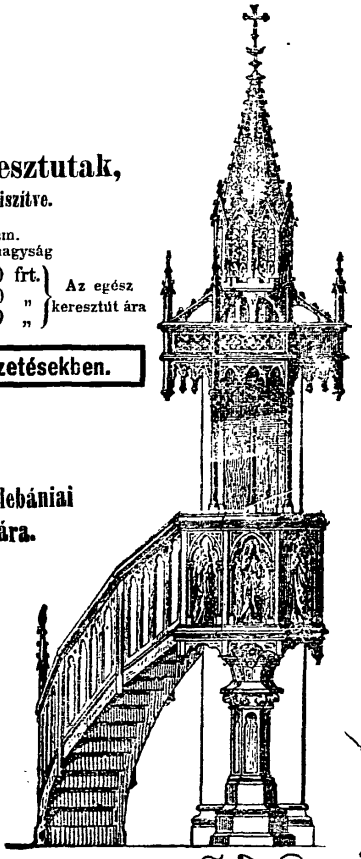

00000254

Bizonyitvány

Purger J. B. oltárkészitő részére

Groeden, Tirol.

Érséki kuriánk épen most értesül arról, hogy a főoltár, melyet annak idején titkárunk utján a mellékelt 4. számu rajz szerint híres oltárépitészetében megrendeltünk, Rumelien-ben sértetlenül megérkezett és a templomban már fel is allittatott.

A nagyon is helyes kivitelü, szépen és gazdagon aranyozott oltár a hittözségbeliek osztatlan tetszésében sőt bámulásában részesül, a miért is szivesen ajánjuk érséki megyénk főtisztelendő papságának oltárépitő vállalatát, intézetét áldjuk, annak állandó és jó előmenetelt kivánva.

Philippopel
ddto. Nominis Beat. Virg.
1895.

✝ Robert Menini
philippopeli érsek.

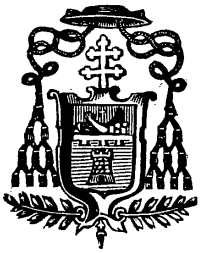

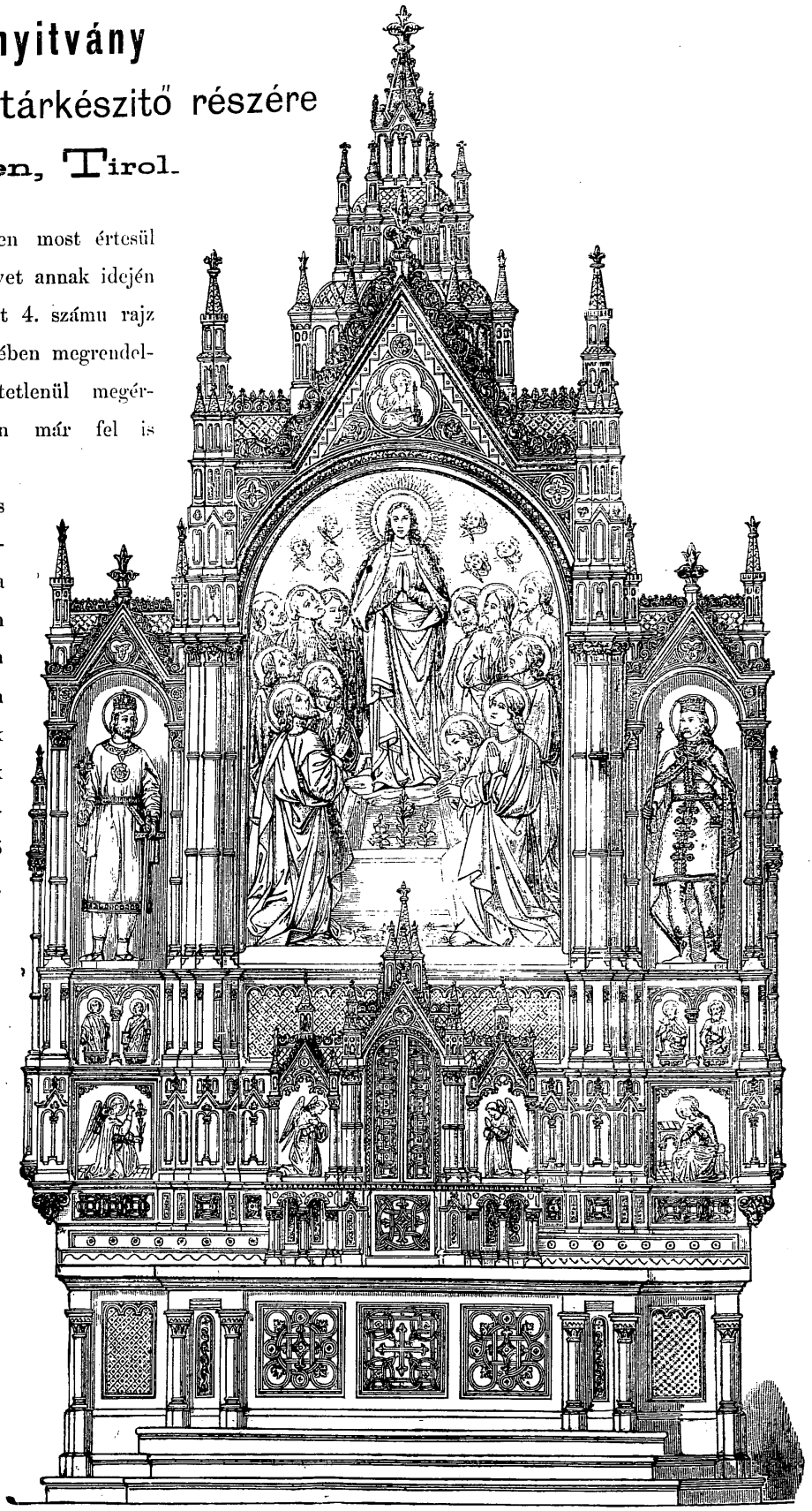

oltár 4. szám.

00000255